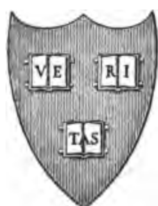
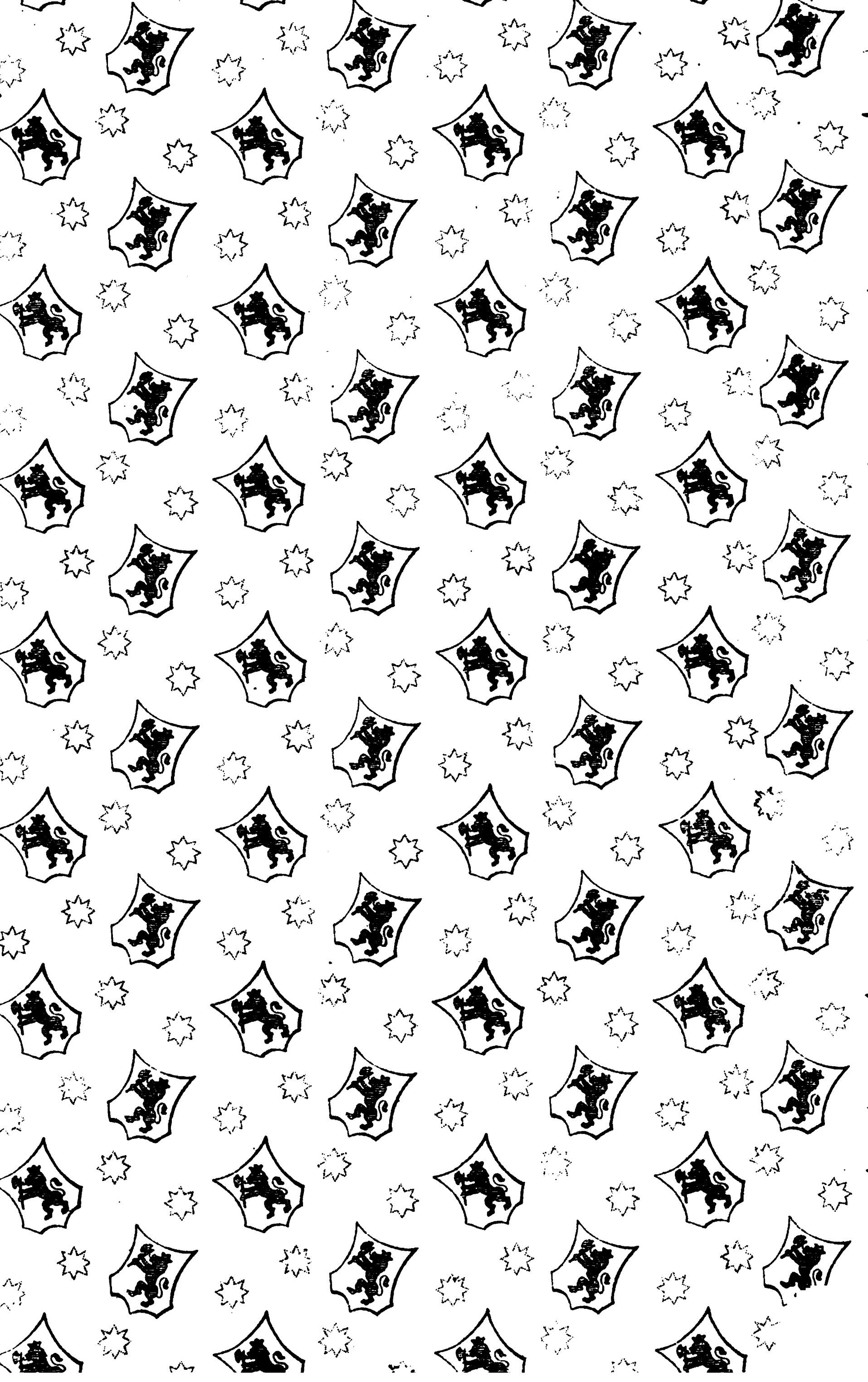
FATNINGSLOVE

NORSKE

FORFATNINGSLOVE

UDGIVNE MED HENVISNINGER

AF

Cand. jur. ARNET OLAFSEN
FØRSTESEKRETÆR VED STORTHINGETS KONTOR

KRISTIANIA
STEEN'SKE BOGTRYKKERI OG FORLAG
1903

I Henhold til Storthingets Beslutning af 21de Mai 1902 udarbeidede jeg et Udkast til en Udgave af «Kongeriget Norges Grundlov og øvrige Forfatningsdokumenter», hvilket danner Grundlaget for den af sidste Storthings Konstitutionskomite udarbeidede og ifølge Storthingets Beslutning af 8de Juni sidstleden udgivne Tekstudgave af samme Navn. Denne omfatter overensstemmende med nævnte Udkast:

I. Grundloven af 17de Mai 1814, II. Grundloven af 17de Mai 1814 med de i Anledning af Foreningen med Sverige trufne nærmere Bestemmelser, III. Den kongelige Kundgjørelse, dateret 10de November 1814, IV. Grundloven, som den nu lyder efter de siden 1814 vedtagne Ændringer og Tillæg, V. Successionsordningen af 26de September 1810, VI. Lov, hvorved Kongens Myndighedsalder bestemmes, af 18de Juli 1815, VII. Rigsakten.

I nærværende Samling af vore gjældende Forfatningslove, der nærmest er beregnet paa de Lovstuderende samt paa Valgstyrer og Mandtalsførere, er de under I og II anførte Forfatningsdokumenter udeladte, medens de øvrige er gjengivne efter førnævnte af Storthinget besørgede Udgave. Paa den anden Side har jeg troet at burde optage i Samlingen Ansvarlighedsloven, Love vedkommende norsk Statsborgerret og de statsborgerlige Valg samt Storthingets Forretningsorden, hvilke ialfald i videre Forstand maa henregnes til vore Forfatningslove. Af disse er Ansvarlighedsloven aftrykt efter den officielle Udgave af 1828 og de andre efter «Norsk Lovtidende» og de af Storthinget besørgede Udgaver. For de sidstnævnte Forfatningsdokumenters Vedkommende er ældre, ophævet Tekst ikke anført, hvilket derimod er Tilfældet for deres Vedkommende, der er optagne fra Storthingets Udgave. Af praktiske Hensyn er tilføiet Henvisninger til gjældende Love, kongelige Resolutioner og Departementsskrivelser.

Hvad specielt Grundloven angaar, skal jeg under Henvisning til Indst. S. XXXXII for 1902/1903 og til Fortalen til Storthingets Udgave bemærke, at der overensstemmende med nævnte Udgave først under hver Paragraf anføres den nugjældende Tekst (med Cicero*) og derefter ophævet Tekst, med mindre Skrift (*Borgis*), i historisk Rækkefølge, saaledes at det kan sees, hvorledes hver Paragraf til enhver Tid har lydt.*

Grundlovens Tekst fra 1814 er i Henhold til den af sidste Storthing befulgte Opfatning gjengivet som i den af det overordentlige Storthing i 1814 besørgede trykte Udgave. Senere Ændringer og Tillæg er gjengivne efter de fra Statssekretariatet og Rigsarkivet udlaante originale Expeditioner af Storthingets Beslutninger, sammenholdte med de originale Forslag i Storthingets Arkiv, Komiteeindstillinger, Storthingets Forhandlings- og Expeditionsprotokoller og Storthingstidende, de officielle Kvartudgaver før 1877 og efter den Tid «Norsk Lovtidende».

Ved Ændringer og Tillæg er i denne Udgave anført to Datoer, foran en Skraastreg Datoen for Storthingets Beslutning og efter Skraastregen Datoen for Kongens Underskrift.

Den gjældende Grundlovstekst, der har en meget ujevn Retskrivning, er gjengivet overensstemmende med den af Konstitutionskomiteen foretagne Normalisering, som ikke omfatter Skilletegn eller den ophævede Tekst.

Til Forklaring af de Side 55—59 indtagne Underskrifter, Dateringer og Paategninger bemærkes, at der til Grundloven, saaledes som den blev nærmere bestemt paa det overordentlige Storthing i 1814, findes følgende 4 Haandskrifter:

1. *Det af Storthinget vedtagne, af Redaktionskomiteen underskrevne Koncept (det saakaldte «Konceptexemplar»).*

2 a. *Et af Storthingets Præsident underskrevet, af Sekretæren paraferet Exemplar, der er attesteret af Redaktionskomiteen at være overensstemmende med Nr. 1, og som er forsynet med de svenske Kommissærers Paategning. Dette Exemplar kaldes i Almindelighed «Arkivexemplaret».*

2 b. *Et til de svenske Kommissærer overleveret Exemplar, der ligeledes er undertegnet af det overordentlige Storthings Præsident, paraferet af dets Sekretær og forsynet med den samme Attestation som Nr. 2 a. De svenske Kommissærers Paategning er her gjengivet i Afskrift, hvis Rigtighed er bevidnet af Redaktionskomiteen.*

3. *Det af det overordentlige Storthings Præsident og 76 Repræsentanter underskrevne, af Sekretæren paraferede Exemplar, der overbragtes Kongen ved en Deputation.*

Af disse Grundlovshaandskrifter beror Nr. 1 og 2 a i Storthingets Arkiv og Nr. 2 b og 3 i det svenske Udenrigsdepartements Arkiv.

Kristiania i August 1903.

Udgiveren.

INDHOLD.

Forkortelser.

Lovbogen = Christian den femtes Norske Lov.

Grl. = Kongeriget Norges Grundlov, saaledes som den nu lyder.

Ansvarlighedsloven = Lov, indeholdende Straffebestemmelser for Statsraadets og Høiesterets Medlemmer for Embedsforbrydelser, samt for Storthingets og Rigsrettens Medlemmer for de Forbrydelser, de, som Saadanne, maatte begaa, af 7de Juli 1828.

Straffeloven = Almindelig borgerlig Straffelov af 22 Mai 1902.

Ikrafttrædelsesloven = Lov om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden af 22de Mai 1902.

Valgloven af 5te Juni 1897 = Lov om udenfor Riget værende Stemmeberettigedes Deltagelse i Valgmandsvalgene af 5te Juni 1897, saaledes som den lyder efter de ved Lov af 9de Mai 1903 samt ved Lov om Mandtal og Storthingsvalg af 24de Februar 1900 foretagne Forandringer.

Mandtalsloven = Lov om Mandtal og Storthingsvalg af 24de Februar 1900, saaledes som den lyder efter de ved Lov af 10de Marts 1903 foretagne Forandringer.

Kongeriget Norges

Grundlov,

given

i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814

og,

i Anledning af

Norges og Sveriges Rigers Forening,

nærmere bestemt i Norges overordentlige Storthing

i Kristiania den 4de November 1814,

med senere Ændringer og Tillæg indtil 17de/25de April 1903.

Titelen med Udeladelse af Ordet «nu» foran Ordene «i Anledning af» samt de senere uforandrede Dele af Teksten er aftrykt efter den officielle Udgave af 1814.

I Titelen mangler Ordet «nærmere» i Haandskrift Nr. 3; i Haandskrift Nr. 2 a; i Hovedprotokollen og i Haandskrifterne Nr. 2 b og 3 er efter Ordet «Christiania» indskudt Ordene: og antagen. I Nr. 2 a er disse Ord tilskrevet over Linjen.

Vi Norges Riges Repræsentanter ved det den 7de October 1814, ifølge Kundgjørelse af 16de August næstforhen, i Christiania forsamlede overordentlige Storthing, gjøre vitterligt:

Efterat vi, som vor Kundgjørelse af 21de f. M. viser, havde Dagen forhen, efter modent Overlæg, besluttet, at Kongeriget Norge for Eftertiden skal, som et selvstændigt Rige, være forenet med Kongeriget Sverige under een Konge, men under Overholdelse af dets Grundlov, med de til Rigets Held og i Anledning af denne Forening nødvendige Forandringer, have vi taget disse under nøieste Overveielse, og tillige desangaaende underhandlet[1] med de til den Ende, ifølge den i Moss sluttede Convention af 14de August sidstleden, udnævnte Kongelige Commissarier. Thi have vi besluttet, ligesom vi herved beslutte og fastsætte, at, istedetfor den af Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai sidstleden givne Constitution, skulle følgende, deels paa den byggede, deels i Anledning af Foreningen tagne, Bestemmelser, herefter gjælde og af alle og enhver Vedkommende agtes og ubrødeligen efterleves som Kongeriget Norges Grundlov.

---

[1] I Haandskrift Nr. 3: underhandlet desangaaende.

Norges Riges Grundlov.

A.

Om Statsformen og Religionen.

§ 1.

Kongeriget Norge er et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhændeligt Rige,[1] forenet med Sverige under een Konge. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig monarkisk.[2]

§ 2.

Grlsbest. af 25 Mai/3 Aug. 1897.

Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion.[3] De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Jesuiter maa ikke taales.[4]

§ 2 lød i 1814 saaledes:

Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Jesuiter og Munkeordener maae ikke taales.

Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget.

---

[1] Jfr. Ansvarlighedslovens § 1 b og Straffelovens § 83.

[2] Jfr. Rigsaktens § 1, Ansvarlighedslovens §§ 1 a og 17 og Straffelovens § 98.

[3] Jfr. §§ 4 og 16.

[4] Jfr. Lovbogens 2—1, Lov om Ophævelse af det hidtil bestaaende Forbud mod, at Jøder indfinder sig i Riget m. v. af 24 September 1851, Lov angaaende Ægteskabs Stiftelse af Personer, der ikke henhøre til et kristeligt Religionssamfund af 22 Juni 1863, og Dissenterlovene af 27 Juni 1891 og 27 Juli 1896.

Grundlovsbestemmelse af 13de Juni/21de Juli 1851:

Bestemmelsen i Grundlovens § 2 sidste Passus, saalydende: «Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget» sættes herved ud af Kraft.

B.

Om den udøvende Magt, Kongen og den kongelige Familie.

§ 3.

Den udøvende Magt[1] er hos Kongen.

§ 4.

Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion, haandhæve og beskytte denne.[2]

§ 5.

Kongens Person er hellig; han kan ikke lastes, eller anklages. Ansvarligheden paaligger hans Raad.[3]

§ 6.

Arvefølgen er lineal og agnatisk, saaledes, som den findes bestemt i den af Sveriges Riges Stænder besluttede, og af Kongen antagne, Sukcessions-Ordning af 26de September 1810, hvilken i Oversættelse vedføies denne Grundlov.

Blandt Arveberettigede regnes ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Sted i Arvelinjen, naar han, efter Faderens Død, fødes til Verden.

Naar en til Norges og Sveriges forenede Kroner arveberettiget Prins fødes, skal hans Navn og Fødselstid tilkjendegives førstholdende Storthing, og antegnes i dets Protokol.[4]

---

[1] Jfr. Afsnit C og D.
[2] Jfr. §§ 2 og 16 og Successionsordningens § 4.
[3] Jfr. §§ 12 og 30 samt Ansvarlighedslovens Kap. 1 og 4.
[4] Jfr. Rigsaktens § 2.

§ 7.

Er ingen arveberettiget Prins til, kan Kongen foreslaa sin Efterfølger, for Norges Storthing, paa samme Tid som for Sveriges Stænder. Saasnart Kongen har fremsat sit Forslag, skulle begge Folks Repræsentanter, af deres Midte, udkaare en Komite, der har Ret til at bestemme Valget, hvis Kongens Forslag ikke, ved Stemmeflerhed, bifaldes særskilt af hvert Folks Repræsentanter.

Antallet af Medlemmerne i denne Komite, hvilken skal bestaa af lige mange fra hvert Rige, og den Orden, som bør følges ved Valget, fastsættes ved en Lov, som Kongen paa samme Tid foreslaar, for næste Storthing og for Sveriges Riges Stænder. Af den samlede Komite udtræder een ved Lodkastning.[1]

§ 8.

Kongens Myndighedsalder fastsættes ved en Lov, der gives efter Overenskomst imellem Norges Storthing og Sveriges Stænder, eller, hvis de derom ikke kunne forenes, ved en af begge Rigers Repræsentanter udnævnt Komite, med de i forestaaende § 7 anførte Bestemmelser.

Saasnart Kongen har opnaaet den lovbestemte Alder, erklærer han sig offentligen, at være myndig.[2]

§ 9.

Saasnart Kongen, som myndig, tiltræder Regjeringen, aflægger han for Storthinget følgende Ed: «Jeg lover og sværger, at ville regjere Kongeriget Norge i Overensstemmelse med dets Konstitution og Love; saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!»

Er intet Storthing paa den Tid samlet, nedlægges Eden skriftlig i Statsraadet, og gjentages høitide-

---

[1] Jfr. Rigsaktens § 3 og Ansvarlighedslovens § 11.

[2] Se Lov, hvorved Kongens Myndigheds Alder bestemmes, af 18 Juli 1815 og den svenske Regjeringsforms § 41.

ligen af Kongen paa første Storthing, enten mundtlig, eller skriftlig ved den han dertil beskikker.

§ 10.

Kongens Kroning og Salving sker, efterat han er bleven myndig, i Trondhjems Domkirke, paa den Tid og med de Ceremonier, han selv fastsætter.

§ 11.

Kongen opholder sig i Norge nogen Tid hvert Aar, hvis ikke vigtige Hindringer møde.

§ 12.

Grlsbest. af 30/30 Juni 1891.

Kongen vælger selv et Raad af norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal bestaa af to Statsministre og i det mindste syv andre Medlemmer.[1]

Kongen fordeler Forretningerne iblandt Statsraadets Medlemmer, saaledes som han det for tjenligt eragter.[2] Til at tage Sæde i Statsraadet kan Kongen, eller, i hans Fraværelse, Statsministeren i Forening med Statsraaderne ved overordentlige Leiligheder, foruden Statsraadets sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Storthinget.[3]

Fader og Søn, eller to Brødre, maa ei paa samme Tid have Sæde i Statsraadet.

§ 12 lød i 1814 saaledes:

Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal i det mindste bestaae af en Statsminister og syv andre Medlemmer.

---

[1] Jfr. §§ 5, 22, 35 og 92.

[2] Jfr. Regjeringsinstruxen af 15 Januar 1881 § 3, Kundgj. af 16 Juli 1845 samt Resol. af 23 August 1878, 30 Juli 1885, 8 September og 28 November 1896, 17 Februar, 21 Juni og 29 September 1900 samt 9 September 1902.

[3] Jfr. § 62 og Ansvarlighedslovens §§ 14 og 21. Sml. ogsaa § 29.

Ligeledes kan Kongen beskikke en Vice-Konge, eller en Statholder.

Kongen fordeler Forretningerne iblandt Statsraadets Medlemmer, saaledes som Han det for tjenligt eragter.

Til at tage Sæde i Statsraadet kan Kongen, eller, i Hans Fraværelse, Vice-Kongen (eller Statholderen i Forening med Statsraaderne) ved overordentlige Leiligheder, foruden Statsraadets sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre Norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Storthinget.

Fader og Søn, eller to Brødre, maae ei paa samme Tid have Sæde i Statsraadet.

Grundlovsbestemmelse af 28de Mai/5te Juni 1873:

Istedetfor 1ste og 2det Passus i Grundlovens § 12 (indtil Ordene «Kongen fordeler» o. s. v.), hvilke Bestemmelser ophæves, skal herefter Følgende være gjældende som Grundlovsbestemmelse:

«Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal bestaa af to Statsministre og idetmindste syv andre Medlemmer.

Ligeledes kan Kongen beskikke en Vicekonge.»

Som Følge heraf forandres i § 12, næstsidste Passus, Ordet «Statholderen» til «Statsministeren».

§ 13.

Under Kongens Fraværelse overdrager han Rigets indvortes Bestyrelse i de Tilfælde, han selv foreskriver, til den ene Statsminister tilligemed i det mindste fem af Statsraadets øvrige Medlemmer. Grlsbest. af 30/30 Juni 1891.

Disse skulle føre Regjeringen i Kongens Navn og paa hans Vegne. De skulle ubrødelig efterleve, saavel denne Grundlovs Bestemmelser, som de særskilte dermed overensstemmende Forskrifter, som Kongen i Instruktion meddeler dem.[1] Om de Sager, de saaledes afgjøre, have de at indsende en underdanig Indberetning til Kongen.

Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Statsministe-

---

[1] Se Regjeringsinstruxen af 15 Januar 1881, jfr. Resol. af 8 Juli 1881.

ren, eller i dennes Fraværelse, det første Medlem af Statsraadet har tvende Stemmer.

§ 13 lød i 1814 saaledes:

Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse, i de Tilfælde Han selv foreskriver, til Vice-Kongen eller Statholderen, tilligemed i det mindste fem af Statsraadets Medlemmer.

Disse skulle føre Regjeringen i Kongens Navn og paa Hans Vegne. De skulle ubrødelig efterleve, saavel denne Grundlovs Bestemmelser, som de særskilte dermed overeensstemmende Forskrifter, som Kongen i Instruction meddeler dem. Om de Sager, de saaledes afgjøre, have de at indsende en underdanig Indberetning til Kongen.

Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Vice-Kongen eller Statholderen, eller, i deres Fraværelse, det første Medlem af Statsraadet, har tvende Stemmer.

Grundlovsbestemmelse af 28de Mai/5te Juni 1873:

§ 13, første Passus, skal lyde saaledes:

Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse i de Tilfælde, Han Selv foreskriver, til Vicekongen, naar en Saadan er beskikket, tilligemed den ene Statsminister, og idetmindste fem af Statsraadets øvrige Medlemmer, men, naar ingen Vicekonge er beskikket, til den ene Statsminister tilligemed idetmindste fem af Statsraadets øvrige Medlemmer.

Samme Paragrafs sidste Passus skal lyde saaledes:

Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Vicekongen, eller i hans Fraværelse, saavelsom naar ingen Vicekonge er beskikket, Statsministeren eller i dennes Fraværelse det første Medlem af Statsraadet har tvende Stemmer.

§ 14.

[Ophævet ved Grundlovsbestemmelse af 30te/30te Juni 1891.]

§ 14 lød i 1814 saaledes:

Vice-Konge kan ikkun Kronprindsen eller hans ældste Søn være, men ei førend de have opnaaet den for Kongen bestemte Myndigheds-Alder. Til Statholder udnævnes enten en Normand eller en Svensk.

Vice-Kongen skal boe inden Riget, og maa ikke opholde sig udenfor det længere end tre Maaneder om Aaret.

Naar Kongen er nærværende, ophører Vice-Kongens Function. Er ingen Vice-Konge, men Statholder, ophører ligeledes dennes Function, da han, i saadant Tilfælde, blot er den første Statsraad.

Grundlovsbestemmelse af 28de Mai/5te Juni 1873:

§ 14, 2det Punktum («Til Statholder udnævnes enten en Nordmand eller en Svensk») og sidste Punktum («Er ingen Vicekonge, men Statholder, ophører ligeledes dennes Funktion, da han i saadant Tilfælde blot er den første Statsraad») udgaa.

§ 15.

Hos Kongen forbliver stedse, under hans Ophold i Sverige, den ene Statsminister og tvende af Statsraadets Medlemmer, hvilke sidste aarligen omskifte. Grlsbest. af 28 Mai/5 Juni 1873.

De have de samme Pligter og den samme konstitutionelle Ansvarlighed, som den i Norge værende (i § 13 nævnte) Regjering, og i deres Overværelse alene skulle de norske Anliggender afgjøres af Kongen.

Alle Andragender fra norske Borgere til Kongen, skulle først indleveres til den norske Regjering, og forsynes med sammes Betænkning, forinden de afgjøres. I Almindelighed maa ingen norske Sager afgjøres, uden at den i Norge værende Regjerings Betænkning er indhentet, medmindre vigtige Hindringer maatte forbyde saadant.

Statsministeren foredrager Sagerne, og bliver ansvarlig for Expeditionernes Overensstemmelse med de fattede Beslutninger.

§ 15 lød i 1814 som nu med Undtagelse af, at Ordene «den ene Statsminister» i 1ste Led og «Statsministeren» i

sidste Led ved Grundlovsbestemmelse af 28de Mai/5te Juni 1873 traadte istedetfor Ordene «den Norske Statsminister».

§ 16.

Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religionssager, og paaser, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.[1]

§ 17.

Kongen kan give og ophæve Anordninger, der angaa Handel, Told, Næringsveie og Politi; dog maa de ikke stride mod Konstitutionen og de (saaledes som efterfølgende §§ 77, 78 og 79 bestemme) af Storthinget givne Love. De gjælde provisorisk til næste Storthing.

§ 18.

Kongen lader i Almindelighed indkræve de Skatter og Afgifter, som Storthinget paalægger.[2] Den norske Statskasse forbliver i Norge, og dens Indtægter anvendes alene til Norges Tarv.

§ 19.

Kongen vaager over, at Statens Eiendomme og Regalier anvendes og bestyres paa den af Storthinget bestemte og for Almenvæsenet nyttigste Maade.[3]

§ 20.

Grlsbest. af 10/29 Novbr. 1862. Kongen har Ret til i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Dom er falden. Forbryderen har Grl. af 1814. Valget, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf.[4]

---

[1] Se Kirkeritualet af 25 Juli 1685, Alterbog for den norske Kirke af 14 Februar 1889, Resol. af 19 Marts 1901, jfr. Rundskr. af 13 April s. A., samt Anordning af 19 April 1901; jfr. ogsaa §§ 2 og 4.

[2] Jfr. § 75 a.

[3] Sml. § 106.

[4] Jfr. Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 28, Straffeprocesloven af 1 Juli 1887 § 473 og den militære Rettergangslov af 22 Mai 1902 § 226.

I de Sager, som af Odelsthinget foranstaltes anlagte for Rigsretten,[1] kan ingen anden Benaadning, end Fritagelse for idømt Livsstraf, finde Sted.[2]

§ 20, 1ste Punktum lød i 1814 saaledes:

Kongen har Ret til i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Høiesterets Dom er falden, og dens Betænkning indhentet.

§ 21.

Kongen vælger og beskikker, efter at have hørt sit norske Statsraad, alle civile, geistlige og militære Embedsmænd. Disse skulle sværge eller, hvis de ved Lov ere fritagne for Edsaflæggelse, høitideligen tilsige Konstitutionen og Kongen Lydighed og Troskab.[3] De kongelige Prinser maa ei beklæde civile Embeder. Grlsbest. af 30/30 Juni 1891.

§ 21 lød i 1814 saaledes:

Kongen vælger og beskikker, efterat have hørt sit Norske Statsraad, alle civile, geistlige og militaire Embedsmænd. Disse sværge Constitutionen og Kongen Lydighed og Troskab.

De Kongelige Prindser maae ei beklæde civile Embeder; dog kan til Vice-Konge udnævnes Kronprindsen eller hans ældste Søn.

Grundlovsbestemmelse af 26de/28de Juni 1889 angaaende Forandring i 1ste Led:

Kongen vælger og beskikker, efter at have hørt sit Statsraad, alle civile, geistlige og militære Embedsmænd. Disse skulle sværge eller, hvis de ved Lov ere fritagne for Edsaflæggelse, høitideligen tilsige Konstitutionen og Kongen Lydighed og Troskab.

§ 22.

Statsministrene og de øvrige Statsraadets Medlemmer, samt de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Kontorer, Gesandter og Konsuler, civile og geistlige Overøvrigheds-Personer, Regimenters og andre Grlsbest. af 28 Mai/5 Juni 1873.

[1] Jfr. § 86.
[2] Jfr. Reglm. for Rigsretten af 18 September 1815 § 19.
[3] Jfr. § 92.

§ 26.

Kongen har Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaa og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

Naar Kongen vil begynde Krig, da skal han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker, og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand, i Henseende til dets Finanser og Forsvarsmidler, med videre. Efterat dette er skeet, sammenkalder Kongen den norske Statsminister og de norske Statsraader, saavelsom de svenske, til et overordentligt Statsraad, og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overveielse, hvorved tillige den norske Regjerings Forklaring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sveriges, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulle, enhver for sig, afgive til Protokollen, under den Ansvarlighed Grundloven bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, han anser gavnligst for Staten.[1]

§ 27.

Alle Statsraader skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være nærværende i Statsraadet, og maa ingen Beslutning tages der, naar ikke over det halve Antal Medlemmer ere tilstede.[2]

I de norske Sager, som (ifølge § 15) afgjøres i Sverige, maa ingen Beslutning tages, medmindre enten den norske Statsminister og een norsk Statsraad, eller begge de norske Statsraader, ere tilstede.

§ 28.

Forestillinger om Embeders Besættelse og andre Sager af Vigtighed (diplomatiske[3] og egentlige mili-

[1] Se Rigsaktens § 4 og Ansvarlighedslovens § 1 i.
[2] Jfr. Ansvarlighedslovens § 18.
[3] Jfr. Resol. af 13 April 1835.

tære Kommando-Sager[1] undtagne) skulle foredrages i Statsraadet af det Medlem, til hvis Fag de høre, og Sagerne af ham expederes overensstemmende med den, i Statsraadet, fattede Beslutning.

§ 29.

Forbyder lovligt Forfald en Statsraad at møde og foredrage de Sager, som henhøre under hans Fag, skulle disse foredrages af en anden Statsraad, som Kongen, om han er tilstede, eller, i andet Fald, den der har Forsædet i Statsraadet, i Forening med de øvrige Statsraader, dertil konstituerer.

Hindres saa mange, ved lovligt Forfald, fra at møde, at ikke flere end Halvparten af det bestemte Antal Medlemmer ere tilstede, skulle andre Embedsmænd, paa lige Maade, konstitueres til at tage Sæde i Statsraadet, i hvilket Tilfælde ufortøvet sker Beretning derom til Kongen, som afgjør, om de skulle vedblive i denne Funktion.[2]

§ 30.

I Statsraadet føres Protokol over alle de Sager, som der forhandles. Enhver, som har Sæde i Statsraadet, er pligtig til med Frimodighed at sige sin Mening, hvilken Kongen er forbunden at høre. Men det er denne forbeholdt, at fatte Beslutning efter sit eget Omdømme.

Finder noget Medlem af Statsraadet, at Kongens Beslutning er stridende mod Statsformen eller Rigets Love, eller øiensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt, at gjøre kraftige Forestillinger derimod, samt at tilføie sin Mening i Protokollen. Den der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været enig

---

[1] Jfr. §§ 31 og 75 f samt Resol. af 28 Juli 1893, 20 Februar og 2 December 1899.

[2] Jfr. Ansvarlighedslovens § 21. Sml. ogsaa § 12.

med Kongen, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes, og kan af Odelsthinget sættes under Tiltale for Rigsretten.[1]

§ 31.

Grlsbest. af 28 Mai/5 Juni 1873. Alle af Kongen selv udfærdigede Befalinger (militære Kommando-Sager[2] undtagne) skulle kontrasigneres af en af Statsministrene.

§ 31 lød i 1814 saaledes:

Alle af Kongen selv udfærdigede Befalinger (militaire Commando-Sager undtagne) skulle contrasigneres af den Norske Statsminister.

§ 32.

Grlsbest. af 30/30 Juni 1891. De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn og undertegnes af Statsraadet.

§ 32 lød i 1814 saaledes:

De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn, og undertegnes af Vice-Kongen eller Statholderen og af Statsraadet, samt contrasigneres af den, som foredrager Sagen, da han bør være ansvarlig for Expeditionens Overeensstemmelse med den Protocol, hvori Resolutionen er indført.

Grundlovsbestemmelse af 28de Mai/5te Juni 1873:

De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn og undertegnes af Vicekongen og af Statsraadet.

§ 33.

Alle Forestillinger om norske Sager, saavelsom de Expeditioner, som i Anledning deraf ske, forfattes i det norske Sprog.

---

[1] Jfr. §§ 5 og 86 samt Ansvarlighedsloven.
[2] Jfr. §§ 28 og 75 f samt Resol. af 28 Juli 1893, 20 Februar og 2 December 1899.

§ 34.

Nærmeste Tronarving, om han er den regjerende Konges Søn, fører Titel af Kronprins. De øvrige, som til Kronen ere arveberettigede, kaldes Prinser, og de kongelige Døtre Prinsesser.

§ 35.

Saasnart Tronarvingen har fyldt sit 18de Aar, er han berettiget til at tage Sæde i Statsraadet, dog uden Stemme eller Ansvar.

§ 36.

Ingen Prins af Blodet maa gifte sig uden Kongens Tilladelse. Handler han herimod, forbryder han sin Ret til Norges Krone.[1]

§ 37.

De kongelige Prinser og Prinsesser skulle, for deres Personer, ikke svare for Andre end Kongen, eller hvem han, til Dommer over dem, forordner.

§ 38.

Saavel den norske Statsminister, som de tvende norske Statsraader der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaa begge Riger.[2]

I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, medmindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ei gives.

---

[1] Jfr. Successionsordningens §§ 5 og 8.

[2] Jfr. § 28, Rigsaktens § 5 og Resol. af 13 April 1835 samt Forordn. ang. Konsulatvæsenet af 4 November 1886.

§ 39.

Dør Kongen og Tronfølgeren endnu er umyndig, skal det norske og svenske Statsraad strax sammentræde, for fælles at udstede Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige.[1]

§ 40.

Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede, og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, forestaar et, af et lige Antal norske og svenske Medlemmer sammensat, Statsraad Rigernes Bestyrelse, med Iagttagelse af disses gjensidige Grundlove.

Den norske og den svenske Statsminister, som have Sæde i fornævnte sammensatte Raad, kaste Lod om, hvo der skal have Forsædet.[2]

§ 41.

De i foregaaende §§ 39 og 40 bestemte Forholdsregler skulle ogsaa finde Sted, saa ofte det ifølge Sveriges Regjeringsform tilkommer det svenske Statsraad, i Egenskab af Statsraad, at føre Regjeringen.[3]

Grundlovsbestemmelse af 10de November 1862/10de Januar 1863 «angaaende Forandring i Grundlovens § 41 sammenholdt med Rigsakten»:

I de Tilfælde, hvori det efter Norges og Sveriges Grundlove og Rigsaktsbestemmelser hidtil har tilkommet Norges og Sveriges Interimsregjering at fore-

---

[1] Se Rigsaktens § 6, Ansvarlighedslovens § 4 og Successionsordningens § 2.

[2] Se Rigsaktens § 7 og Bestemmelse ang. Forandring i samme af 11 Marts/2 April 1845.

[3] Jfr. Rigsaktens § 7, den svenske Regjeringsform af 6 Juni 1809 §§ 39, 40, 91 og 92, Love af 5 Januar 1815 og 29 Januar 1816, Kundgjørelser af 8 Juni 1818 og 25 September 1857 ang. Rigets Styrelse under Kongens Sygdom og Ansvarligshedslovens § 4.

staa Rigernes Bestyrelse, fordi Kongen enten ved Reiser udenfor sine Riger eller ved Sygdom er forhindret fra at føre Regjeringen, skal den til Tronen nærmest berettigede Prins, saafremt han har opnaaet den for Kongen fastsatte Myndighedsalder, forestaa Regjeringen som Kongemagtens midlertidige Udøver med samme Ret, som tilkommer Interimsregjeringen.

Denne Beslutning bliver gjældende forsaavidt og fra den Tid inden næste ordentlige Storthing tilsvarende Bestemmelse i Sverige maatte udkomme.[1]

§ 42.

Angaaende de nærmere Bestemmelser, som ere nødvendige i de i §§ 39, 40 og 41 anførte Tilfælde, foreslaar Kongen for næste Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige en Lov, bygget paa Grundsætningen om fuldkommen Lighed imellem begge Rigerne.[2]

§ 43.

Valget af Formyndere, som skulle bestyre Regjeringen for den umyndige Konge, skal foretages efter samme Regler, og paa samme Maade, som forhen i § 7 er foreskrevet for Valget af Tronfølger.[3]

§ 44.

De som, i de udi §§ 40 og 41 anførte Tilfælde, forestaa Regjeringen, skulle, de Norske for det norske Storthing, aflægge følgende Ed: «Jeg lover og sværger, at ville forestaa Regjeringen i Overensstemmelse med Konstitutionen og Lovene, saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!» De Svenske aflægge Ed for Sveriges Riges Stænder.

---

1 Tilsvarende Bestemmelse for Sveriges Vedkommende af 6te Juni 1863.

2 Se Rigsaktens § 7.

3 Jfr. Rigsaktens §§ 3 og 8, Successionsordningens § 2 og Ansvarlighedslovens § 11.

Holdes ei Storthing eller Rigsdag paa den Tid, nedlægges Eden skriftlig i Statsraadet, og gjentages siden paa næste Storthing eller Rigsdag.[1]

§ 45.

Saasnart deres Statsstyrelse ophører, skulle de aflægge Kongen og Storthinget Regnskab for samme.

§ 46.

Efterlade Vedkommende, i Overensstemmelse med §§ 39 og 41, strax at sammenkalde Storthinget, da paaligger det Høiesteret, som en ubetinget Pligt, saasnart fire Uger ere forløbne, at foranstalte denne Sammenkaldelse.[2]

§ 47.

Bestyrelsen af den umyndige Konges Opdragelse bør, hvis hans Fader ei derom har efterladt nogen skriftlig Bestemmelse, fastsættes paa den i §§ 7 og 43 foreskrevne Maade.

Det bør være en ufravigelig Regel, at den umyndige Konge gives tilstrækkelig Undervisning i det norske Sprog.[3]

§ 48.

Er den mandlige Kongestamme uddød, og ingen Tronfølger udkaaret, da skal en ny Konge-Æt vælges paa den i § 7 foreskrevne Maade. Imidlertid forholdes med den udøvende Magt efter 43de §.[4]

---

[1] Jfr. Rigsaktens § 9.
[2] Se Ansvarlighedslovens § 7.
[3] Jfr. Rigsaktens § 10 og Ansvarlighedslovens § 11.
[4] Jfr. Successionsordningens § 9 og Rigsaktens § 11 samt Ansvarlighedslovens § 11.
Naar der er henvist til § 43 istedenfor til § 40, beror dette paa en Skrivfeil.

C.

Om Borgerret og den lovgivende Magt.

§ 49.

Folket udøver den lovgivende[1] Magt ved Storthinget,[2] der bestaar af to Afdelinger, et Lagthing og et Odelsthing.[3]

§ 50.

Stemmeberettigede ere de norske Borgere,[4] som have fyldt 25 Aar, have været bosatte i Landet i 5 Aar og opholde sig der. Grlsbest. af 21/30 April 1898.

§ 50 lød i 1814 saaledes:

Stemmeberettigede ere kun de Norske Borgere, som have fyldt 25 Aar, have været bosatte i Landet i fem Aar, opholde sig der, og enten:

a) ere, eller have været, Embedsmænd;
b) paa Landet eie, eller, paa længere Tid end fem Aar, have bygslet matriculeret Jord;
c) ere Kjøbstædborgere, eller i Kjøbstad eller Ladested eie Gaard eller Grund, hvis Værdi i det mindste er 300 Rbdlr. S. V.

Grundlovsbestemmelse af 31te Marts 1821, sanktioneret som Lov 2den Juni næstefter, angaaende et Tillæg til Grundlovens § 50 Litr. b:

De som i Finmarken have været Rettighedsmænd i 5 Aar, og fyldt deres 25 Aar, bør, ligesaavel som de, der eie eller bruge matriculeret Jord, have Stemmerettighed.

Grundlovsbestemmelse af 2den/4de Juli 1884:

Stemmeberettigede ere de Norske Borgere, som have fyldt fem og tyve Aar, have været bosatte i Landet i fem Aar, opholde sig der, og enten:

a. ere eller have været Embedsmænd;

---

[1] Jfr. Afsnit B og D.
[2] Jfr. § 75.
[3] Jfr. §§ 76 flg.
[4] Jfr. Love om norsk Statsborgerret m. m. af 21 April 1888, 27 Juli 1896 og 29 Marts 1900.

b. paa Landet eie eller for længere Tid end fem Aar have leiet matrikuleret Jord eller i fem paa hinanden følgende Aar have brugt og fremdeles bruge saadan Jord;
c. i Finmarken i fem Aar have været og fremdeles ere Rettighedsmænd;
d. ere Kjøbstadsborgere eller i Kjøbstad eller Ladested eie Gaard eller Grund, hvis Værdi idetmindste er 600 Kroner;
e. have for det sidstforløbne Aar betalt direkte Skat til Stat eller Kommune efter en antagen Indtægt af mindst 500 Kroner paa Landet og mindst 800 Kroner i Kjøb- eller Ladestederne, i et Aar have havt fast Bopæl i Valgkommunen paa den Tid, Valget foregaar, og ikke som Tyende tilhøre Andens Husstand.

§ 51.

Grlsbest. af 30 Nov./16 Dec. 1899. Regler om Mandtalsførselen og om de Stemmeberettigedes Indførsel i Mandtallet fastsættes ved Lov.[1]

§ 51 lød i 1814 saaledes:

Mandtal over alle stemmeberettigede Indvaanere skal forfattes i enhver Kjøbstad af Magistraten, og i ethvert Præstegjeld af Fogden og Præsten. De Forandringer, dette efterhaanden maatte undergaae, anføres ufortøvet deri.

Enhver skal, forinden han indføres i Mandtallet, offentligen til Thinge sværge Constitutionen Troskab.

Grundlovsbestemmelse af 26de/28de Juni 1889 angaaende Forandring i 2det Led:

Enhver skal, forinden han indføres i Mandtallet, offentligen til Thinge sværge eller, hvis han ved Lov er fritagen for Edsaflæggelse, høitideligen tilsige Konstitutionen Troskab.

§ 52.

Stemmeret suspenderes:

Grlsbest. af 26 April/22 Mai 1902. a. ved offentlig Tiltale for strafbare Handlinger, der kunne medføre Stemmerettens Tab;[2]

[1] Se Lov om Mandtal og Storthingsvalg af 24 Februar 1900 samt Lov om Forandr. i Statsborgerretsloven af 29 Marts 1900.
[2] Se § 53 Litr. a og det der citerede.

b. ved Umyndiggjørelse;[1] Grlsbest. af 21/30 April 1898.

c. ved Opbud eller Fallit,[2] saalænge Skyldnerens Bo er under Behandling; Grlsbest. af 17/25 April 1903.

d. ved at nyde eller i det sidste Aar før Valget at have nydt Understøttelse af Fattigvæsenet.[3] Grlsbest. af 21/30 April 1898.

§ 52 lød i 1814 saaledes:

Stemmeret suspenderes:

a) ved Anklage til Thinge for Forbrydelser;

b) ved Umyndiggjørelse;

c) ved Opbud eller Fallit, indtil Creditorerne have erholdet fuld Betaling, medmindre Falliten er foraarsaget ved Ildsvaade, eller andet utilregneligt og beviisligt Uheld.

Grundlovsbestemmelse af 16de Mai/6te Juni 1877:

Stemmeret suspenderes:

a. ved Anklage til Thinge for Forbrydelser, der kunne medføre saadan Straf, som i § 53 a er nævnt;

b. ved Umyndiggjørelse;

c. ved Opbud eller Fallit, der ikke er foraarsaget ved Ildsvaade eller andet utilregneligt og beviisligt Uheld, indtil Skyldneren enten ved fuld Betaling til Fordringshaverne eller ved Akkord igjen er bleven raadig over sit Bo.

Grundlovsbestemmelse af 21de/30te April 1898:

Stemmeret suspenderes:

a) ved Anklage til Thinge for Forbrydelser, der kunne medføre saadan Straf, som i § 53 a er nævnt;

b) ved Umyndiggjørelse;

c) ved Opbud eller Fallit, der ikke er foraarsaget ved Ildsvaade eller andet utilregneligt og bevisligt Uheld, indtil Skyldneren enten ved fuld Betaling til Fordringshaverne eller ved Akkord igjen er bleven raadig over sit Bo;

d) ved at nyde eller i det sidste Aar før Valget at have nydt Understøttelse af Fattigvæsenet.

---

[1] Se Lov om Umyndiggjørelse af 28 November 1898.
[2] Jfr. den ændrede Konkurslov af 6 Mai 1899.
[3] Jfr. Lov om Fattigvæsenet af 19 Mai 1900.

§ 53.

Stemmeret tabes:

Grlsbest. af 26 April/22 Mai 1902.

a. ved Domfældelse for strafbare Handlinger overensstemmende med, hvad derom i Lov bestemmes;[1]

Grlsbest. af 16 Mai/6 Juni 1877.

b. ved at gaa i fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens Samtykke;

c. ved at erhverve Borgerret i en fremmed Stat;

d. ved at overbevises om at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme eller stemt i flere end een Valgforsamling.[2]

§ 53 lød i 1814 saaledes:

Stemmeret tabes:

a) ved at have været dømt til Tugthuus, Slaveri, eller vanærende Straffe;

b) ved at gaae i en fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens Samtykke;

c) ved at erhverve Borgerret i en fremmed Stat;

d) ved at overbevises om, at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme, eller stemt i flere end een Valgforsamling.

Grundlovsbestemmelse af 16de Mai/6te Juni 1877:

Stemmeret tabes:

a. ved at have været dømt til Strafarbeide eller Afsættelse, eller til Fængsel for en Forbrydelse, som omhandles i noget af Straffelovens Kapitler om Meened, Tyveri, Røveri eller Bedrageri;

b. ved at gaa i fremmed Magts Tjeneste — — — — — — — — o. s. v. som nu.

Grundlovsbestemmelse af 1ste/16de Marts 1887:

Grundlovens § 53 Litra a gives saadant Tillæg:

Denne Virkning af Dommen ophæves ved Erhvervelse af Æresopreisning.

---

[1] Jfr. Lov om Tab af Stemmeret ved Domfældelse for strafbare Handlinger af 22 Mai 1902 og Straffelovens §§ 16, 29,2, 30,2, 31, 32, 75, 76 og 109 samt Ikrafttrædelseslovens §§ 5, 7, 9 og 31.

[2] Jfr. Straffelovens Kap. 10.

§ 54.

Valg- og Distriktsforsamlinger holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden September Maaneds Udgang.[1] Grlsbest. af 1/11 Juni 1898.

§ 54 lød i 1814 saaledes:

Valg- og Districts-Forsamlingerne holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden December Maaneds Udgang.

Grundlovsbestemmelse af 2den Juli/13de August 1857:

Valg- og Districtsforsamlingerne holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden August Maaneds Udgang.

Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/24de April 1869:

Valg- og Distriktsforsamlingerne holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden December Maaneds Udgang.

§ 55.

Valgforsamlingerne bestyres paa den Maade, som ved Lov fastsættes.[2] Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Valgbestyrelsen, hvis Kjendelse kan indankes for Storthinget.[3] Grlsbest. af 30 Nov./16 Dec. 1899.

§ 55 lød i 1814 saaledes:

Valgforsamlingerne holdes, paa Landet i Præstegjeldets Hovedkirke, i Kjøbstæderne i Kirken, paa Raadhuset eller et andet dertil beqvemt Sted. De bestyres paa Landet af Sognepræsten og hans Medhjælpere, i Kjøbstæderne af disses Magistrater og Formænd. Stemmegivningen skeer i den Orden, Mandtallet viser.

Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Forsamlingens Bestyrere, hvis Kjendelse kan indankes for Storthinget.

---

1 Jfr. Mandtalslovens §§ 8 og 40.
2 Se Mandtalsloven.
3 Se § 82 d og Mandtalslovens §§ 5 og 17, sidste Led samt § 36, sammenholdt med Kap. 4.

§ 56.

Grlsbest. af 31 Mai/12 Juni 1895. Førend Valgene begynde, skal Grundlovens §§ 50—64 lydelig oplæses af Valgbestyrelsens Formand.[1]

§ 56 lød i 1814 saaledes:

Førend Valgene begynde, skal Constitutionen lydelig oplæses, i Kjøbstæderne af den første Magistrats-Person, paa Landet af Præsten.

§ 57.

I Kjøbstæderne udnævnes[2] een Valgmand for hver 50 stemmeberettigede Indvaanere.

Disse Valgmænd samles inden otte Dage derefter paa et af Øvrigheden dertil bestemt Sted, og udnævne[3] enten af deres egen Midte, eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i deres Valgdistrikt, [een Fjerdedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 3 til 6 vælge een, 7 til 10 to, 11 til 14 tre, 15 til 18 fire, som er det høieste Antal nogen By maa sende.

Har en Kjøbstad færre end 150 stemmeberettigede Indvaanere, sender den sine Valgmænd til nærmeste Kjøbstæd, for at stemme i Forening med dennes Valgmænd, og ansees da begge Kjøbstæder som eet District].[4]

§ 58.

I hvert Præstegjeld paa Landet udnævne[2] de stemmeberettigede Indvaanere, i Forhold til deres Antal, Valgmænd saaledes: at indtil 100 vælge een, 100 til 200 to, 200 til 300 tre, og saa fremdeles i samme Forhold.

Disse Valgmænd samles inden een Maaned derefter paa et af Amtmanden dertil bestemt Sted, og udnævne[3] da, enten af deres egen Midte, eller iblandt

---

[1] Jfr. Mandtalslovens § 15, 1ste Led.
[2] Jfr. Mandtalslovens Kap. 2.
[3] Jfr. Mandtalslovens Kap. 3.
[4] Det indklamrede er sat ud af Kraft ved Grundlovsbestemmelsen af 2den Mai/6te Juni 1878.

de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, [en Tiendedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 5 til 14 vælge een, 15 til 24 to, 25 til 34 tre, 35 og derover fire, som er det største Antal].[1]

Enhver, der har været Statsminister eller Statsraad, kan udkaares til Repræsentant ogsaa i Valgdistrikt, hvor han ikke er stemmeberettiget, saafremt han forøvrigt er valgbar og ikke allerede valgt til Repræsentant for noget andet Distrikt. Dog kan intet Distrikt samtidig have flere end een Repræsentant udenfor sine egne Stemmeberettigedes Midte.[2] Grlsbest. af 30 Juni/1 Juli 1884.

§ 58 lød i 1814 som den nuværende § 58, 1ste og 2det Led.

Grundlovsbestemmelse af 4de/22de November 1902, der træder istedetfor §§ 1 og 2 i Grundlovsbestemmelse af 2den Mai/6te Juni 1878, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58:

§ 1.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Kjøbstæderne have at vælge, bestemmes til ni og tredive. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Aalesund og Molde tilsammen een, fra Arendal og Grimstad tilsammen een, fra Bergen fire, fra Brevik een, fra Kristiania, Hønefoss og Kongsvinger tilsammen fire, fra Kristiansand to, fra Kristiansund een, fra Drammen to, fra Flekkefjord een, fra Fredrikshald een, fra Fredrikstad een, fra Hammerfest, Vardø og Vadsø tilsammen een, fra Haugesund een, fra Holmestrand een, fra Kongsberg een, fra Kragerø een, fra Larvik og Sandefjord tilsammen een, fra Lillehammer, Hamar og Gjøvik til-

---

[1] Det indklamrede er sat ud af Kraft ved Grundlovsbestemmelsen af 2den Mai/6te Juni 1878.
[2] Jfr. § 63.

sammen een, fra Moss og Drøbak tilsammen een, fra Porsgrund een, fra Sarpsborg een, fra Skien een, fra Stavanger to, fra Tromsø og Bodø een, fra Trondhjem og Levanger tilsammen fire, fra Tønsberg een og fra Østerrisør een.

Naar en Kjøbstad, som her ei er nævnt, har femti eller flere stemmeberettigede Indvaanere, indgaar den under den nærmest liggende Kjøbstads Repræsentant-Valgdistrikt. Samme Regel gjælder om Kjøbstæder, som herefter anlægges. En Kjøbstad, der er kommen til at henhøre under Kjøbstadsdistrikt, vælger egen Valgmand, endog om Antallet af dens stemmeberettigede Indvaanere skulde blive mindre end femti. I Kjøbstad, der ene udgjør et Repræsentant-Valgdistrikt, vælges i intet Tilfælde færre end tre Valgmænd.

§ 2.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Landdistrikterne have at vælge, bestemmes til otte og sytti. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Akershus Amt fem, fra Nordre Bergenhus Amt fem, fra Søndre Bergenhus Amt fem, fra Kristians Amt fem, fra Finmarkens Amt to, fra Hedemarkens Amt fem, fra Nordlands Amt fem, fra Romsdals Amt fem, fra Stavanger Amt fem, fra Tromsø Amt tre, fra Søndre Trondhjems Amt fem og fra hvert af Rigets øvrige syv Amter fire.

§ 3.

Grlsbest. af 2 Mai/6 Juni 1878. De Bestemmelser i Grundlovens §§ 57 og 58, som staa i Strid med nærværende Grundlovsbestemmelse, samt Grundlovsbestemmelserne af 26de November 1859 og 26de Mai 1866, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58, sættes herved ud af Kraft.

Grundlovsbestemmelse af 11te/26de November 1859, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58:

§ 1.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Kjøbstæderne have at vælge, bestemmes til syv og tredive.

Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Aalesund og Molde tilsammen een, fra Arendal og Grimstad tilsammen een, fra Bergen fire, fra Brevig een, fra Christiania og Hønefos tilsammen fire, fra Christianssand to, fra Christianssund een, fra Drammen to, fra Flekkefjord een, fra Frederikshald een, fra Frederiksstad een, fra Holmestrand een, fra Kongsberg een, fra Kragerø een, fra Laurvig og Sandefjord tilsammen een, fra Lillehammer og Hamar tilsammen een, fra Moss og Drøbak tilsammen een, fra Porsgrund een, fra Sarpsborg een, fra Skien een, fra Stavanger to, fra Tromsø, Hammerfest og Vadsø tilsammen een, fra Throndhjem og Levanger tilsammen fire, fra Tønsberg een og fra Østerrisør een.

Naar en Kjøbstad, som her ei er nævnt, har femti eller flere stemmeberettigede Indvaanere, indgaaer den under den nærmest liggende Kjøbstads Repræsentant-Valgdistrikt. Samme Regel gjælder om Kjøbstæder, som herefter anlægges.

Én Kjøbstad, der er kommen til at henhøre under Kjøbstadsdistrikt, vælger egen Valgmand, endog om Antallet af dens stemmeberettigede Indvaanere skulde blive mindre end femti. I Kjøbstad, der ene udgjør et Repræsentant-Valgdistrikt, vælges i intet Tilfælde færre end tre Valgmænd.

§ 2.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Landdistrikterne have at vælge, bestemmes til fire og sytti.

Af disse vælges fra Nordre Bergenhuus Amt fem, fra Søndre Bergenhuus Amt fem, fra Christians Amt fem, fra Hedemarkens Amt fem, fra Romsdals Amt fem, fra Stavanger Amt fem og fra hvert af Rigets øvrige elleve Amter fire.

§ 3.

De Bestemmelser i Grundlovens §§ 57 og 58, der staa i Strid med nærværende Grundlovbestemmelser, sættes herved ud af Kraft.

Grundlovsbestemmelse af 26de Februar/26de Mai 1866, der træder istedetfor § 2 i Grundlovsbestemmelse af 11te/26de November 1859, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58:

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Landdistrikterne have at vælge, bestemmes til fire og sytti. Af disse vælges fra Nordre Bergenhuus Amt fem, fra Søndre Bergenhuus Amt fem, fra Christians Amt fem, fra Hedemarkens Amt fem, fra Romsdals Amt fem, fra Stavanger Amt fem, fra Tromsø Amt to, fra Finmarkens Amt to, fra hvert af Rigets øvrige ti Amter fire.

Grundlovsbestemmelse af 2den Mai/6te Juni 1878, der træder istedetfor Grundlovsbestemmelserne af 11te/26de November 1859 og 26de Februar/26de Mai 1866, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58, §§ 1 og 2:

§ 1.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Kjøbstæderne have at vælge, bestemmes til otteogtredive. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Aalesund og Molde tilsammen een, fra Arendal og Grimstad tilsammen een, fra Bergen fire, fra Brevig een, fra Kristiania, Hønefos og Kongsvinger tilsammen fire, fra Kristianssand to, fra Kristianssund een, fra Drammen to, fra Flekkefjord een, fra Fredrikshald een, fra Fredriksstad een, fra Hammerfest, Vardø og Vadsø tilsammen een, fra Holmestrand een, fra Kongsberg een, fra Kragerø een, fra Laurvig og Sandefjord tilsammen een, fra Lillehammer, Hamar og Gjøvig tilsammen een, fra Moss og Drøbak tilsammen een, fra Porsgrund een, fra Sarpsborg een, fra Skien een, fra Stavanger og Haugesund tilsammen to, fra Tromsø een, fra Trondhjem og Levanger tilsammen fire, fra Tønsberg een og fra Østerrisør een.

Naar en Kjøbstad, som her ei er nævnt, har femti eller flere stemmeberettigede Indvaanere, indgaar den under den nærmest liggende Kjøbstads Repræsentant-Valgdistrikt. Samme Regel gjælder om Kjøbstæder, som herefter anlægges. En Kjøbstad, der er kommen til at henhøre under Kjøbstadsdistrikt, vælger egen Valgmand, endog om Antallet af dens stemmeberettigede Indvaanere skulde blive mindre end femti. I Kjøbstad, der ene udgjør et Repræsentant-Valgdistrikt, vælges i intet Tilfælde færre end tre Valgmænd.

§ 2.

Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Landdistrikterne have at vælge, bestemmes til sex og sytti. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Agershus Amt fem, fra Nordre Bergenhus Amt fem. fra Søndre Bergenhus Amt fem, fra Kristians Amt fem, fra Finmarkens Amt to, fra Hedemarkens Amt fem, fra Nordlands Amt fem, fra Romsdals Amt fem, fra Stavanger Amt fem, fra Tromsø Amt to og fra hvert af Rigets øvrige otte Amter fire.

§ 59.

De i §§ 57 og 58 fastsatte Bestemmelser gjælde indtil næste Storthing. Befindes det da, at Kjøbstædernes Repræsentanter udgjøre mere eller mindre end een Trediedel af hele Rigets, bør Storthinget, til Følge for Fremtiden, forandre disse Bestemmelser saaledes, at Kjøbstædernes Repræsentanter forholde sig til Landets, som een til to.

§ 59 havde i 1814 følgende Tillæg:

og bør Repræsentanternes Antal i det Hele ikke være mindre end 75 og ei større end 100.

Storthingsbeslutning af 4de Januar 1816, sanktioneret som Lov 8de Februar næstefter:

For at opfylde Grundlovens Bud i dens 59 § fastsætter nærværende Storthing:

1, At Kjøbstædernes Repræsentant-Valg fremdeles forbliver saaledes, som det i § 57 er bestemt, hvorefter Repræsentanternes Antal fra disse er 26.

2, At Landets Repræsentant-Valg, efter § 58, undergaar den Forandring, at 25 Valgmænd og derover kun vælge 3 Repræsentanter, som indtil videre skal være det største Antal noget Amt maa sende, og hvorefter Landets Repræsentanters Antal vil fra 61, som nu befindes, blive nedsat til 50 à 53.

3, Skulde et kommende Storthing erfare, at de fra Kjøbstæderne valgte Repræsentanters Antal, formedelst Stædernes tiltagende Folkemængde, steg indtil 30, da skal det være samme Storthing overladt, til Følge for Fremtiden, igjen at forøge de Repræsentanters Antal, som Land-

Districterne have at vælge, saaledes som den 58 § af Grundloven nu bestemmer.

Storthingsbeslutning af 4de August 1830, kundgjort af Departementet for Justits- og Politi-Væsenet ifølge Bemyndigelse ved kongelig Resolution af 1ste September 1830:

I Overeensstemmelse med § 3 i Loven af 8de Februar 1816 fastsættes herved:

Ved Valg af Repræsentanter til Storthinget fra Landdistricterne skulle herefter Forskrifterne i Grundlovens § 58 i alle Henseender tages til Følge.

Grundlovsbestemmelse af 14de April/9de Mai 1842:

Bestemmelsen i Grundlovens 59de Paragraph, om at Repræsentanternes Antal i det Hele ikke bør være mindre end 75 og ikke større end 100, ophæves.

§ 60.

De inden Riget værende Stemmeberettigede, der ikke kunne møde formedelst Sygdom, militær Tjeneste eller andet lovligt Forfald, kunne skriftlig sende deres Stemmer til dem, der bestyre Valgforsamlingerne, forinden disse ere tilendebragte.[1]

Grlsbest. af 28 Mai/20 Juni 1896. Hvorvidt og under hvilke Former Stemmeberettigede, der opholde sig udenfor Riget, kunne tilstedes skriftligen at sende deres Stemmesedler til dem, der bestyre Valgforsamlingerne, bestemmes ved Lov.[2]

§ 60 lød i 1814 som den nuværende Paragrafs 1ste Led.

§ 61.

Ingen kan vælges til Repræsentant, medmindre han er 30 Aar gammel og har i 10 Aar opholdt sig i Riget.

---

[1] Jfr. Mandtalslovens § 23 flg.

[2] Jfr. Love om udenfor Riget værende Stemmeberettigedes Deltagelse i Valgmandsvalgene af 5 Juni 1897 og 9 Mai 1903 § 2, sammenholdt med Mandtalslovens § 69.

§ 62.

Statsraadets Medlemmer, og de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Kontorer, eller Hoffets Betjente og dets Pensionister, kunne ikke vælges til Repræsentanter.

§ 63.

Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig til at modtage Valget,[1] medmindre han er udkaaret i Henhold til § 58, sidste Passus, eller hindret ved Forfald, der kjendes lovligt af Valgmændene, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, der har mødt som Repræsentant paa de tre ordentlige Storthing[2] efter samme Valg, er ikke forpligtet til at modtage Valget ved næste Storthingsvalg. Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, eller saafremt særskilt Suppleantvalg ved Distriktsforsamlingen er bleven anstillet, da den valgte Suppleant i hans Sted.[3] Grlsbest. af 30 Juni/1 Juli 1884.

§ 63 lød i 1814 saaledes:

Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig at modtage Valget, medmindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmændene, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, som to paa hinanden følgende Gange har mødt som Repræsentant paa et ordentligt Storthing, er ikke forpligtet til at modtage Valget til det derpaa følgende ordentlige Storthing.

Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, i hans Sted.

Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/24de April 1869:

Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig at modtage Valget, med mindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmændene, hvis Kjendelse

---

[1] Jfr. Ansvarlighedslovens § 10.
[2] Jfr. § 71.
[3] Se nu Mandtalslovens § 49.

kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, der har mødt som Repræsentant paa de tre ordentlige Storthing efter samme Valg, er ikke forpligtet til at modtage Valget ved næste Storthingsvalg. Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, eller, saafremt særskilt Suppleantvalg ved Distriktsforsamlingen er bleven anstillet, da den valgte Suppleant i hans Sted.

§ 64.

Saasnart Repræsentanterne ere valgte, forsynes de med en Fuldmagt, underskrevet paa Landet af Overøvrigheden og i Kjøbstæderne af Magistraten, saavelsom af samtlige Valgmænd, til Bevis for, at de, paa den i Konstitutionen foreskrevne Maade, ere udnævnte.[1]

Disse Fuldmagters Lovlighed bedømmes af Storthinget.[2]

§ 65.

Enhver Repræsentant er berettiget til Godtgjørelse af Statskassen for Reiseomkostninger til og fra Storthinget, og for Underholdning i den Tid han der opholder sig.[3]

§ 66.

Repræsentanterne ere paa deres Reise til og fra Storthinget, samt under deres Ophold der, befriede fra personlig Heftelse, medmindre de gribes i offentlige Forbrydelser,[4] ei heller kunne de udenfor Storthingets Forsamlinger drages til Ansvar for deres der ytrede Meninger. Efter den der vedtagne Orden er Enhver pligtig at rette sig.[5]

---

[1] Se Mandtalslovens § 51, Resol. af 17 Marts og Rundskrivelse af 21 August 1900.
[2] Jfr. § 82 c og Storthingets Forretningsorden § 1 samt Mandtalslovens Kap. 4.
[3] Se Lov af 14 Juni 1816 ang. Underholdningspenge for Storthingsmænd m. v. samt Lov ang. off. Tjenestemænds Skyds- og Kostgodtgjørelse af 10 Juli 1894 §§ 2 og 19.
[4] Jfr. Straffeprocesloven af 1ste Juli 1887 § 238.
[5] Jfr. Storthingets Forretningsorden og Ansvarlighedslovens § 13.

§ 67.

De paa forestaaende Maade valgte Repræsentanter udgjøre Kongeriget Norges Storthing.

§ 68.

Storthinget sammentræder i Almindelighed den første Søgnedag efter den 10de Oktober hvert Aar i Rigets Hovedstad, medmindre Kongen paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekjendtgjøres.[1] Grlsbest. af 1/11 Juni 1898.

§ 68 lød i 1814 saaledes:

Storthinget aabnes i Almindelighed den første Søgnedag i Februari Maaned hvert tredie Aar i Rigets Hovedstad, medmindre Kongen, paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekjendtgjøres.

Grundlovsbestemmelse af 2den Juli/13de August 1857:

Storthinget aabnes i Almindelighed den første Søgnedag i October Maaned hvert tredie Aar i Rigets Hovedstad, medmindre Kongen, paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekjendtgjøres.[2]

Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/24de April 1869:

Storthinget sammentræder i Almindelighed den første Søgnedag i Februar Maaned hvert Aar i Rigets Hovedstad, med mindre Kongen, paa Grund af overordentlige Om-

---

[1] *Grundlovsbestemmelse af 1/11 Juni 1898 havde følgende Overgangsbestemmelse:*
Første ordentlige Storthing efter denne Grundlovsbestemmelses Vedtagelse sammentræder den 1ste Søgnedag efter den 10de Oktober samme Aar.

[2] *Grundlovsbestemmelse af 2den Juli/13de August 1857 havde følgende Overgangsbestemmelse:*
Sextende ordentlige Storthing sammentræder den første Søgnedag i October Maaned 1859.

stændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekjendtgjøres.[1]

§ 69.

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869. I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammenkalde Storthinget udenfor den almindelige Tid. Kongen udsteder da en Kundgjørelse, som bør være læst i alle Stiftsstædernes Kirker i det mindste fjorten Dage forinden Storthingets Medlemmer skulle møde paa det bestemte Sted.

§ 69 lød i 1814 som nu, dog med den Forandring, at der istedetfor «fjorten Dage» stod «sex Uger».

§ 70.

Et saadant overordentligt Storthing kan af Kongen hæves, naar han for godt befinder.

§ 71.

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869. Storthingets Medlemmer fungere som saadanne i tre paa hinanden følgende Aar saavel ved overordentlige som ved de ordentlige Storthing, der imidlertid holdes.

§ 71 lød i 1814 som nu med den Forandring, at der istedetfor «de ordentlige» stod «det ordentlige».

---

[1] *Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/24de April 1869 havde følgende Overgangsbestemmelse:*
Nyt Storthingsvalg afholdes i 1870 og senere efter § 54 hvert tredie Aar.
De i 1870 valgte Repræsentanter sammentræde til ordentligt Storthing den første Søgnedag i Februar Maaned 1871, hvormed Afholdelsen af aarlige Storthing tager sin Begyndelse.
Beslutninger, antagne paa de i 1865, 1868, 1871 eller 1872 sammentraadte ordentlige Storthing, blive derefter ved Anvendelsen af § 79 at betragte, som om det i 1868 sammentraadte ordentlige Storthing havde været adskilt saavel fra det i 1865 som fra hvert af de i 1871 og 1872 sammentraadte ved to mellemliggende ordentlige Storthing.

§ 72.

Holdes et overordentligt Storthing endnu paa den Tid, et ordentligt skal tage sin Begyndelse, hæves det første, inden det sidste sammentræder. Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

§ 72 lød i 1814 saaledes:

Holdes et overordentligt Storthing endnu paa den Tid, det ordentlige skal sammentræde, ophører det førstes Virksomhed, saasnart det sidste er samlet.

§ 73.

Storthinget udvælger blandt sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget;[1] de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelsthinget.[2] Udvalget sker paa første ordentlige Storthing, der sammentræder efter nyt Valg, hvorefter Lagthinget forbliver uforandret paa alle efter samme Valg sammensatte Storthing, uden forsaavidt Afgang, der maatte indtræffe blandt dets Medlemmer, ved særskilt Udvalg bliver at erstatte. Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

Hvert Thing holder sine Forsamlinger særskilt og udnævner sin egen Præsident og Sekretær. Intet af Thingene kan holdes, medmindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstede.[3]

§ 73 lød i 1814 saaledes:

Intet af Thingene kan holdes, medmindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstede.

§ 74.

Saasnart Storthinget har konstitueret sig,[4] aabner Kongen, eller den, han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori han underretter det Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

---

1 Jfr. § 86.
2 Jfr. § 76 flg. og Storthingets Forretningsorden § 1.
3 Jfr. Storthingets Forretningsorden Kap. 2 og § 24 samt Ansvarlighedslovens § 18.
4 Jfr. § 82 a og Storthingets Forretningsorden § 1.

om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed. Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

Grlsbest. af 30 Juni/1 Juli 1884. Naar Storthingets Forhandlinger ere aabnede, have Statsministrene og Statsraaderne Ret til at møde i Storthinget samt i begge dets Afdelinger, og lige med sammes Medlemmer, dog uden at afgive Stemme, at deltage i de forefaldende Forhandlinger, forsaavidt disse holdes for aabne Døre, men i de Sager, som forhandles for lukkede Døre, kun forsaavidt det af vedkommende Thing maatte tilstedes.[1]

§ 74 lød i 1814 saaledes:

Saasnart Storthinget har constitueret sig, aabner Kongen, eller den Han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori Han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa Han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed. Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

---

[1] Jfr. Storthingets Forretningsorden § 35.

Under 9de Juni 1880 fattede Storthinget, efterat dets Beslutning af 17de Marts s. A. til Grundlovsbestemmelse angaaende Statsraadernes Deltagelse i Storthingets Forhandlinger ved kongelig Resolution af 29de Mai s. A. var nægtet Sanktion, følgende Beslutning:

«Storthinget erklærer og bestemmer som følger:

Storthinget har under Tilslutning til gjentagne Beslutninger af Folkets Repræsentanter og i Overensstemmelse med Grundlovens § 112 vedtaget en Grundlovsbestemmelse angaaende Statsraadernes Deltagelse i Storthingets Forhandlinger saalydende:

«Naar Storthingets Forhandlinger, overensstemmende med Grundlovens § 74 ere aabnede, have Statsministrene og Statsraaderne Ret til at møde i Storthinget» o. s. v. som i Grundlovsbestemmelsen af 30te Juni/1ste Juli 1884 —

«Thi er denne Bestemmelse gjældende Grundlov for Kongeriget Norge.»

Denne Beslutning blev ifølge særlig derom af Storthinget fattet Beslutning s. D. meddelt den norske Regjering med Anmodning om at lade den bekjendtgjøre paa den for Kundgjørelse af Grundlovsbestemmelser foreskrevne Maade.

Ved kongelig Resolution af 15de Juni 1880 blev det bestemt, at denne Beslutning ikke skulde kundgjøres. Jfr. Rigsretsdom af 27de Februar 1884 m. fl. og kongelig Resolution af 11te Marts s. A.

Storthinget udvælger blandt sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget; de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelsthinget.

Hvert Thing holder sine Forsamlinger særskilte, og udnævner sin egen Præsident og Secretair.

§ 75.

Det tilkommer Storthinget:[1]

a. at give og ophæve Love;[2] at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ikke gjælde længere end til 1ste April Aaret efterat et nyt ordentligt Storthing er sammentraadt, medmindre de af dette udtrykkelig fornyes; Grlsbest. af 1/11 Juni 1898.

b. at aabne Laan paa Rigets Kredit; Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

c. at føre Opsyn over Rigets Pengevæsen;

d. at bevilge de til Statsudgifterne fornødne Pengesummer;

e. at bestemme, hvor meget aarlig skal udbetales Kongen til hans Hofstat, og at fastsætte den kongelige Families Apanage, som dog ikke maa bestaa i faste Eiendomme; Grlsbest. af 30/30 Juni 1891.

f. at lade sig forelægge den i Norge værende Regjerings Protokol og alle offentlige Indberetninger og Papirer (egentlige militære Kommando-Sager undtagne)[3] samt verificerede Afskrifter eller Extrakter af de hos Kongen ved den norske Statsminister og de i Sverige værende tvende norske Statsraader førte Protokoller, eller de sammesteds fremlagte offentlige Papirer;[4] Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

g. at lade sig meddele de Forbund og Traktater,[4] Kongen, paa Statens Vegne, har indgaaet med fremmede Magter, med Undtagelse af hemmelige Artikler, som dog ei maa stride mod de offentlige;

---

1 Jfr. Storthingets Forretningsorden Kap. 8.
2 Jfr. §§ 49 og 76.
3 Jfr. §§ 28 og 31.
4 Se Ansvarlighedslovens § 1 g og Storthingets Forretningsorden § 10 a.

Grlsbest. af 30/30 Juni 1891.

h. at kunne fordre Enhver til at møde for sig i Statssager, Kongen og den kongelige Familie undtagen; dog gjælder denne Undtagelse ikke for de kongelige Prinser, forsaavidt de maatte beklæde Embeder;[1]

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

i. at revidere midlertidige Gage- og Pensionslister og deri gjøre de Forandringer, det finder fornødne;

Grlsbest. af 19/22 Juni 1880.

k. at udnævne fem Revisorer, der aarligen skulle gjennemse Statens Regnskaber og bekjendtgjøre Extrakter af samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer inden sex Maaneder efter Udgangen af det Aar, for hvilket Storthingets Bevilgninger ere givne;[2]

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

l. at naturalisere Fremmede.[3]

§ 75 lød i 1814 saaledes:

Det tilkommer Storthinget:

a) at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ei gjælde længere end til 1ste Juli det Aar, da et nyt ordentligt Storthing er samlet, medmindre de af dette udtrykkeligen fornyes;
b) at aabne Laan paa Rigets Credit;
c) at føre Opsyn over Rigets Pengevæsen;
d) at bevilge de til Stats-Udgifterne fornødne Pengesummer;
e) at bestemme, hvormeget aarligen skal udbetales Kongen og Vice-Kongen til deres Hofstat, og at fastsætte den Kongelige Families Apanage, som dog ikke maa bestaae i faste Eiendomme;
f) at lade sig forelægge den i Norge værende Regjerings Protocol og alle offentlige Indberetninger og Papirer (egentlige militaire Commando-Sager undtagne), samt verificerede Afskrifter eller Extracter af de hos Kongen ved den Norske Statsminister og de i Sverige værende

---

[1] Se Lov om særlige Straffebestemmelser m. v. for Personer, som i Henhold til Grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for Storthinget, af 3 August 1897 og Storthingets Forretningsorden §§ 43 og 44.

[2] Se Ansvarlighedslovens § 2 k og Instrux for Statsrevisionen af 12 September 1845 samt Storthingets Forretningsorden § 10.

[3] Jfr. §§ 82 e og 92 d.

tvende Norske Statsraader førte Protocoller, eller de sammesteds fremlagte offentlige Papirer;

g) at lade sig meddele de Forbund og Tractater, Kongen, paa Statens Vegne, har indgaaet med fremmede Magter, med Undtagelse af hemmelige Artikler, som dog ei maae stride imod de offentlige;

h) at kunne fordre Enhver til at møde for sig i Statssager, Kongen og den Kongelige Familie undtagne; dog gjælder denne Undtagelse ikke for de Kongelige Prindser, forsaavidt de maatte beklæde andre Embeder end Vice-Kongens;

i) at revidere midlertidige Gage- og Pensions-Lister, og deri gjøre de Forandringer, det finder fornødne;

k) at udnævne fem Revisorer, der aarligen skulle gjennemsee Statens Regnskaber, og bekjendtgjøre Extracter af samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer hvert Aar inden 1ste Juli;

l) at naturalisere Fremmede.

Grundlovsbestemmelse af 2den Juli/13de August 1857 angaaende Forandring i § 75 a:

at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ikke gjælde længere end til 1ste April Aaret efterat et nyt ordentligt Storthing er sammentraadt, medmindre de af dette udtrykkelig fornyes.

Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/24de April 1869:

Det tilkommer Storthinget:

a. at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ei gjælde længere end til 1ste Juli det Aar, i hvilket næste ordentlige Storthing sammentræder, medmindre de af dette udtrykkeligen fornyes;

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Forøvrigt som i 1814.)

§ 76.

Enhver Lov skal først foreslaaes paa Odelsthinget,[1] enten af dets egne Medlemmer, eller af Regjeringen ved en Statsraad.

---

[1] Jfr. §§ 49 og 73.

Er Forslaget der antaget, sendes det til Lagthinget,[1] som enten bifalder eller forkaster det, og, i sidste Tilfælde, sender det tilbage med tilføiede Anmærkninger. Disse tages i Overveielse af Odelsthinget, som enten henlægger Lovforslaget, eller atter sender det til Lagthinget med eller uden Forandring.

Naar et Forslag fra Odelsthinget to Gange har været Lagthinget forelagt, og anden Gang derifra er blevet tilbagesendt med Afslag, træder hele Storthinget sammen, og med to Trediedele af dets Stemmer afgjøres da Forslaget.[2]

Imellem enhver saadan Deliberation maa, i det mindste, tre Dage hengaa.

§ 77.

Grlsbest. af 4/6 Juli 1891. Naar en af Odelsthinget foreslaaet Beslutning er bifaldt af Lagthinget eller af det samlede Storthing, sendes den til Kongen, om han er tilstede, eller, i andet Fald, til den norske Regjering med Anmodning om at erholde Kongens Sanktion.[3]

§ 77 lød i 1814 saaledes:

Naar en af Odelsthinget foreslaaet Beslutning er bifaldet af Lagthinget, eller af det samlede Storthing, sendes den ved en Deputation fra begge Storthingets Afdelinger til Kongen, om Han er tilstede, eller i andet Fald til Vice-Kongen, eller den Norske Regjering, med Anmodning om at erholde Kongens Sanction.

Grundlovsbestemmelse af 30te/30te Juni 1891:

Naar en af Odelsthinget foreslaaet Beslutning er bifaldt af Lagthinget eller af det samlede Storthing, sendes den ved en Deputation fra begge Storthingets Afdelinger til Kongen, om Han er tilstede, eller, i andet Fald, til den Norske Regjering med Anmodning om at erholde Kongens Sanktion.

---

1 Jfr. § 73.
2 Jfr. Storthingets Forretningsorden § 45.
3 Jfr. Ansvarlighedslovens § 1 f og Storthingets Forretningsorden § 49.

§ 78.

Billiger Kongen Beslutningen, forsyner han den med sin Underskrift, hvorved den vorder Lov. Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

Billiger han den ikke, sender han den tilbage til Odelsthinget med den Erklæring, at han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanktionere den.[1] Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke mere af det da samlede Storthing forelægges Kongen.

§ 78 lød i 1814 saaledes:

Billiger Kongen Beslutningen, forsyner Han den med sin Underskrift, hvorved den vorder L o v. Billiger Han den ikke, sender Han den tilbage til Odelsthinget med den Erklæring, at Han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanctionere Beslutningen.

§ 79.

Er en Beslutning bleven uforandret antagen af tre ordentlige Storthing, sammensatte efter tre forskjellige paa hinanden følgende Valg og indbyrdes adskilte ved mindst to mellemliggende ordentlige Storthing, uden at afvigende Beslutning i Mellemtiden fra den første til den sidste Antagelse af noget Storthing er bleven fattet, og den da forelægges Kongen, med Begjæring, at Hans Majestæt ikke vil negte en Beslutning sin Sanktion, som Storthinget efter det modneste Overlæg anser for gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanktion ikke paafølger inden Storthinget adskilles.[2] Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

§ 79 lød i 1814 saaledes:

Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke mere af det da samlede Storthing forelægges Kongen, som paa samme Maade kan forholde sig, om næste ordentlige Storthing paa ny foreslaaer samme Beslutning. Men bliver den ogsaa af det tredie ordentlige Storthing, efter igjen at være

[1] Jfr. § 80.
[2] Jfr. § 81.

drøftet, atter paa begge Thinge uforandret antagen, og den da forelægges Kongen, med Begjering, at Hans Majestæt ikke vil negte en Beslutning sin Sanction, som Storthinget, efter det modneste Overlæg, anseer for gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanction ikke paafølger inden Storthinget adskilles.

§ 80.

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869. Storthinget forbliver samlet, saalænge det finder det fornødent, dog ikke over to Maaneder uden Kongens Tilladelse.[1] Naar det, efter at have tilendebragt sine Forretninger, eller efter at have været samlet den bestemte Tid, hæves af Kongen, meddeler han tillige sin Resolution paa de ikke allerede forinden afgjorte Beslutninger, ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som han ikke udtrykkeligen antager, ansees som af ham forkastede.

Paragrafen lød i 1814 som nu med Undtagelse af, at der istedetfor «to Maaneder» stod «tre Maaneder».

§ 81.

Alle Love udfærdiges i det norske Sprog og (de i § 79 undtagne) i Kongens Navn, under Norges Riges Segl, og i følgende Udtryk: «Vi N. N. gjøre vitterligt: at Os er bleven forelagt Storthingets Beslutning, af Dato saalydende: (her følger Beslutningen) Thi have Vi antaget og bekræftet, ligesom Vi herved antage og bekræfte samme som Lov, under Vor Haand og Rigets Segl.»

§ 82.

Kongens Sanktion udfordres ikke til de Storthingets Beslutninger, hvorved

a. det erklærer sig samlet som Storthing efter Konstitutionen;[2]
b. det bestemmer sit indvortes Politi;[3]

---

[1] Jfr. Storthingets Forretningsorden § 20, næst sidste Led.
[2] Jfr. § 74 og Storthingets Forretningsorden § 1.
[3] Jfr. § 66 og Storthingets Forretningsorden.

c. det antager eller forkaster de tilstedeværende Medlemmers Fuldmagter;[1]
d. det stadfæster eller forkaster Kjendelser om Valgstridigheder;[2]
e. det naturaliserer Fremmede;
f. og endelig til den Beslutning, hvorved Odelsthinget sætter Statsraader eller Andre under Tiltale.[3]

§ 83.

Storthinget kan indhente Høiesterets[4] Betænkning over juridiske Gjenstande.

§ 84.

Storthinget holdes for aabne Døre, og dets Forhandlinger kundgjøres ved Trykken, undtagen i de Tilfælde, hvor det modsatte besluttes ved Stemmeflerhed.[5]

§ 85.

Den der adlyder en Befaling, hvis Hensigt er at forstyrre Storthingets Frihed og Sikkerhed, gjør sig derved skyldig i Forræderi mod Fædrenelandet.[6]

---

[1] Jfr. § 64, sidste Led og Mandtalslovens Kap. 4.
[2] Jfr. § 55 og Mandtalslovens § 5, sidste Led, og § 17, sidste Led.
[3] Jfr. §§ 30 og 86.
[4] Jfr. § 88, Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 28 og Ansvarlighedslovens §§ 8 og 9.
[5] Jfr. Storthingets Forretningsorden § 52.
[6] Se Straffelovens § 99, jfr. § 104.

D.

Om den dømmende Magt.[1]

§ 86.

Lagthingets[2] Medlemmer tilligemed Høiesteret udgjøre Rigsretten,[3] som i første og sidste Instans dømmer[4] i de Sager, som af Odelsthinget[2] anlægges, enten mod Statsraadets[5] eller Høiesterets Medlemmer, for Embedsforbrydelser, eller mod Storthingets Medlemmer, for de Forbrydelser de, som saadanne, maatte begaa.

I Rigsretten har Præsidenten i Lagthinget Forsædet.

§ 87.

Den Anklagede kan, uden nogen dertil angiven Aarsag, forskyde af Rigsrettens Medlemmer indtil een Trediedel, dog saaledes at Retten ei udgjør mindre end femten Personer.

§ 88.

Høiesteret[6] dømmer i sidste Instans. Den maa ikke bestaa af færre end Justitiarius og sex Tilforordnede.

Grlsbest. af 10/29 November 1862. Grundlovens otte og ottetiende Paragraf skal ikke være til Hinder for, at Straffesager, overensstemmende med Lov, bringes til endelig Afgjørelse uden Høiesterets Medvirkning.

§ 88 lød i 1814 som den nuværende Paragrafs 1ste Led.

---

[1] Jfr. Afsnit B og C.
[2] Jfr. § 73.
[3] Se Reglement for Rigsretten af 18 September 1815, Lov om Dommereds Aflæggelse af Rigsretsmedlemmer af 20 August 1842, jfr. Lov om Ed af 10 Mai 1893.
[4] Jfr. § 20, sidste Led samt Ansvarlighedsloven.
[5] Jfr. § 30.
[6] Se Høiesteretsloven af 12 September 1818 med Tillægslove samt Straffelovens § 99, jfr. § 104.

§ 89.

I Fredstider er Høiesteret tilligemed tvende høie Officerer, som Kongen tilforordner, anden og sidste Instans i alle de Krigsrets-Sager, som angaa enten Liv eller Ære eller Friheds Tab for længere Tid end tre Maaneder.[1]

§ 90.

Høiesterets Domme kunne, i intet Tilfælde, paaankes eller underkastes Revision.

§ 91.

Ingen kan beskikkes til Medlem af Høiesteret, førend han er 30 Aar gammel.[2]

E.

Almindelige Bestemmelser.

§ 92.

Til Embeder i Staten maa alene udnævnes[3] de norske Borgere, som tale Landets Sprog, samt Grlsbest. af 19 Mai/4 Juni 1892.

a. enten ere fødte i Riget af Forældre, der da vare Statens Undersaatter;[4]
b. eller ere fødte i fremmede Lande af norske Forældre, som paa den Tid ikke vare en anden Stats Undersaatter;[4]
c. eller som herefter opholde sig i Riget i ti Aar;
d. eller som af Storthinget vorde naturaliserede.[5]

---

[1] Jfr. Ansvarlighedslovens § 21 og de militære Rettergangslove af 29 Marts 1900 og 22 Mai 1902.
[2] Jfr. Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 34.
[3] Jfr. § 21.
[4] Se Lov om norsk Statsborgerret m. m. af 21 April 1888 §§ 2, 7 og 8.
[5] Jfr. §§ 75 l, 82 e og sidstnævnte Lovs §§ 2, 7 og 8.

Dog kunne Andre beskikkes til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Konsuler paa fremmede Steder.

Ingen maa beskikkes til Overøvrigheds-Person, førend han er 30 Aar gammel, eller til Magistrats-Person, Underdommer og Foged, førend han er 25 Aar gammel.[1]

Kun den, der bekjender sig til Statens offentlige Religion, kan være Medlem af Kongens Raad.[2] Med Hensyn til Statens øvrige Embeder bestemmes det fornødne ved Lov.[3]

Grlsbest. af 5/19 Marts 1901. I hvilken Udstrækning Kvinder, der opfylde de for Mænd ved Grundloven foreskrevne Betingelser, skulle kunne ansættes i Embeder, bestemmes ved Lov.

§ 92 lød i 1814 saaledes:

Til Embeder i Staten maae alene udnævnes de Norske Borgere, som bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion, have svoret Constitutionen og Kongen Troskab, og tale Landets Sprog, samt

a) enten ere fødte i Riget af Forældre, der da vare Statens Undersaatter; eller
b) ere fødte i fremmede Lande af Norske Forældre, som paa den Tid ikke vare en anden Stats Undersaatter;
c) eller som den 17de Mai 1814 havde stadigt Ophold i Riget og ikke have vægret sig for at aflægge den Eed, at hævde Norges Selvstændighed;
d) eller som herefter opholde sig i Riget i ti Aar;
e) eller som af Storthinget vorde naturaliserede.

Dog kunne Fremmede beskikkes til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Consuler paa fremmede Steder.

Ingen maa beskikkes til Overøvrigheds-Person, førend han er 30 Aar gammel, eller til Magistrats-Person, Underdommer og Foged, førend han er 25 Aar gammel.

---

[1] Se Universitetsfundatsen af 28 Juli 1824 § 39 og Love af 3 Mai 1871 og 15 April 1893.

[2] Jfr. § 12.

[3] Se Lov om Embedsmænds Troesbekjendelse af 21 Juli 1894.

Grundlovsbestemmelse af 12te Marts/15de Juni 1878:

Til Embeder i Staten maa alene udnævnes de norske Borgere, som tale Landets Sprog, o. s. v. som nu — — —
— —

Kun den, der bekjender sig til Statens offentlige Religion, kan være Medlem af Kongens Raad eller beklæde Dommerembede. Det samme gjælder ogsaa, indtil anderledes ved Lov bestemmes, med Hensyn til Statens øvrige Embeder.

§ 93.

Norge tilsvarer ingen anden, end sin egen Nationalgjæld.

§ 94.

En ny almindelig civil og kriminal Lovbog skal foranstaltes udgivet paa første eller, om dette ikke er muligt, paa andet ordentlige Storthing. Imidlertid blive Statens nu gjældende Love i Kraft, forsaavidt de ei stride imod denne Grundlov eller de provisoriske Anordninger,[1] som imidlertid maatte udgives.

De nuværende permanente Skatter vedblive ligeledes til næste Storthing.

§ 95.

Ingen Dispensationer, Protektorier, Moratorier eller Opreisninger maa bevilges, efterat den nye almindelige Lov er sat i Kraft.

§ 96.

Ingen kan dømmes uden efter Lov, eller straffes uden efter Dom. Pinligt Forhør maa ikke finde Sted.

§ 97.

Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft.

---

[1] Jfr. § 17.

§ 98.

Med Sportler, som erlægges til Rettens Betjente, bør ingen Afgifter til Statskassen være forbundne.

§ 99.

Ingen maa fængslig anholdes, uden i lovbestemt Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade.[1] For ubeføiet Arrest, eller ulovligt Ophold, staa Vedkommende den Fængslede til Ansvar.[2]

Regjeringen er ikke berettiget til militær Magts Anvendelse mod Statens Medlemmer, uden efter de i Lovgivningen bestemte Former, medmindre nogen Forsamling maatte forstyrre den offentlige Rolighed og den ikke øieblikkelig adskilles, efterat de Artikler i Landsloven, som angaa Oprør, ere den trende Gange lydelig forelæste af den civile Øvrighed.[3]

§ 100.

Trykkefrihed bør finde Sted. Ingen kan straffes for noget Skrift, af hvad Indhold det end maatte være, som han har ladet trykke eller udgive, medmindre han forsætligen og aabenbare har enten selv vist, eller tilskyndet Andre til, Ulydighed mod Lovene, Ringeagt mod Religionen, Sædelighed eller de konstitutionelle Magter, Modstand mod disses Befalinger, eller fremført falske og ærekrænkende Beskyldninger mod Nogen. Frimodige Ytringer, om Statsstyrelsen og hvilkensomhelst anden Gjenstand, ere Enhver tilladte.[4]

---

1 Se Straffeprocesloven af 1 Juli 1887 Kap. 19.
2 Jfr. Straffelovens § 117.
3 Se Straffelovens §§ 136 og 137, jfr. § 329, og Ansvarlighedslovens § 1 k.
4 Se Straffelovens §§ 94, 95, 96, 97, 130, 135, 140, 142, 160, 211, Kap. 23 og 32 samt §§ 349, 378, 390 og Kap. 43, jfr. §§ 7 og 10. Se ligeledes Ansvarlighedslovens § 2 e.

§ 101.

Nye og bestandige Indskrænkninger i Næringsfriheden bør ikke tilstedes Nogen for Fremtiden.

§ 102.

Hus-Inkvisitioner maa ikke finde Sted, uden i kriminelle Tilfælde.[1]

§ 103.

Fristed tilstedes ikke dem, som herefter fallere.

§ 104.

Jord og Boslod kan i intet Tilfælde forbrydes.[2]

§ 105.

Fordrer Statens Tarv, at Nogen maa afgive sin rørlige eller urørlige Eiendom til offentlig Brug, saa bør han have fuld Erstatning af Statskassen.[3]

§ 106.

Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Geistligheden beneficerede Gods skal blot anvendes til Geistlighedens Bedste og Oplysningens Fremme. Milde Stiftelsers Eiendomme skulle blot anvendes til disses Gavn.[4]

§ 107.

Odels- og Aasædesretten maa ikke ophæves. De nærmere Betingelser, hvorunder den, til største Nytte

---

[1] Se Straffeprocesloven af 1 Juli 1887 Kap. 18, jfr. Straffelovens § 116.

[2] Jfr. Norske Lovs 1—22—10 og 12 samt Love af 25 Oktober 1815 § 4 og 17 Mai 1848.

[3] Se Plakat af 31 Juli 1801 og Lov af 10 Mai 1860, jfr. navnlig Love af 27 Juli 1896, Nr. 19, 7 Juli 1897, 29 April 1899 og 9 Juni 1903.

[4] Se Love af 20 August 1821, 4 August 1827, 28 November 1836, 10 September 1842, 26 September 1845, 25 August 1848, 29 August 1857, 17 Mai 1890, 8 Juli 1896 samt 14 Juli 1897.

for Staten og Gavn for Landalmuen, skal vedblive, fastsættes af det første eller andet følgende Storthing.[1]

§ 108.

Ingen Grevskaber, Baronier, Stamhuse og Fideikommisser, maa for Eftertiden oprettes.[2]

§ 109.

Enhver Statens Borger er i Almindelighed lige forpligtet, i en vis Tid at værne om sit Fædreneland, uden Hensyn til Fødsel eller Formue.

Denne Grundsætnings Anvendelse, og de Indskrænkninger den bør undergaa, samt hvorvidt det er tjenligt for Riget, at Værnepligten ophører med det 25de Aar, overlades til første ordentlige Storthings Afgjørelse, efterat alle Oplysninger ere erhvervede ved en Komite. Imidlertid vedblive de nu gjældende Bestemmelser.[3]

§ 110.

Norge beholder sin egen Bank og sit eget Penge- og Myntvæsen, hvilke Indretninger ved Lov bestemmes.[4]

§ 111.

Norge har Ret til at have sit eget Koffardiflag.[5] Dets Orlogsflag bliver et Unionsflag.[6]

---

[1] Se Love ang. Odels- og Aasædesretten af 26 Juni 1821, 28 September 1857, 16 Mai 1860, 9 Mai 1863 og 9 Mai 1891.

[2] Jfr. § 23, sidste Passus, Adelsloven af 1 August 1821 og Lov angaaende Jarlsberg Grevskab af 8 August 1842.

[3] Se Værnepligts- og Udskrivningslovene af 12 Mai 1866, 3 Juni 1876, 16 Juni 1885, 6 Juli 1892, 28 Juni og 3 August 1897, 24 April 1899, 11 April 1900 og 24 Marts 1903. Jfr. Lov om Rigets Inddeling i Distrikter for Udskrivning til Landvæbningen m. v. af 26 Mai 1866.

[4] Se Love om Norges Bank af 23 April 1892, 27 Juli 1896, 19 Mai 1900 og 14 Mai 1902, Love om Pengevæsenet af 17 April 1875, 8 Juni 1881 og 20 Juli 1895, Myntkonvention af 16 Oktober 1875 og Bankfundats af 14 Juni 1816.

[5] Se Lov om Norges Flag af 10 December 1898.

[6] Se Resol. af 20 Juni 1844.

§ 112.

Viser Erfaring, at nogen Del af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa første ordentlige Storthing efter et nyt Valg og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først et af de ordentlige Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.[1]

Grlsbest. af 12 Marts/24 April 1869.

§ 112 lød i 1814 saaledes:

Viser Erfaring, at nogen Deel af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa et ordentligt Storthing, og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først det næste ordentlige Storthing at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaae Modificationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Constitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

Haandskrift Nr. 1 er dateret og underskrevet:

Christjania, i Norges overordentlige Storthing den 4de November 1814.

Redactions-Committeen i Norges overordentlige Storthing den 7de Nov. 1814.

J. Chr. Berg *PCHolst* *Nansen*

---

[1] Jfr. Storthingets Forretningsorden § 54.

Haandskrift Nr. 2 a er underskrevet og paategnet:

Christiania, i Norges overordentlige Storthing, den 4de Novbr 1814.

Christie
p: t: Præsident.

L Weidemann

At forestaaende er overensstemmende med det af os redigerede og i Storthinget vedtagne, samt for Hans Majestet Kongens Commissarier foreviste og af dem antagne Concept til Kongeriget Norges Grundlov, det attesteres herved.

Redactions Committeen i Norges overordentlige Storthing den 11te November 1814.

J. Chr. Berg *PCHolst* *Nansen*

Att Norriges Rikes Grund-Lag, sådan den ord för ord föreskrifwen står, med förbehåll af Sweriges Rikes Ständers Constitutionella rätt, i de delar, som medföra ändring eller jemkningar i Sweriges Rikes Regerings-Form, blifwit afhandlad och beslutad emellan Wår Aller Nådigste Konung och Herre, *Carl* den XIIIde, Sweriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung ρ ρ ρ, genom oss underteknade Befullmägtigade Commissarier, å Dess Höga wägnar, samt Norriges Rikes Urtima Stor Thing, nu i Christiania församladt, warder härmedelst, med wåra namns och insegels undersättande, intygadt och bekräftadt.

Christiania den Fjerde dagen i November månad, Året efter Christi Börd, det Ettusende, Åttahundrade och på det Fjortonde.

M·Rosenblad
(L. S.)

B: v: Platen (L. S.) *G, af Wetterstedt* (L. S.) *G.F. Wirsén* (L. S.)

A:G:Mörner. (L. S.) *C: v:Rosenstein* (L. S.)

J,D, Valerius.

Af denne Paategning blev af Storthinget den 8de Juli 1836 godkjendt følgende

Oversættelse.

At Norges Riges Grundlov, saadan som den Ord for Ord foran skrevet staaer, med Forbehold af Sveriges Riges Stænders constitutionelle Ret, i de Dele, som medføre Forandring eller Lempninger (jemkningar) i Sveriges Riges Regjeringsform, er bleven afhandlet og besluttet imellem vor allernaadigste Konge og Herre, Carl den XIII[de] Sveriges, Norges, Gothers og Wenders Konge etc. etc. etc. ved os undertegnede befuldmægtigede Commissarier, paa Hans høie Vegne, samt Norges Riges, nu i Christiania forsamlede, overordentlige Storthing; det vorder herved, med vore Navnes Underskrift og hostrykte Segl, attesteret og bekræftet.

Christiania den fierde Dag i November Maaned, Aar efter Christi Byrd, det et Tusinde, otte hundrede og paa det fiortende.

M. Rosenblad
(L. S.)

B. v. Platen. (L. S:) *G. af Wetterstedt* (L. S.) *G. F. Wirsén* (L. S.)

A. G. Mörner (L. S.) *C. v. Rosenstein* L: S:

I. D. Valerius.

At ovenstaaende er en ordret Oversættelse af de Kongelige svenske Commissariers Paategning paa det i Storthings-Archivet opbevarede haandskrevne Exemplar af Kongeriget Norges Grundlov, attestere.

Christiania i 8de ordentlige Storthings Constitutions-Committee den 8de Juli 1836.

Borchsenius. *H. Foss.* *Hielm.* *J von der Lippe.*
Mandt. *JNeergaard.* *O. T Svanøe.*

Haandskrift Nr. 2 b, som er forsynet med de samme Paategninger som Nr. 2 a, men hvor de svenske Kommissærers Paategning er anført i Afskrift, har saadan Attestation:

At forestaaende Afskrift er ordlydende med den Paategning, som af Hans Majestæt Kongens Commissarier findes paaskreven det Exemplar af Kongeriget Norges Grundlov af 4 Nov. 1814, der til det nu forsamlede Storthing er af de Herrer Commissarier tilbageleveret; det attesteres herved.

Christiania, i Redactionscommitteen udi Norges overordentlige Storthing 24 Nov. 1814.

J. Chr. Berg *PCHolst* *Nansen*

Haandskrift Nr. 3 er dateret og underskrevet:

Christiania, i det overordentlige Storthing, den fjerde Dag i November Maaned, Aar efter Christi Byrd, Eet Tusinde, Otte Hundrede og Fjorten.

Christie
p: t: Præsident.

PCHolst *P.F.Heltzen.* *Bech.* *Neumann.*
Alexand: Chr Møller. *Hagerup* *AKonow* *P. Motzfeldt.*
Niels Dahl *O: T: Svanøe* *Erich Nord* *THNæss*
Nls Hertzberg. *Aad D: Kløve.* *Torbiørn Sanvig*
A.v:W.S.Koren. *Florentz* *ANorgaard:* *F. Schmidt:*
I:Gram. *Arntzen* *Jacob Nielsen* *Treschow.*
ALysgaard *O:Haagenstad* *OHSomerfelt.* *CSørenssen*
Lange. *LAngell* *SørenTybring* *IverHolter*
I: C: Ræder. *ArneArntzen* *Hans Grundseth*
A: F: Weidemann. *HWedel-Jarlsberg* *J. Chr. Berg*

PSteenstrup H G Tønder. J F Sartz I. Bull.

TJLundegaard. Peder Bøgvald CTidemand.

I.Iørgensen Herman Krefting Søren Georg Abel

Hans Christie Reiersen. T:Bryn HMKrohg

Elling Walbøe Peder Tonning Lars Godøe

Jørgen Aall Sibbern. PHount TAschehoug.

Wm Manthey. Arnt Møglestue Nansen

Elef. H. Tothamer Niels. T. Broe. R:Wielan

NSSchultz FOHegermann IHSodeman.

Hans Knudtzon S. B. Brun. A:Gotaas OIMehlum

C:Krohg P.Forseth O. Krabbe Joh: Garmann

Carl Stoltenberg Wm Hansen

LWeidemann.

Den officielle Udgave af 1814 er underskrevet:

Christiania, i Norges overordentlige Storthing, den 4de November 1814.

Christie,
p. t. Præsident.
(L.. S.)

L. Weidemann.

Hans Kongelige Majestæts

Naadige Kundgjørelse

angaaende

den af Norges Riges overordentlige Stor-Thing i Christiania den 4 November 1814, bestemte, og af Hans Majestæt antagne, Kongeriget Norges Grundlov

Givet i Christiania den 10 Novemb. 1814.

Den kongelige Kundgjørelse er aftrykt efter Originalen, der nu beror i Rigsarkivet.

Vi Carl med Guds Naade, Konge til Sverrige og Norge, de Gothers og Venders etc etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Dithmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst etc etc, Gjøre vitterligt: At, efterdi Kongeriget Norges overordentlige Stor-Thing, som under den 20 October sidstleden havde besluttet dette Riges Foreening med Kongeriget Sverrige, er, ved Underhandlinger med de af Os beskikkede Commissarier, kommet overeens om een i visse Deele forandred Grundlov under Overholdelse af de i den Eidsvoldske Constitution givne Hovedbestemmelser, samt derefter høitideligen og enstemmigen har udkaaret Os til Norges constitutionelle Konge, have VI, den[1] VI finde Vores egne og Vore nye Undersaatters Rettigheder og Pligter i denne af Stor-Thinget den 4⁻ d: M: besluttede og Os til Antagelse meddeelte Grundlov saa tydeligen bestemte, at derved sikkres Kongemagtens Eenhed og Kraft, og det Norske Folks lovbundne Frihed, villet, i Lighed med hvad Vore Commissarier, efter Vor Fuldmagt, have afhandlet og samtykket, herved antage, stadfæste og bekræfte samme Grund-Lov og vedføiede Successions-Ordning, med alle deres Articler, Puncter og Clausuler, ordlydende, som de herhos følge. Og ville VI ei allene Selv antage samme for uryggelige Grund-Love, men byde og befale tillige: at alle de som ere Os og Vore Efterfølgere samt Riget med Huld- og Troeskab forpligtede, skulle denne Grund-Lov og Successions-Ordning erkjende,

---

[1] I den officielle Særudgave: da.

efterkomme og adlyde. Til ydermere Vished, have VI dette med Vor Egen Haand undertegnet, samt vitterligen ladet hænge her nedenfor Vort Kongelige Seigl[1]; som skede i Christiania den tiende Dag i November Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Byrd, Et Tusinde Otte Hundrede og paa det Fjortende. —

Efter Min allernaadigste Konges og Herres Fuldmagt.

CarlJohan.

Fischer

[1] Dokumentet har intet Segl.

Oversættelse

af den af Hans Kongelige Majestæt og Rigets Stænder fastsatte «Successions-Ordning», hvorefter den høibaarne Fyrste, Sveriges Riges udkaarne Kronprinds, Hans Kongelige Høihed, Prinds Johan Baptist Julius af Ponte-Corvo's mandlige Livsarvinger skulle have Ret til den Kongelige Svenske Throne, samt at tiltræde Sveriges Riges Regjering; affattet og fastsat af Kongen og Rigets Stænder paa den overordentlige Rigsdag i Ørebro den 26de September 1810.

Successions-Ordningen er aftrykt efter en den 8de Juli 1836 som authentisk erkjendt Oversættelse, der beror i Storthingets Arkiv.

Vi Carl, af Guds Naade, Sveriges, Gothers og Venders Konge &c, &c, &c, Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst &c. &c.

Gjøre vitterligt: at efterat Rigets Stænder eenstemmigen have antaget og fastsat den Successions-Ordning, hvorefter den høibaarne Fyrste, Sveriges Riges udkaarede Kronprinds, Hans Kongelige Høihed, Prinds Johan Baptist Julius's mandlige Livsarvinger skulle have Ret til den Svenske Throne og tiltræde Sveriges Riges Regjering, og denne Grundlov er bleven overgiven til Vor naadige Stadfæstelse; saa have Vi, i Kraft af den Os, ifølge 85de § i Regjeringsformen, tilkommende Rettighed, villet denne af Rigets Stænder bifaldte Successions-Ordning herved antage, stadfæste og bekræfte, aldeles saaledes som den Ord for Ord herefter følger:

Vi efterskrevne Sveriges Riges Stænder, Grever, Friherrer, Biskoper, Ridderskab og Adel, Cleresie, Borgerskab og menige Almue, som nu her i Ørebro til en almindelig overordentlig Rigsdag forsamlede ere, gjøre vitterligt: at efterat den høibaarne Fyrste, Sveriges Riges udkaarede Kronprinds, Hans Kongelige Høihed Prinds Carl August uden mandlige Livsarvinger er ved Døden afgangen, og Vi derhos ved den, under 21de August 1810, oprettede Forening og Valg-Act have udkaaret den høibaarne Fyrste, Prinds Johan Baptist Julius af Ponte-

---

Se Grl. § 6.

Corvo til Sveriges Riges Kronprinds, for paa de Vilkaar, saavel nysnævnte Valg-Act som ogsaa høibemeldte Fyrstes til Afgivelse, af Os foreskrevne Forsikkring bestemmer og indeholder, at efterfølge Hans Kongelige Majestæt Vor nu regjerende allernaadigste Konge og Herre Carl den XIIIde efter Hans dødelige Frafald (hvormed Gud den Almægtige i Naade lade det længe beroe) i Regjeringen over Sveriges Rige og de det underliggende Lande, at krones og hyldes til Sveriges Konge og at regjere Riget, saa have Vi for Hans Kongelige Høihed Johan Baptist Julius Fyrsten af Ponte-Corvo's ægte mandlige Arvinger herved villet oprette og fastsætte denne Anordning for Successionen til Sveriges Krone og Regjering, paa den Maade og med de Vilkaar, som her nedenfor udtrykkeligen bestemmes:

§ 1.

Da Hans Kongelige Høihed Kronprinds Johan Baptist Julius's allerede indgangne Ægteskab med mandlige Livsarvinger er velsignet og endnu fremdeles kan velsignet vorde, skal efterfølge Hans Kongelige Høihed i Regjeringen, Hans Kongelige Høiheds førstefødte Søn, og efter ham denne sidstes mandlige Efterkommere i den Orden de ere Ættens Hovedmand nærmest i ret nedstigende Leed. Udgaaer den førstefødte Søns Linie paa Mandssiden, da tilfalder Regjeringen Hans Kongelige Høiheds anden Søn i Ordenen, med Successions-Ret for hans mandlige Efterkommere i samme Orden, som for den førstefødte er fastsat, nemlig alt eftersom de i ret nedstigende Leed ere Ættens Hovedmand nærmest. Udgaaer ligeledes den anden Søns Linie paa Mandssiden, da gaaer Successions-Retten til den Tredie, og saa fremdeles til de øvrige Hans Kongelige Høiheds Sønner, i samme Orden og ret nedstigende Leed efter Førstefødsels-Ret, som herovenfor for den førstefødtes Æt er foreskrevet.

§ 2.

Døer Konge i Sverige uden at efterlade mandlige Livsarvinger, men hans efterladte Dronning befinder sig i velsignet Tilstand, fører Statsraadet Regjeringen med Kongelig Magt og Myndighed, paa den Maade og under de Betingelser, som 41de og 93de §§ af Regjeringsformen foreskrive, indtil Rigets Stænder, paa den Tid Regjeringsformen bestemmer, have kunnet sammentræde, da det tilkommer dem, selv at forordne angaaende Regjeringens Førelse. Bliver Dronningens Livsfrugt af Mandkjøn, forordne Rigets Stænder Formyndere for den umyndige Konge, paa den Maade i § 94 af Regjeringsformen fastsat er. Bliver Dronningens Livsfrugt af Qvindekjøn, tiltræder den af Ætten, som efter Førstefødsels-Ret er den afgangne[1] Konge paa den i 1ste § fastsatte Maade nærmest i Arvefølgen, Regjeringen som Konge.

§ 3.

De af det Kongelige Huus af Qvindekjøn, og deres Efterkommere, om end disse ere af Mandkjøn, have ingen Ret til Sveriges Krone og Regjering.

§ 4.

Da Regjeringsformens 2den § udtrykkeligen bestemmer, at Kongen altid skal være af den rene evangeliske Lære[2], saadan som den, udi den uforandrede Augsburgske Bekjendelse, samt Upsala-Mødes Beslutning af Aar 1593, er antagen og forklaret, saaledes skulle og Prindser af det Kongelige Huus opfostres i samme Lære, og inden Riget. Den af den Kongelige Familie, som sig ei til samme Lære bekjender, skal være udelukket fra al Successions-Ret.

§ 5.

Prinds af det Kongelige Huus maa ei givte sig uden Kongens Vidende og Samtykke. Skeer det allige-

---

[1] Feilagtig Oversættelse for: afdøde.

[2] Jfr. Grl. § 4.

vel, skal han have forbrudt Arveretten til Riget for Sig, Børn og Efterkommere.[1] Samme Lov gjelder, om han med eller uden Kongens Vidende og Samtykke tager til Gemalinde privat Svensk eller udenlandsk Mands Datter. Dog er det ham ei formeent, med Kongens Vidende og Samtykke at tage Gemalinde af det Svenske Kongehuus inden de, i Svensk Lov, ikke forbudne Leed.

§ 6.

Prindsesser af det Kongelige Huus maa ei træde i Ægteskab uden Kongens Vidende og Samtykke. Ei heller maa det nogensinde tillades med Svensk Mand udenfor det Kongelige Huus.

§ 7.

Prindser og Prindsesser af det Kongelige Svenske Huus maae ei tiltræde udenrigsk Reise, uden Kongens Vidende og Samtykke.

§ 8.

Prinds af det Kongelige Svenske Huus maa ei, uden Kongens og Rigets Stænders Samtykke, blive regjerende Fyrste af udenlandsk Stat, være sig ved Valg, Arv eller Givtermaal. Skeer det anderledes, skulle Han og hans Efterkommere ei være berettigede at succedere til den Svenske Throne.

§ 9.

Skulde den Ulykke indtræffe, at hele Kongehuset, inden hvilket Arveretten til Riget regnes, enten udgik paa Mandssiden[2], eller formedelst Ikke-Iagttagelse af hvad denne Successions-Ordning udtrykkeligen foreskriver, har tabt Successions-Ret, bliver Thronen ledig til nyt Valg, og udkaare da Rigets Stænder et nyt Kongehuus.

Til ydermere Vished, at Vi alt dette Foreskrevne saaledes have forordnet og besluttet, have Vi, samtlige

[1] Jfr. Grl. § 36.
[2] Jfr. Grl. § 48.

Sverriges Riges Stænder, dette underskrevet og beseglet, hvilket skede i Ørebro den sex og tyvende Dag i September Maaned, Aar efter Christi Byrd det Et Tusinde Otte Hundrede og paa det Tiende.

Paa Ridderskabets og Adelens Vegne
Claes Flemming[1]
h. t. Landmarskalk.
(L. S.)

Paa Præstestandens Vegne
Jacob Ax. Lindblom
Ordfører
(L. S.)

Paa Borgerstandens Vegne
J. Wegelin
n. v. Ordfører
(L. S.)

Paa Bondestandens Vegne
Lars Olsson
n. v. Ordfører
(L. S.)

Alt dette, som foreskrevet staaer, ville Vi ei alene Selv for uryggelig Grundlov antage, men byde og befale derhos i Naade, at alle de, som ere Os og Vore Efterfølgere, samt Riget med Huldskab, Lydighed og Hørighed forbundne, skulle erkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Successions-Ordning. Til ydermere Vished have Vi dette med Egen Haand underskrevet og bekræftet, samt ladet Vort Kongelige Segl vitterligen hænge her nedenfor; hvilket skede i Ørebro den sex og tyvende Dag i September Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Byrd det Et Tusinde Otte Hundrede og paa det Tiende.

Carl.
(L. S.)

At Forestaaende er en rigtig og ordlydende Oversættelse af det, i det Kongelige Svenske Rigs-Archiv opbe-

[1] Skal være: Claes Fleming.

varede Original-Exemplar af den, af Hans Kongelige Majestæt og Rigets Stænder fastsatte Successions-Ordning; dateret Ørebro den 26· September 1810, attesteres herved af Undertegnede. — Stockholm den 16de Maj 1836

N:J:Krog	*D:vSchulzenheim*	*Fredr,Due*
(L. S.)	(L. S.)	(L. S.)

Lov,

hvorved Kongens Myndigheds Alder bestemmes, af 18 Juli 1815.[1]

Vi Carl **af Guds Naade Konge til Sverrig og Norge de Gothers og Venders** ꝛc: ꝛc: ꝛc: Hertug til Slesvig Holsteen Stormarn og Dithmarsken, Greve til Oldenburg og Delmenhorst etc: etc: Gjøre vitterligt at Os er bleven forelagt det nu forsamlede ordentlige Storthings Beslutning, dateret d 13de Julii 1815 saaledes lydende:

«Det fyldte attende Aar skal være Kongens Myndigheds Alder»

Thi have Vi antaget og bekræftet, ligesom Vi hermed antage og bekræfte denne Beslutning som Lov:

Givet paa Stockholms Slot den 18de Juli 1815:

Under Vor Haand og Rigets Segl

Carl.

Sommerhielm
i Ministerens Fraværelse.

PCHolst

[1] Se Grl. § 8.

Titelen efter den officielle Kvartudgave. Originalen, hvorefter selve Loven er aftrykt, beror i Rigsarkivet og har ingen Titel. Ved Dokumentet findes ikke noget Segl.

Rigs-Act,

til Bestemmelse af de ved Foreningen mellem Norge og Sverige opkomne constitutionelle Forhold.

Vedtaget af Norges Storthing den 31te Juli og af Sveriges Riges Stænder den 6te August 1815.

Med

Forandring i § 7 af 11te Marts/2den April 1845.

Titelen anføres i Overensstemmelse med Storthingets Expedition af 13de Juli 1815 og det Forslag, der som vedtaget af Sveriges Riges Stænder var oversendt Storthinget ved kongelig Proposition af 7de samme Maaned. Det norske Original-Haandskrift, der findes i Rigsarkivet, har ikke nogen Titel. Det samme er Tilfælde med det svenske.

I den trykte Udgave af 1815 og i senere Udgaver af Rigsakten er denne givet følgende Titel:

«Rigs-Act, oprettet imellem Norges Riges Storthing og Sveriges Riges Stænder, indeholdende Bestemmelse af de imellem begge Riger opkomne constitutionelle Forhold.»

Rigsakten, som den følger næste Side, er ordlydende aftrykt efter det norske Original-Haandskrift, men med Fjernelse af de i dette forekommende Svecismer i Kongens Paategninger foran og efter den egentlige Rigsakt, idet disse Paategninger er gjengivne som i den trykte Udgave af 1815.

Vi Carl, **af Guds Naade Konge til Sverige og Norge, de Gothers og Venders ꝛc. ꝛc. ꝛc., Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Dithmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst ꝛc. ꝛc.**

Gjøre vitterligt: At, efterdi Norges Riges Storthing og Sveriges Riges Stænder, i Overeensstemmelse med Vore naadigste Propositioner, ere komne overeens om og have besluttet, til Bestemmelse af de imellem Norge og Sverige opkomne constitutionelle Forhold, at oprette en særskilt Rigs-Act, aldeles saaledes, som den Ord for Ord herefter følger:

Vi efterskrevne *Norges Riges Repræsentanter,* her i Christiania til et ordentligt Storthing forsamlede, og *Vi Sveriges Riges Stænder,* Grever, Friherrer, Biskopper, Ridderskab og Adel, Præsteskab, Borgerskab og menige Almue, som nu her i Stockholm til overordentlig Rigsdag forsamlede ere, *giøre vitterligt*:

At, efterdi ved Forsynets mægtige Bistand imellem Scandinaviens Folk et Foreningsbaand lykkelig er bleven knyttet, som, ei ved Vaaben men ved fri Overbevisning tilvejebragt, alene bør og skal fastholdes ved indbyrdes Erkjendelse af Folkenes lovlige Rettigheder, til Værn om deres fælles Throner, og da Vi underskrevne Sveriges Riges Stænder, i Anledning af Hans Kongelige Majestæts naadigste Proposition af 12te April sidstleden om de nye constitutionelle Forhold, som ved Foreningen imellem Norge og Sverige ere opkomne, have erkjendt og med Vort eenstemmige Samtykke bekræftet de i Henseende til disse constitutionelle Forhold i Norges

Riges Grundlov af 4de November 1814 indførte Bestemmelser, hvilke, under Forbehold af Vor constitutionelle Ret i de Dele, som skulle medføre Forandring eller Modification i Sveriges Riges Regjeringsform, af Vor allernaadigste Konge og Herre under 10de derpaa følgende November er bleven antagen og besvoren: Saa have Vi, som lovlige Fuldmægtige for Norges og Sveriges Indbyggere, ej troet at kunne, paa en værdigere og højtideligere Maade, for kommende Tider befæste Vilkaarene for den imellem Norge og Sverige trufne Forening under een Konge, men med særskilte Regjerings Love, end ved at overeenskomme om i en særskilt *Rigsact* at indbefatte og indføre bemeldte Vilkaar aldeles saaledes som de Ord til Ord her nedenfor følge.

§. 1.

Kongeriget Norge skal være et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhændeligt Rige, forenet med Sverige under een Konge. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig monarkisk.[1]

§. 2.

Arvefølgen skal være ret nedstigende og agnatisk, saaledes som den findes bestemt i den af Sveriges Riges Stænder besluttede, og af Kongen antagne, Successions Orden af 26de September 1810.

Blandt Arveberettigede regnes ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Sted i Arvelinien, naar han, efter Faderens Død, fødes til Verden.

Naar en til Norges og Sveriges forenede Kroner arveberettiget Prinds fødes, skal hans Navn og Fødselstid tilkjendegives førstholdende Storthing, og antegnes i dets Protocol.[2]

---

[1] Jfr. Grl. § 1.
[2] Jfr. Grl. § 6.

§. 3.

Er ingen arveberettiget Prinds til, og Thronfølger-Valg i begge Riger skal anstilles, skulle Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige til een og samme Dag sammenkaldes. Kongen, eller — dersom Thronfølger-Valg under Thronledighed indtræffer — begge Rigers lovlige Interims-Regjering, skal inden den aattende Dag efter den Dag, da Storthinget i Norge er bleven lovligen aabnet, og Rigsdagen i Sverige paa Rigssalen er bleven aabnet, paa samme Dag paa begge Steder gjøre Forslag om Thronfølgen.

Norsk Storthingsmand ligesaavel som Svensk Rigsdagsmand have Ret til at foreslaae Thronfølger. Vil nogen af dem udøve denne sin Motions-Ret, skal han være pligtig at gjøre Brug af samme inden denne bestemte Tid.

Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder skulle derefter bestemme Valgdagen, enhver for sit Vedkommende; men ej senere end den tolvte Dag efter den for Propositionens Afgivelse bestemte Termin bør Thronfølger-Valget uomgængeligen foretages.

Paa Dagen før den, som saaledes er bestemt til Norges Storthings og Sveriges Riges Stænders Thronfølger-Valg, skulle saavel Norges Storthing blandt dets egne Medlemmer, som Sveriges Riges Stænder vælge den Committée, til hvem det overdrages, i Tilfælde at det Norske Storthings og Sveriges Riges Stænders Valg skulde falde paa forskjellige Personer, at sammentræde og, med begge Rigers Repræsentanters Ret, ved Stemmegivning bestemme Valget paa een Person.

Paa den til Valget bestemte Dag skulle Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder, i Overensstemmelse med den i enhver af de to Rigers Grundlov bestemte Maade, vælge hver blot een Person blandt de proponerede Candidater. Have begge Rigers Valg truffet paa samme Person, da er han lovligen udkaaret til Thronfølger. Skulde derimod hvert af Rigerne have valgt en

forskjellig Person, skal denne Forskjellighed afgjøres ved Stemmegivning af begge Rigers forenede Committeer.

Denne Committee skal bestaae af sex og tredive Personer fra hvert Rige, samt aatte Suppleanter, valgte paa den af Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder særskilt bestemte Maade. Suppleanterne tiltræde i bestemt Orden Forretningerne, men kun i det Tilfælde, at nogen af de ordentlige Medlemmer ikke ved Valgforretningen skulde være tilstede.

Carlstad skal være Samlingsstedet for begge Rigers Committeer. Forinden hver Committee afrejser fra det Sted, hvor Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige holdes, skal hver af sin Midte udvælge en Ordfører.

Kongen eller, i Tilfælde af hans dødelige Afgang, begge Rigers lovlige Interims-Regjering, bør, inden den muligst korte Tid, efter erholden Efterretning om hvert Riges særskilte Valg, og med Hensyn til Afstanden imellem Samlingsstedet og de Steder, hvor Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige holdes, beramme Dagen, paa hvilken begge Rigers Committeer skulle indfinde sig i Carlstad, men ej senere end til den een og tyvende Dag efter den for Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder til sidste Valg-Termin ovenfor bestemte tolvte Dag.

Ordførerne for begge Rigers Committerede skulle uopholdeligen efter deres Ankomst fælles udfærdige Berammelse til at sammentræde om Formiddagen, Dagen efter den, der er bleven bestemt for de Committeredes Ankomst til Samlingsstedet.

Ved Sammenkomsten oplæser først hver Committees Ordfører sin og Medcommitteredes Fuldmagt; derefter trække begge Ordførere Lod om, hvo af dem der ved Valgforretningen skal føre Ordet. Den saaledes under een, ogsaa i Stemmegivning deeltagende, Ordfører forenede fælles Committee for begge Riger foretager derefter ufortøvet, og uden Discussion, Stemmegivningen.

De Committerede skulle ej adskilles, eller nogen

af dem forlade Samlingsværelset, forinden Valgforretningen i alle Dele er fuldendt.

Ved Stemmegivningen skal Formanden for hvert Riges Committerede oplæse og udvexle det Document, som indeholder hans Committenteres, paa een Person, bestemte Valg. Derefter skal Voteringspropositionen indrettes, og begge Thron-Candidaters Navne deri indføres efter følgende Schema:

«Norges Storthings og Sveriges Riges Stænders De-
«puterede votere fælles, for at vælge Thronfølger til
«Norges og Sveriges forenede Throner. Fra Norges
«Storthing er dertil foreslaaet N. N., fra Sveriges Riges
«Stænder er dertil foreslaaet N. N.

«Om de fleste Stemmer falde paa N. N., da er
«han til Kongens Efterfølger (Konge) paa Norges og
«Sveriges forenede Throner lovligen udkaaren.

«Om de fleste Stemmer falde paa N. N., da er
«han til Kongens Efterfølger (Konge) paa Norges og
«Sveriges forenede Throner lovligen udkaaren.»

Forinden Opraab til Stemmegivning foretages, skulle alle de Bestemmelser, der vedkomme Voteringsmaaden, højt og lydeligen oplæses.

Opraab ved denne Votering skal saaledes forrettes, at, naar den fælles Committees Ordfører er Norsk, da skulle de Svenske Committerede først opraabes, og afgive deres Stemme, og dernæst de Norske, og omvendt, naar Ordføreren er Svensk.

Stemmegivningen skeer ved Sedler, af Størrelse og Udseende i alle Dele lige, hvorpaa hver Thron-Candidats Navn skal findes trykt med lige Bogstaver. Den Ordfører, som ikke bestyrer Forretningen, paategner Sedlerne sit Navn, forinden de udleveres til de Committerede.

For at gjælde, skulle disse Sedler være enkelte, umærkede, lukkede og sammenrullede.

Enkelt Pluralitet giver Udslaget.

Forinden Sedlerne optælles, skal Ordføreren udtage een af dem og aflægge den forseglet.

Om, efter foretaget Opraab, ved Sedlernes Aabning nogen Seddel findes, der, efter ovenstaaende Bestemmelser, ej kan antages, skal den paa Stedet tilintetgjøres. Skulde Følgen deraf blive, at Stemmerne ere lige, saa aabnes den forseglede Seddel, som da gjør Udslaget, saafremt den befindes at have de anførte Egenskaber; men kan den ej antages, saa ansees det Passerede for uefterretteligt og der skrides strax til ny Stemmegivning.

Er Pluraliteten uden dette Middels Anvendelse allerede bestemt, skal den aflagte Seddel strax uaabnet tilintetgjøres.

Protocollen over Stemmegivningen skal føres af nogle blandt de Committerede selv, — i det Norske Sprog, om Ordføreren er Norsk, i det Svenske, om han er Svensk. Denne Protocol skal strax efter Stemmegivningens Slutning lydeligen oplæses og vedtages, hvorefter tvende ligelydende Exemplarer forfattes, af hele Valg-Committeen, inden dens Adskillelse, underskrives, i dens Nærværelse forsegles, og, ved Foranstaltning af Ordførerne for hvert Riges Committerede, strax samme Dag afsendes, det ene til Norges Storthing, under Adresse til dets Præsident, det andet til Sveriges Riges Stænder, under Adresse til Landmarskalken og Talemændene.

Disse Protocoller skulle underskrives saaledes, at det Exemplar, som afgaaer til Norges Storthing, underskrives øverst af Norges, og dernæst af Sveriges Committerede, og det, som afsendes til Sveriges Stænder, underskrives øverst af Sveriges, og dernæst af Norges Committerede.

Efter Modtagelsen af denne Valgact paa begge Steder, skal den strax, eller senest den følgende Dag, foredrages for Storthinget i Norge og for Rigets Stænder i Sverige. Og skulle Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder strax iagttage det Fornødne, for at meddele Hans Kongelige Majestæt eller, i Tilfælde af Hans døde-

lige Afgang, den lovlige Interims-Regjering denne begge Rigernes Repræsentanters Beslutning.[1]

§. 4.

Kongen skal have Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

Naar Kongen vil begynde Krig, da skal han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker, og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand, i Henseende til dets Financer og Forsvarsmidler med videre. Efterat dette er skeet, sammenkalder Kongen den Norske Statsminister og de Norske Statsraader, saavelsom de Svenske til et overordentligt Statsraad og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overvejelse, hvorved tillige den Norske Regjerings Forklaring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sveriges, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulle, enhver for sig, afgive til Protocollen, under den Ansvarlighed, Grundloven bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, han anseer gavnligst for Staten.[2]

§. 5.

Saavel den Norske Statsminister, som de tvende Norske Statsraader, der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det Svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaae begge Riger.

I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, med mindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ej gives. Saa ofte hos Kongen i det Norske Statsraad, naar og

---

[1] Jfr. Grl. §§ 7, 43, 47 og 48.
[2] Jfr. Grl. § 26.

hvor det er samlet, Gjenstande forhandles, som angaae begge Riger, skulle tre Medlemmer af det Svenske Statsraad ogsaa der have Sæde og Stemme.[1]

§. 6.

Døer Kongen og Thronfølgeren endnu er umyndig, skal det Norske og Svenske Statsraad strax sammentræde, for fælles at udstede Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige.[2]

§. 7.

Rigsaktbest. af 11 Marts/2 April 1845[3].

Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, skal et, af lige Antal norske og svenske Medlemmer sammensat Statsraad, under Navn af Norges og Sveriges Interims-Regjering, forestaae Rigernes Bestyrelse, med Iagttagelse af disses gjensidige Grundlove. Dette sammensatte Statsraad skal bestaae af ti Medlemmer fra hvert Rige, nemlig fra Norge: den norske Statsminister og de tvende Statsraader, som ere i Stockholm, samt syv, være sig ordinaire eller særskilt tilforordnede Statsraader, — som i Tilfælde af Thronledighed, eller under Kongens Mindreaarighed, af den i Norge værende Regjering blandt dens egne Medlemmer udvælges, — i hvis Sted i det mindste tre Statsraader i Norge tilforordnes, og fra Sverige: de tvende Statsministre og otte Statsraader.

Saavel med norske som med svenske Sagers foregaaende Beredelse og Granskning forholdes efter de i hvert af Rigerne gjældende Forskrifter.

I Interims-Regjeringen skulle de norske Sager af den norske Statsminister foredrages, protocolleres og expederes i det norske Sprog, og de svenske Sager af den svenske

---

[1] Jfr. Grl. § 38.
[2] Jfr. Grl. § 39.
[3] Tilsvarende Forandring var bifaldt af Sveriges Riges Stænder ved Skrivelse af 8de Mai 1841.

Foredragende, til hvis Embede de henhøre, foredrages, protocolleres og expederes i det svenske Sprog.

Sager, som angaae begge Riger, og ei ifølge deres Natur henhøre til noget særskilt Departements Forretninger, foredrages af Statsministeren for de udenrigske Anliggender, og expederes til hvert af Rigerne i dets Sprog, til Norge ved dets Statsminister og til Sverige ved bemeldte Foredragende.

Diplomatiske Sager foredrages ogsaa af Statsministeren for de udenrigske Anliggender og indføres i en særskilt Protocol.

Sagerne afgjøres ved de fleste Stemmer, og, naar Stemmerne ere lige, bestemmer Ordføreren Udslaget. Rigsakten af 1815.

Alle udgaaende Expeditioner (Resolutioner) underskrives af samtlige Medlemmer.

Det sammensatte Statsraad (Interims-Regjeringen) skal have sit Sæde i Stockholm.

Den Norske Statsminister og den Svenske Justitiæ-Statsminister skulle, ved begge Statsraads første Sammenkomst, kaste Lod om, hvo af dem der først skal føre Ordet. Efter den, ved denne Lodkastning, først bestemte Orden, skal Ordføreren derefter hver aattende Dag ombyttes, saa at hver af Statsministrene, den ene efter den anden, og kun een Uge hver Gang, maa føre Ordet.

I alle de Tilfælde, da, efter Norges og Sveriges Grundlove, Rigets Bestyrelse føres af Statsraadet, skulle begge Rigers Statsraad i lige Antal, og efter foranførte Grunde, sammentræde.[1]

Den Del af § 7, som begynder med Ordene: «Indtil begge Rigers Repræsentanter» og slutter med Ordene: «indføres i en særskilt Protocol», lød i Rigsakten af 1815 saaledes:

Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, skal et, af lige Antal Norske og Svenske Medlemmer sammensat, Statsraad, under Navn af Norges og Sveriges Interims-Regjering, forestaae Rigernes Bestyrelse, med Iagttagelse af disses gjensidige Grundlove.

[1] Jfr. Grl. § 40 og flg. samt Grundlovsbest. af 10de November 1862/10de Januar 1863.

Dette sammensatte Statsraad skal bestaae af ti Medlemmer fra hvert Rige, nemlig fra Norge: den Norske Statsminister og de tvende Statsraader, som ere i Stockholm, sex, være sig ordinaire eller særskilt tilforordnede Statsraader, — som i Tilfælde af Thronledighed, eller under Kongens Mindreaarighed, af den i Norge værende Regjering blandt dens egne Medlemmer udvælges, — i hvis Sted i det mindste tre Statsraader i Norge tilforordnes, samt af en Statssecretaire, som af bemeldte Regjering ogsaa i ovenanførte Tilfælde udnævnes; og fra Sverige, de tvende Statsministre, sex Statsraader og Hofcantsleren, samt ved Svenske Sagers Behandling den foredragende Statssecretaire, eller naar Norske Sager foredrages, en af de Svenske Statssecretairer vexelviis efter deres Tjeneste-Alder.

Saavel med Norske, som med Svenske Sagers foregaaende Beredelse og Granskning, forholdes efter de i hvert af Rigerne gjældende Forskrifter.

I Interims-Regjeringen skulle de Norske Sager af den Norske Statssecretaire foredrages, protocolleres og expederes i det Norske Sprog, og de Svenske Sager af den Svenske Statssecretaire, til hvis Embede de henhøre, foredrages, protocolleres og expederes i det Svenske Sprog.

Sager, som angaae begge Riger, og ej, i Følge deres Natur, henhøre til nogen særskilt Stats-Expeditions eller noget særskilt Departements Forretninger, foredrages af Hofcantsleren, og expederes til hvert af Rigerne i dets Sprog, og ved dets Statssecretaire.

Diplomatiske Sager foredrages ogsaa af Hofcantsleren, og indføres i en særskilt Protocol.

§. 8.

Valget af Formyndere, som skulle bestyre Regjeringen for den umyndige Konge, skal foretages efter samme Regler, og paa samme Maade, som forhen i §. 3. er foreskrevet for Valget af Thronfølger.[1]

§. 9.

De, som i ovenanførte Tilfælde forestaae Regjeringen, skulle, de Norske for det Norske Storthing aflægge følgende Eed:

«Jeg lover og sværger, at ville forestaae Regjeringen «i Overeensstemmelse med Constitutionen og Lovene; «Saa sandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord!»

---

[1] Jfr. Grl. § 43.

De Svenske aflægge Eed for Sveriges Riges Stænder.

Holdes ej Storthing eller Rigsdag paa den Tid, nedlægges Eeden skriftlig i Statsraadet, og gjentages siden paa næste Storthing eller Rigsdag.[1]

§. 10.

Bestyrelsen af den umyndige Konges Opdragelse fastsættes paa den i §. 8. foreskrevne Maade.

Det bør være en ufravigelig Regel, at den umyndige Konge gives tilstrækkelig Undervisning i det Norske Sprog.[2]

§. 11.

Er den mandlige Kongestamme uddød, og ingen Thronfølger udkaaret, da skal en ny Konge-Æt vælges paa den i §. 3. foreskrevne Maade.[3]

§. 12.

Da de Bestemmelser, som i denne Rigsact indeholdes, deels ere Gjentagelser af Kongeriget Norges Grundlov, deels Tillæg til samme, grundede paa den til dette Storthing i Grundloven dertil givne Bemyndigelse,[4] saa skulle de, i Henseende til Norge, have og beholde den samme Kraft, som dette Riges Grundlov, og ikke kunne forandres uden paa den i sammes §. 112. foreskrevne Maade.

Til ydermere Vished om, at Vi alt dette saaledes have for godt befundet og besluttet, have Vi Norges Riges Storthing, og Vi samtlige Sveriges Riges Stænder stadfæstet og bekræftet denne Rigsact med Vore Underskrifter og Vore Segl; hvilket skede i Christiania, Mandag den een og tredivte Dag i Julii Maaned og i Stockholm

---

[1] Jfr. Grl. § 44.
[2] Jfr. Grl. § 47.
[3] Jfr. Grl. § 48.
[4] Se Grl. § 42.

den Siette Dag i August Maaned Aar efter Christi Byrd Eet Tusinde Aatte Hundrede og Femten.

WFKChristie
p: t: Præsident.
(L. S.)

Underskrift af 85 Storthingsrepræsentanter, med Segl.

LWeidemann.
p: t: Secretair
(L. S.)

CarlMörner.
h. t. Landtmarskalk
(L. S.)

Underskrift af 194 Medlemmer af Ridderskabet og Adelen, med Segl.

Jacob Ax. Lindblom
Talman
(L. S.)

Underskrift af 48 Medlemmer af Prestestanden, med Segl.

HNSchwan,
h. t. Talman,
(L. S.)

Underskrift af 96 Medlemmer af Borgerstanden, med Segl.

Lars Olsson
N; v; Talman
(L. S.)

Underskrift af 125 Medlemmer af Bondestanden, hvoraf 123 med Segl.

Saa have Vi herved villet antage, stadfæste og bekræfte fornævnte Rigs-Act, med alle dens Artikler, Puncter og Clausuler; tillige byde og befale Vi naadigst, at

alle de, som ere Os og Vore Efterfølgere samt Riget med Huldskab, Lydighed og Hørighed forbundne, skulle erkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Rigs-Act. Til ydermere Vished have Vi dette med Egen Haand underskrevet og bekræftet, samt ladet Vort Kongelige Segl vitterligen hænge her nedenfor; hvilket skede i Vor Residence-Stad Stockholm den sjette Dag i August Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Byrd Et Tusinde Otte Hundrede og paa det Femtende.

Carl.

Lov,

indeholdende

Straffebestemmelser for Statsraadets og Høiesterets Medlemmer for Embedsforbrydelser, samt for Storthingets og Rigsrettens Medlemmer for de Forbrydelser, de, som Saadanne, maatte begaae.

Christiania, den 7de Juli 1828.

Aftrykt efter den officielle Kvartudgave af 1828.

Første Capitel.

Angaaende Rigets Statholder,[1] *Statsministeren og Statsraadets øvrige Medlemmer.*

§. 1.

Det Medlem af Statsraadet,[2] som, mod Grundloven eller andre gjældende Loves Forskrifter, ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, maatte foranledige eller medvirke til

a. nogen Forandring i Grundlovens §. 2, forsaavidt denne byder, at den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion;
b. noget mod Kongeriget Norges Frihed, Selvstændighed, Udelelighed eller Uafhændelighed stridende Foretagende;[3]
c. at i Forholdet til andre Stater Indgreb i Statens eller Kongelige Rettigheder finde Sted;
d. at, uden Storthingets Samtykke, Handlinger foretages, hvortil Beslutning af Storthinget udfordres;[4]
e. at Storthingets Beslutninger ikke tillægges den samme ved Grundloven hjemlede Gyldighed;
f. at de fra Storthinget til Sanction indkomne Beslutninger til Love ikke forelægges Kongen;[5]

Se Grl. §§ 20, 86 og 87 og Reglement for Rigsretten af 18 September 1815 samt Ikrafttrædelseslovens § 4 I, sammenholdt med §§ 7—9. Sml. ogsaa Straffelovens Kap. 11 og 33.

[1] Statholderposten ophævedes ved Grundlovsbest. af 28 Mai/5 Juni 1873.

[2] Jfr. Grl. §§ 5, 12, 13, 15, 26—30 og 92.

[3] Jfr. Grl. § 1 og Rigsaktens § 1.

[4] Jfr. Grl. § 75.

[5] Jfr. Grl. § 77.

g. at de Protocoller, Documenter eller Oplysninger tilbageholdes, som Storthinget er berettiget til at forlange sig meddeelt;[1]

h. at Bestemmelserne i Grundlovens §. 25
om Troppers Stationering og Sammenkaldelse til Vaabenøvelser i Fredstider,
om den norske Flaades Værfter, Stationer og Havne,
om Krigsfartøiernes Besættelse med Søfolk, og
om Anvendelsen af Landværnet og de øvrige norske Tropper, som ikke til Linietropper kunne henregnes,
vorde overtraadte;

i. at de i Grundlovens §. 26 befalede Betænkninger, tilligemed fuldstændig Beretning og Forklaring om Rigets Tilstand, ikke behørigen vorde afgivne;

k. at militair Magt grundlovstridigen anvendes mod Statens Medlemmer:[2]

bør, forsaavidt Forbrydelsen ei efter dens Beskaffenhed bliver at straffe som Landsforræderie,[3] have sit Embede forbrudt, eller i Forhold til Gjenstandens Vigtighed og Graden af hans Brøde, endog dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§. 2.

Med Bøder fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, med den i §. 1 bestemte Straf, ansees det Medlem af Statsraadet, som, mod Grundlovens eller andre gjældende Loves Forskrifter, ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, maatte foranledige eller medvirke til

a. at Statscassens Indtægter, eller Statens Eiendomme og Regalier, utilbørligen anvendes og bestyres;[4]

---

[1] Jfr. Grl. § 75 f og g.
[2] Jfr. Grl. § 99.
[3] Jfr. Straffelovens Kap. 8 og 9.
[4] Jfr. Grl. § 19.

b. at de til Statens Forsvar eller andre offentlige Anliggender bestemte Midler ikke, forsaavidt fornødent gjøres, til Øiemedet vorde anvendte;

c. at de fornødne Foranstaltninger til Lovenes eller de Kongelige Anordningers og Befalingers Udfærdigelse, Bekjendtgjørelse og Efterlevelse, ikke føies;

d. at Nogen hindres i Udøvelsen af den ham tilkommende Ret til at indgive Ansøgninger til Kongen,[1] Storthinget eller vedkommende Autoriteter;

e. at lovmæssig Publicitet, især Trykkefriheds Udøvelse,[2] hindres;

f. at Nogen, imod de lovbestemte Betingelser, udnævnes til Embede i Staten;[3]

g. at Nogen Forbryder benaades udenfor de ved Grundloven bestemte Grændser, eller nægtes det ved Grundlovens §. 20 bestemte Valg, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf;

h. at Nogen ved ubeføiet Anklage til Thinge for Forbrydelser er bleven hindret fra Stemmerets Udøvelse,[4] eller fra at møde som Repræsentant ved Storthinget;

i. at Grundlovens Bestemmelser i §§. 15 og 38, om Indhentelse af Betænkning fra den Norske Regjering, tilsidesættes;

k. at Statens Regnskaber ikke, overeensstemmende med Grundlovens §. 75 Litr. k, tilstilles Statsrevisorerne;

l. at de Forskrifter, som indeholdes i nogen Instruction, der, ifølge Grundlovens §. 13, meddeles den Norske Regjering,[5] stride mod Grundloven.

---

[1] Jfr. Grl. § 15, 3dje Led.
[2] Jfr. Grl. § 100.
[3] Jfr. Grl. § 92 og det der citerede.
[4] Jfr. Grl. § 52 a.
[5] Se Regjeringsinstruxen af 15 Januar 1881, jfr. Resol. af 8 Juli 1881.

§. 3.

Vorder Nogen berøvet Embede, Frihed, Gods eller Næringsvei, eller vorder nogen Statens Borger forviist enten fra Sted til andet[1] eller aldeles fra Riget,[2] uden i lovbestemte Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade, bør det Medlem af Statsraadet, som ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, har foranlediget saadant, eller medvirket dertil, ansees med den i §. 2 nævnte Straf. Men berøves Nogen paa saadan Maade Livet, bør det Medlem af Statsraadet, som har medvirket dertil, have sit Liv forbrudt.[3]

§. 4.

De Medlemmer af Statsraadet, som forsømme den dem, med Hensyn til Indkaldelse af Storthinget, ved Grundlovens §§. 39 og 41 og Rigsactens §. 6 paaliggende Pligt, bør, forsaavidt deres Forbrydelse ikke bliver at straffe som Landsforræderie,[4] have deres Embeder forbrudte, eller, efter Omstændighederne, endog dømmes uværdige til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§. 5.

Lægger noget Medlem af Statsraadet forsætligen Skjul paa Documenter eller Oplysninger i Sager, som af ham behandles, eller, mod bedre Vidende, enten anfører urigtige Data, eller fremlægger urigtige Documenter, og derved Nogens Ret kunde forspildes, Embede eller Ad-

---

[1] Jfr. Straffelovens §§ 33, 39 og 117 og den militære Straffelov af 22 Mai 1902 § 12 f.

[2] Jfr. Lov om Anmeldelse af Reisende og Fremmede af 4 Mai 1901, Resol. af 15 og Rundskr. af 21 Juni s. A. samt Straffelovens § 117.

[3] Jfr. Straffelovens § 117 og Lov af 3 Juni 1874, indeholdende Forandr. i den ældre Kriminallov, 2det Afsnit, § 1. Jfr. ogsaa Reglem. for Rigsretten af 18 September 1815 § 19.

[4] Jfr. Straffelovens Kap. 8 og 9.

gang til Embede eller Naadesbevisning kunde berøves eller uretteligen aabnes Nogen, eller Ulempe eller Skade for Staten kunde opstaae, bør han, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i et Falsum, som efter Lovgivningen medfører en haardere Straf,[1] have sit Embede forbrudt, eller, efter Omstændighederne, endog dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§. 6.

Det Medlem af Statsraadet, som i andre end de i denne Lov udtrykkelig nævnte Tilfælde, efterlader eller handler imod nogen ved Grundloven eller Rigsacten foreskreven Embedspligt, bør, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i nogen Forbrydelse, som efter Lovgivningen medfører en haardere Straf, ansees med Bøder fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, med at have sit Embede forbrudt.[2]

Andet Capitel.

Angaaende Rigsrettens og Høiesterets Medlemmer.

§. 7.

De Medlemmer af Høiesteret,[3] som forsømme den dem, med Hensyn til Indkaldelse af Storthinget, efter Grundlovens 46de §. paahvilende Pligt, bør, forsaavidt deres Forbrydelse ikke bliver at straffe som Landsforræderie,[4] have deres Embeder forbrudte, eller, efter Omstændighederne, endog dømmes uværdige til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

---

[1] Jfr. Straffelovens §§ 120, 123, 182, 183, 185, 187 og 189.
[2] Sml. Straffelovens § 324.
[3] Jfr. Grl. § 88.
[4] Jfr. Straffelovens Kap. 8 og 9.

§. 8.

Udebliver noget af Høiesterets ordentlige eller af Rigsrettens Medlemmer,[1] uden lovligt Forfald, fra Rettens Samlinger, eller er noget ordentligt Medlem af Høiesteret fraværende fra denne Ret uden Kongelig Tilladelse;[2] tilsidesættes de lovbestemte Regler for Sagernes Foretagelse, Behandling og Fremme i Rigsretten[3] eller Høiesteret,[4] eller den Orden, som derved skal følges; unddrager Høiesteret sig fra at afgive de samme paaliggende Indberetninger, Indstillinger, Betænkninger eller Resolutioner;[5] efterlader Rigsrettens Præsident at udfærdige offentlig Kundgjørelse om en i Rigsretten paakjendt Sags Udfald;[6] aabenbarer noget Medlem af Rigsretten eller Høiesteret,[7] af hvilken Mening han selv eller nogen af Rettens øvrige Medlemmer har været under Voteringen i nogen Sag: bør den Skyldige bøde fra 200 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, endog have sit Embede forbrudt.

Det Medlem af Rigsrettten eller Høiesteret, som meddeler nogen Part Raad eller Veiledning i en Sag, som staaer for nogen af disse Retter, straffes med Bøder fra 500 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, med at have sit Embede forbrudt.[8]

Skeer det i en Sag, som endnu ikke er indkommen, men kan indkomme, for Høiesteret, bør den Skyldige bøde fra 100 til 1000 Spd.

§. 9.

Det Medlem af Høiesteret, som i nogen Betænkning[5] eller Indstilling tilraader noget, der er stridende mod Grundloven, bør have sit Embede forbrudt.

---

1 Se Reglem. for Rigsretten af 18 September 1815 §§ 1 og 2.
2 Jfr. Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 1.
3 Se Reglem. for Rigsretten af 18 September 1815.
4 Se Høiesteretsloven af 12 September 1818 med Tillægslove.
5 Jfr. Grl. § 83 samt Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 28.
6 Se Reglem. for Rigsretten af 18 September 1815 § 20.
7 Se Lov om Forandr. i Høiesteretslovgivn. af 11 April 1863 § 5.
8 Se Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 24.

Tredie Capitel.

Angaaende Storthingets Medlemmer.

§. 10.

Hvis Nogen, uden lovligt Forfald, enten undlader at møde paa Storthinget til den for dets Sammentrædelse bestemte Tid, eller nægter at møde der efter Indkaldelse, bør han for saadan modvillig Udeblivelse bøde fra 100 til 1000 Spd.[1]

§. 11.

Den Repræsentant, som i de Tilfælde, Grundlovens §§. 7, 43, 47 og 48, jevnførte med Rigsactens §§. 3, 8, 10 og 11, omhandle, tilsidesætter nogen af de ham sammesteds foreskrevne Pligter, bør, forsaavidt Forbrydelsen ikke bliver at straffe som Landsforræderie, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

§. 12.

Tilsidesætter en Repræsentant, under Forhandlingerne i Storthinget, den Ærbødighed, som skyldes Kongen og det Kongelige Huus, eller den Agtelse, som skyldes fremmede, i Venskab med de forenede Riger værende, Magter, bør han bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.[2]

§. 13.

Den Repræsentant, der ikke vil rette sig efter den, ifølge Grundlovens §. 66, paa Storthinget vedtagne Orden,[3] bør bøde fra 100 til 1000 Spd.

---

[1] Jfr. Grl. § 63.
[2] Jfr. Straffelovens §§ 95—97 og 101—103. Sml. Grl. § 66.
[3] Se Storthingets Forretningsorden.

§. 14.

Skulde noget Medlem af Storthinget, medens han efter Grundlovens §. 71 er Repræsentant, tage Sæde i Statsraadet, som constitueret[1] eller tilkaldet ved overordentlig Leilighed,[2] bør han bøde fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, om han er Embedsmand, have sit Embede forbrudt.

§. 15.

Den, som tager Penge, Gave eller anden Fordeel, for at fremsætte, tilbageholde eller tale for eller imod Forslag, eller bidrage til eller afværge nogen Beslutning eller noget Valg, bør være uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling, og desuden straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

§. 16.

Lægger noget Medlem af Storthinget forsætlig Skjul paa Documenter eller Oplysninger, som han er pligtig at fremkomme med i Storthinget eller i nogen af dets Afdelinger, eller, mod bedre Vidende, enten anfører urigtige Data eller fremlægger urigtige Documenter, bør han, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i et saadant Falsum, som i §. 5 er ommeldt, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

Fjerde Capitel.

Almindelige Bestemmelser.

§. 17.

Den, som forsøger at kuldkaste enten den, ifølge Grundloven af 4de November 1814 og Rigsacten af

[1] Se Grl. § 29.
[2] Se Grl. § 12.

6te August 1815, bestaaende Statsform, eller Kongelige Arvefølge, saaledes som denne findes bestemt i den af Sveriges Riges Stænder besluttede, af Kongen sanctionerede, samt af Norges Storthing vedtagne Successionsorden af 26de September 1810, eller ved lovstridige Midler søger at bevirke Forandring, med Hensyn til Kongens constitutionelle Magt, eller de Folket eller dets Repræsentanter ved Grundloven hjemlede Friheder og Rettigheder, saavelsom den, der med Raad eller Daad bidrager til et saadant Forsøg, bør straffes som Landsforræder.[1]

Fortier han nogen ham vitterlig Plan til saadan Udaad, uagtet det havde været ham muligt ved beviislige Omstændigheder at gjøre sammes Tilværelse sandsynlig, bør han straffes med Fæstningsarrest for Livstid.[2]

§. 18.

Sættes og holdes Statsraad,[3] Rigsret[4] eller Høiesteret[5] med mindre end det lovbestemte Antal Medlemmer, skal den, som ved saadan Samling har havt Forsædet, eller været første Medlem, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, have sit Embede forbrudt.

Sættes eller holdes Storthing eller nogen af dets Afdelinger med mindre end det lovbestemte Antal Medlemmer,[6] skal den, som ved saadan Samling har havt Forsædet, bøde fra 100 til 1000 Spd.

§. 19.

Den, der forsætligen udfærdiger som Resolution, Beslutning eller Dom Noget, hvorom enten Intet er

---

[1] Se Straffelovens Kap. 8 og 9 navnlig §§ 83 og 98.

[2] Jfr. Straffelovens § 139 og den militære Straffelov af 22 Mai 1902 § 93.

[3] Se Grl. § 29.

[4] Se Grl. § 87 og Reglem. for Rigsretten af 18 September 1815 § 9.

[5] Se Grl. § 88 og Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 1.

[6] Se Grl. § 73.

resolveret, besluttet eller dømt, eller som i Indhold er afvigende fra det, der saaledes virkeligen er afgjort, bør, forsaavidt hans Brøde ikke allerede efter de almindelige Love medfører en haardere Straf, dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling, og desuden straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

Skeer det af Uagtsomhed, ansees han derimod kun med Bøder fra 100 til 1000 Spd.[1]

§. 20.

Er Nogen afgaaet fra Embedet førend han ved Rigsretten fældes for en Brøde, for hvilken han bør miste sit Embede, træder, saafremt Pension er ham tillagt, dennes Tab, men i modsat Fald Bøder fra 500 til 2000 Spd., istedet derfor.

§. 21.

De, som ved overordentlige Leiligheder,[2] eller som constituerede,[3] have deeltaget i Statsraadets Forhandlinger, Høiesterets overordentlige Tilforordnede[4] og de 2de høie Officerer, som i militaire Sager have at tiltræde Høiesteret,[5] skulle være samme Ansvar underkastede, som Statsraadets og Høiesterets ordentlige Medlemmer; dog saaledes, at der, hvor Straffen er bestemt til Embedsforbrydelse, og den Paagjældende intet Embede har, træder den i foregaaende §. 20 bestemte Straf istedet derfor.

§. 22.

De i denne Lov bestemte Bøder tilfalde Statscassen.

---

[1] Jfr. Straffelovens §§ 110, 120, 185, 189, 324 og 325.
[2] Se Grl. § 12.
[3] Se Grl. § 29.
[4] Jfr. Høiesteretsloven af 12 September 1818 § 1.
[5] Jfr. Grl. § 89 og de militære Rettergangslove af 29 Marts 1900 og 22 Mai 1902.

§. 23.

I det Tilfælde, at en for Rigsretten paaklaget Forbrydelse ikke skulde kunne henføres under nogen af de i denne Lov givne Straffebestemmelser, bliver den Paagjældende at dømme efter de iøvrigt gjældende Love, forsaavidt de indeholde paa Tilfældet anvendelige Bestemmelser; hvilke Love ogsaa blive at anvende, forsaavidt Skadeserstatning betræffer.[1]

---

[1] Jfr. Ikrafttrædelseslovens Kap. 3.

Lov

om

norsk Statsborgerret m. m. af 21 April 1888,

saaledes som den lyder efter de ved Love af 27 Juli 1896, 29 Marts 1900 samt 9 Juni 1903 foretagne Forandringer.

Forarbeider.

Se vedkom. Lov af 21 April 1888: Dok. Nr. 70 for 1880, Nr. 58 for 1887, Indst. O. Nr. 26 og Storthingstid. for 1887, Forh. i Oth. S. 1684—85, Oth. Prop. Nr. 16 og Indst. O. Nr. 5 for 1888 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 60—85 og i Lagth. S. 26—30. Vedkom. Lov af 27 Juli 1896: Oth. Prop. Nr. 28 og Indst. O. Nr. 64 for 1896 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 933 og i Lagth. S. 303—304. Vedkom. Lov af 29 Marts 1900: Oth. Prop. Nr. 23 for 1898/99 og Indst. O. I for 1899/1900 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 376 og i Lagth. S. 128.

§ 1.

Norsk Statsborgerret[1] erhverves ved Fødselen, af ægte Barn[2], hvis dets Fader eller Moder da har norsk Statsborgerret, af uægte Barn, hvis dette er Tilfældet med Moderen.[3] Barn, som hittes her i Riget, uden at dets Forældre opdages eller deres statsborgerlige Stilling bringes paa det Rene, inden Barnet fylder sit attende Aar, ansees som født af norsk Statsborger.

§ 2.

Gjennem egen Handling[4] erhverves norsk Statsborgerret:

a) ved Ægteskab, nemlig af fremmed Kvinde, som gifter sig med norsk Statsborger;[5]

b) ved at tage fast Bolig i Norge,[6] nemlig saafremt den Indflyttede efter Grundlovens § 92, a, b eller d har norsk Indfødsret;[7] dette gjælder dog ikke om indfødt Nordmand, som tager fast Bolig her i Landet paa Grund af Ansættelse i fremmed Stats Tjeneste, ei heller om Kvinde, der vel har norsk Indfødsret, men er gift med fremmed Stats Borger;

Jfr. Lov om Adgang for andre end norske Statsborgere til at erhverve fast Eiendom eller Brugsret over Grund her i Riget af 9 Juni 1903.

[1] Jfr. §§ 7 og 8 samt Grl. § 50. Sml. ogsaa Grl. § 92, a, b og d.

[2] Jfr. Lov om Arv af 31 Juli 1854 § 4.

[3] Sml. Lov om Fattigvæsenet af 19 Mai 1900 § 11.

[4] Jfr. § 4.

[5] Sml. Skr. af 10 Mai 1900 og nævnte Lov om Fattigvæsenet § 12.

[6] Jfr. § 17 og Skr. af 26 Juni 1895.

[7] Jfr. § 7.

c) ved at modtage Bestalling som Embedsmand[1] eller fast Ansættelse af Kongen[2] eller et Regjeringsdepartement[3] som Bestillingsmand i den norske Stats Tjeneste; forsaavidt angaar Embeder eller Bestillinger i den for Norge og Sverige fælles offentlige Tjeneste,[4] gjælder denne Bestemmelse kun om den, der har norsk Indfødsret og siger sig løs fra det undersaatlige Forhold, hvori han maatte staa til fremmed Stat.

§ 3.

Norsk Statsborgerret kan ogsaa tilstaaes andre Indvaanere af Landet ved Bevilgning af Kongen eller den, han dertil bemyndiger.[5] Saadan Bevilgning maa dog i Almindelighed kun meddeles den, der

a) har havt fast Bolig her i Landet[6] i tre paa hinanden følgende Aar;

b) stiller Sikkerhed for, at han og hans Familie ikke vil tiltrænge offentlig Fattigunderstøttelse, inden Hjemstavnsret er erhvervet i noget norsk Fattigvæsensdistrikt,[7] forsaavidt saadan Hjemstavnsret ikke allerede tilkommer ham paa den Tid, da nærværende Lov træder i Kraft;[8]

---

[1] Jfr. Grl. § 92.

[2] F. Ex. Bestyrere af Aandssvageskoler, Toldkontrolører, Udskiftningsformænd med fast Løn, Lærere ved Norges Landbrugshøiskole og en af Hypothekbankens Direktører.

[3] F. Ex. Lærere ved de kommunale høiere Almenskoler, Lærere ved Aandssvageskoler, Udskiftningsformænd uden fast Løn, Toldbetjente og Toldassistenter, Postexpeditører og Postbetjente, Indrulleringsbetjente, Havnefogder og Fyrbetjente, Forstfunktionærer og Landbrugsfunktionærer.

[4] Sml. § 6, 3dje Led.

[5] Se Resol. af 11 Juni 1888.

[6] Se § 17.

[7] Jfr. Lov om Fattigvæsenet af 19 Mai 1900 § 11 og Skr. af 9 Marts 1897.

[8] Se § 18.

c) er fuldmyndig;[1]
d) ikke befinder sig i noget af de Tilfælde, som efter Grundlovens §§ 52 a og 53 a medfører Stemmerets Suspension eller Fortabelse.[2]

Den, som attraar i Henhold til disse Bestemmelser at blive norsk Statsborger, har at indgive Andragende derom gjennem Øvrigheden[3] paa det Sted, hvor han bor, ledsaget af Oplysning om, hvor han har boet under sit Ophold her i Landet, og om, i hvilken anden Stat han har Borgerret, samt af Erklæring om, at han under Betingelse af Andragendets Indvilgelse udtræder af alt undersaatligt Forhold til denne Stat. Hvis der efter dennes Retsregler til saadan Udtrædelse kræves Samtykke af dens Regjering eller anden Myndighed, skal det af Ansøgeren godtgjøres, at han har faaet saadant Samtykke.

Indvilges Andragendet, meddeles der efter Formular, som af Kongen fastsættes,[4] Ansøgeren Statsborgerbrev.

Et ved Bevilgning meddelt Statsborgerbrev træder først i Kraft, naar den, hvem det er meddelt, til Thinge høitideligen har tilsagt Norges Konstitution Troskab. Den Dommer, som modtager Troskabsløftet, giver Statsborgerbrevet Paategning om samme, hvorhos han tilstiller Mandtalsføreren paa Vedkommendes Bosted Underretning derom.

Enke eller ugift Kvinde kan erhverve Statsborgerret paa den her foreskrevne Maade.[5]

§ 4.

Den med Hjemmel af nærværende Lovs §§ 2 og 3 erhvervede Statsborgerret tilkommer ogsaa Erhververens

---

[1] Se Lov om Myndighedsalderens Nedsættelse m. m. af 27 Marts 1869 § 1, jfr. Lov om Umyndiggjørelse af 28 November 1898.

[2] Jfr. de ved Grl. § 53 a citerede Lovbestemmelser. —
Paragrafens 2det Punktum fik sin nuhavende Lydelse ved Lov af 27 Juli 1896.

[3] Jfr. Skr. af 9 Marts 1897.

[4] Se Resol. af 12 Mai 1900.

[5] Paragrafens 4de og 5te Led fik sin nuhavende Lydelse ved Lov af 29 Marts 1900.

Hustru samt hans eller hendes umyndige Børn, som er hjemme hos Forældrene eller besørges opdragne af dem.[1]

§ 5.

Enhver indvandret Udlænding,[2] der, uden at være indført i det i Grundlovens § 51 foreskrevne Mandtal, dog formener at have erhvervet Statsborgerret paa den Tid, da nærværende Lov træder i Kraft,[3] skal, for at kunne gjøre denne Ret gjældende, inden et Aar fra det nævnte Tidspunkt indgaa med Andragende om Statsborgerbrev til Overøvrigheden.

For Personer, der ved Lovens Ikrafttræden[3] endnu ikke er fuldmyndige, regnes Fristen for Andragendets Indgivelse fra Myndighedsalderens Indtræden.[4]

Finder Overøvrigheden Andragendet begrundet, og Andrageren opfylder de i nærværende Lovs § 3 a og b opstillede Betingelser, bliver Statsborgerbrev at udfærdige for ham og tjener da til fuldgyldig Hjemmel for hans Statsborgerret.[5] At Andragendet afslaaes, berøver derimod ikke Andrageren nogen Ret, som efter den nuværende Lovgivning maatte tilkomme ham.

§ 6.

Norsk Statsborgerret tabes ved:

a) at blive Borger i fremmed Stat;[6]

b) at forlade Landet for bestandig. Dog kan norsk Borger, der ifølge Grundlovens § 92 a, b eller d har Indfødsret, bibeholde sin Statsborgerret, naar han inden et Aar efter sin Udflytning eller efter den Dag,

---

[1] Sml. § 6, sidste Led.

[2] Jfr. Skr. af 17 November 1891 og 13 November 1895.

[3] Se § 18.

[4] Se Lov om Myndighedsalderens Nedsættelse m. m. af 27 Marts 1869 § 1.

[5] Se dog § 18.

[6] Jfr. Skr. af 11 Juni 1902.

nærværende Lov træder i Kraft, for den norske Konsul paa Stedet erklærer, at han ønsker vedblivende at være norsk Statsborger.[1]

Erklæringen gjælder for et Tidsrum af 10 Aar og kan inden dettes Udløb fornyes med Virkning for et lignende Antal Aar.

Den, der flytter til andet Land paa Grund af Ansættelse i norsk Statstjeneste eller i Norges og Sveriges fælles offentlige Tjeneste,[2] beholder sin norske Statsborgerret.

I alle Tilfælde, hvor den Udflyttede beholder saadan Ret, bevares den ogsaa for hans Hustru samt hans eller hendes umyndige Børn, som er hjemme hos Forældrene eller besørges opdragne af dem.[3]

§ 7.

De, der efter Grundlovens § 92 a, b eller d har norsk Indfødsret, er altid berettiget til at tage fast Bolig her i Landet.[4] De beholder den dem ved Lovene om Fattigvæsenet af 6te Juni 1863, for Kjøbstæderne § 16, for Landet § 17, tillagte Hjemstavnsret.[5]

Norske Statsborgere er berettigede til at opholde sig her i Landet,[6] undtagen forsaavidt de kan udleveres til Sverige efter Lov af 11te September 1818. § 1 i Lov af 17de Juni 1886, indeholdende Forandring i og Tillæg til Lovgivningen om Fattigvæsenet, sættes ud af Kraft for norske Statsborgere, hvorimod samme Lovs § 2 fremdeles

---

[1] Jfr. Skr. af 30 August 1888, 20 November 1890, 29 November 1898, 9 Marts og 9 Oktober 1899, 19 Marts, 21 Juli og 26 November 1900 samt Skr. af 11 Juni 1902, Post 2 og 3. Se ogsaa Forordn. ang. Konsulatvæsenet af 4 November 1886 § 61 g.

[2] Sml. § 2 c.

[3] Sml. § 4.

[4] Se § 17; jfr. ogsaa § 2 b og Lov om Anmeldelse af Reisende og Fremmede af 4 Mai 1901 § 3.

[5] Se nu Lov om Fattigvæsenet af 19 Mai 1900 § 11.

[6] Se Lov om Anmeldelse af Reisende og Fremmede af 4 Mai 1901 § 6 og Straffelovens § 38, sammenholdt med dens § 117.

bliver gjældende med Hensyn til udvandrede norske Statsborgere, der ikke har norsk Indfødsret.[1]

Norsk Statsborger er norsk Undersaat. Den ved Lov om Værnepligten af 12te Mai 1866 § 12 indvandrede Udlændinger betingelsesvis tillagte Frihed for Militærtjeneste forbeholdes dem, selv om de er blevne norske Statsborgere.

§ 8.

De Indvaanere af Landet, som ikke har norsk Statsborgerret, er heller ikke norske Undersaatter. Med Hensyn til deres Retsstilling gjælder imidlertid fremdeles, hvad der i anden Lov end Grundloven og nærværende Lov er foreskrevet om norske Undersaatter, Indlændinger, Nordmænd, Rigets Indvaanere eller norske Borgere,[2] dog at indvandrede Udlændinger er underkastede Udvisning af Riget i samme Tilfælde som hidtil.[3] Loven af 4de August 1845 angaaende Valgbarheden til visse kommunale Ombud[4] samt den i forrige Paragraf nævnte Lov af 17de Juni 1886[1] bliver fremdeles anvendelig paa dem.

§ 9.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[5]

---

[1] Nævnte Lov af 17 Juni 1886 er hævet ved Lov om Fattigvæsenet af 19 Mai 1900 § 48 Nr. 6.

[2] Jfr. f. Ex. Konvent. af 14/2 Mai 1826 § 7 og Prot. af 18/6 August 1834, Lov om Handelen af 8 August 1842 §§ 14, 15 og 27, Lov om Arv af 31 Juli 1854 § 66, Værnepligtsloven af 12 Mai 1866 § 12, Lov om Udskibningsret af 15 Juni 1882 § 1 og Lov om Renbeite i Finmarken m. v. af 7 September 1854 § 5.

[3] Se nu Lov om Anmeldelse af Reisende og Fremmede af 4 Mai 1901 § 6 flg. samt Straffelovens §§ 38 og 117 og Rundskrivelse af 21 Juni 1901, Post 4.

[4] Ophævet ved Formandskabslovene af 27 Juli 1896 II.

[5] Ophævet ved Lov om Adgang for andre end norske Statsborgere til at erhverve fast Eiendom eller Brugsret over Grund her i Riget af 9 Juni 1903.

§ 10.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 11.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 12.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 13.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 14.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 15.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 16.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[1]

§ 17.

Ved Udtrykket fast Bolig her i Landet betegnes i nærværende Lov[2] saadant Ophold, som vidner om den Hensigt at forblive her for bestandigt.

§ 18.

Nærværende Lov, der strax træder i Kraft, bliver uden Anvendelse paa Tilfælde, hvori dens Bestemmelser maatte komme i Strid med bestaaende Traktat.[3]

[1] Ophævet ved Lov om Adgang for andre end norske Statsborgere til at erhverve fast Eiendom eller Brugsret over Grund her i Riget af 9 Juni 1903.

[2] Se §§ 2 b, 3 a og 7.

[3] Jfr. Konvent. med Rusland af 27/15 December 1860 og Konvent. med de forenede Stater af 14 Juni 1871.

Lov

om udenfor Riget værende Stemmeberettigedes Deltagelse i Valgmandsvalgene af 5te Juni 1897, saaledes som den lyder efter de ved Lov af 9de Mai 1903 samt ved Lov om Mandtal og Storthingsvalg af 24de Februar 1900 foretagne Forandringer.

Forarbeider.

Se Dok. Nr. 119 og Indst. O. Nr. 136 for 1896, Oth. Prp. Nr. 4 og Indst. O. V for 1897 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 338—467 og i Lagth. S. 109—148, samt, forsaavidt Lov af 9 Mai 1903 angaar, Dok. Nr. 17 og Indst. O. Nr. 39 for 1901/1902, Oth. Prp. Nr. 21, Indst. O. XV samt Storthingstid. for 1902/1903 Forhandl. i Oth. S. 1038—1047 og i Lagth. S. 315 og 316.

Om Retten til at stemme.

§ 1.

Stemmeberettiget, som paa Grund af saadant lovligt Forfald som i Grundlovens § 60 omhandlet er udenfor Rigets Grænser,[1] naar Valgforsamling afholdes, kan skriftlig indsende Stemmeseddel til Valgstyret

enten før Afreisen fra Riget[2]

eller — saafremt han paa Valgforsamlingens Afholdelsestid ikke har været fraværende fra Riget over 36 Maaneder (kfr. § 8) — fra udenrigs Sted.[3]

§ 2*.

Stemmeberettiget, som vil afgive Stemmeseddel i Medhold af nærværende Lov, skal hos Mandtalsføreren i den Valgkreds, han tilhører[4], erhverve Mandtalspas, som udfærdiges overensstemmende med nedenstaaende Skema.

Naar Mandtalspas er udfærdiget, skal Anmærkning derom ske i Mandtallet og Udfærdigelsesdagen tilføies.[5]

For den, som ved Stemmesedlens Afgivelse tilhører Besætning[6] paa norsk Fartøi[7], kan Sjøfartsbog (Sjøfarts-Annotationspatent) eller Styrmandspatent eller Certifikat[8] som Skibsfører eller Maskinist træde istedenfor Mandtalspas.

---

* De ved Lov af 9 Mai 1903 ændrede Paragrafer er betegnede med *.

1 Sml. Mandtalslovens § 23.

2 Se §§ 3 og 9.

3 Se §§ 10 og 11.

4 Se Mandtalslovens §§ 1 og 2 og Skr. af 15 September 1897.

5 Jfr. Rundskr. af 30 Juni og Skr. af 19 Juli 1897.

6 Se § 13.

7 Se Lov om Sjøfarten af 20 Juli 1893 § 1; jfr. ogsaa Lov om Registrering af Skibe af 4 Mai 1901.

8 Jfr. Udskrivningsreglem. for Sjøvæbningen af 5 November 1900 Kap. 2, navnlig §§ 19 og 21, samt Love af 13 August 1857 og 9 Marts 1901, 26 Juni 1889 og 13 Juni 1894.

Om Stemmesedlen.

§ 3.

Stemmesedlen maa for at være gyldig

a. ikke være afgivet tidligere end 3 Maaneder eller for dem, der fra Norge farer paa Ishavet med norsk Skib, 5 Maaneder før Valgforsamlingens Afholdelse (kfr. § 8);[1]

b. være af hvidt Papir og uden Underskrift eller vedheftet eller paaført Mærke.

§ 4.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[2]

§ 5.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[2]

Om Fremgangsmaaden ved Afgivelse af Stemme.

§ 6.

Stemmesedlen[3] skal af den Stemmeberettigede personlig samt i Enrum og useet af andre indlægges i en særskilt Konvolut, som ligeledes af ham personlig lukkes (kfr. § 18 tredje Led).

Konvoluten med iværende Stemmeseddel skal derefter tilligemed en dateret og af den Stemmeberettigede underskrevet Følgeskrivelse indlægges i Konvolut eller Omslag, som skal adresseres til Valgstyret for den Valgkreds, den Stemmeberettigede tilhører.[4]

Forefindes i nogen Konvolut flere Stemmesedler, skal, hvis de er indbyrdes uoverensstemmende, samtlige

[1] Jfr. Mandtalslovens § 25.
[2] Ophævet ved Mandtalslovens § 69.
[3] Jfr. Mandtalslovens § 20.
[4] Jfr. Mandtalslovens § 23.

kasseres, og hvis de alle er enslydende, kun en af dem godkjendes.[1]

§ 7.

Den i § 6 omhandlede Følgeskrivelse[2] skal

a. meddele Oplysning om de Omstændigheder, som nødvendiggjør den Stemmeberettigedes Fravær fra Riget;

b. indeholde Erklæring paa Ære og Samvittighed fra den Stemmeberettigede om, at Stemmesedlen af ham personlig og frivillig samt i Enrum og useet af andre er indlagt i den Konvolut, hvori den fremsendes;

c. være forsynet med paategnet Bevidnelse for, at Underskriften[2] er ægte og afgivet til Tid og Sted, som Følgeskrivelsen udviser;

d. være forsynet med paategnet Bevidnelse om, at det i § 2 omhandlede Dokument har været tilstede, og at den, som har undertegnet Følgeskrivelsen og begjæret den i Litra c foreskrevne Bevidnelse, svarer til de i Dokumentet angivne Kjendemerker.

§ 8.

Ved Beregning af de i § 1 og § 3 Litra a omhandlede Frister medregnes den Dag, da Afreise fandt Sted, eller Stemmeseddel blev afgivet, medens den Dag, da Valgforsamlingen holdes, ikke medregnes.[3]

Afreisen fra Riget ansees, saafremt den Stemmeberettigede ikke tilhører Besætning[4] paa norsk Fartøi,[5] skeet senest den Dag, da Mandtalspasset[6] er udfærdiget, og saafremt han tilhører Besætning paa norsk Fartøi, den Dag, da sidste Paamønstring[7] eller Udexpedition i Norge fandt Sted til Fart paa Udlandet.

---

1 Jfr. Mandtalslovens §§ 22 og 30.

2 Jfr. Mandtalslovens § 23.

3 Jfr. Mandtalslovens § 63, sidste Led.

4 Se § 13.

5 Jfr. Sjøfartsloven af 20 Juli 1893 § 1 og Lov om Registrering af Skibe af 4 Mai 1901.

6 Jfr. § 2.

7 Jfr. Lov om Skibsmandskabers Mønstring af 29 Juni 1888.

Stemmesedlen ansees afgivet den Dag, da Følgeskrivelsen underskrives. [1]

§ 9*.

Ved Afgivelse af Stemmeseddel før Afreisen fra Riget [2] skal de Stemmeberettigede personlig forevise saadant Dokument som i § 2 nævnt for notarius publicus og i dennes Nærvær

a. underskrive Følgeskrivelsen, som derefter af notarius publicus erholder de i § 7, Litra c og d paabudne Bevidnelser;

b. lægge Følgeskrivelsen og Konvolutten med iværende Stemmeseddel ind i og tillukke den Konvolut eller det Omslag, som skal adresseres til Valgstyret.

Skrivelsen til Valgstyret skal i frankeret og rekommanderet Stand [3] af notarius publicus uopholdelig oversendes til Valgstyrets Formand med Oplysning om, naar og hvor Følgeskrivelsen er underskrevet af den Stemmeberettigede. Saafremt andet i § 2 nævnt Dokument end Mandtalspas er benyttet, skal tillige Oplysning meddeles om den Stemmeberettigedes Rullenummer og — saavidt muligt — Bopæl paa Hjemstedet samt om, naar, hvor og med hvilket Skib han sidste Gang er bleven paamønstret eller udexpederet i Norge til Fart paa Udlandet.

Tilhører den Stemmeberettigede Besætning paa norsk Fartøi [4], kan i det i denne Paragraf omhandlede Tilfælde Stemmeseddel ogsaa afgives for vedkommende Indrulleringsbetjent. [5] I saa Fald gjælder om denne det samme, som ovenfor er bestemt om notarius publicus.

§ 10*.

Afgivelse af Stemme fra udenrigs Sted [2] sker, saafremt den Stemmeberettigede ikke tilhører Besætning paa norsk

---

[1] Jfr. Mandtalslovens § 25, sidste Led.

[2] Jfr. §§ 1 og 11.

[3] Jfr. Rundskr. af 30 Juni, 26 August og 17 September 1897 samt 16 Mai 1903.

[4] Jfr. § 2 og de der i Note 7 citerede Love samt § 13.

[5] Jfr. Udskrivningsreglem. for Sjøvæbningen af 5 November 1900 §§ 1 og 3 med vedføiet Plan og Rundskr. af 25 Mai 1903.

Fartøi,[1] paa norsk Konsulatkontor, hvor det, som den Stemmeberettigede ifølge § 9 Litra a og b har at udføre, skal foretages i Nærvær af den norske Konsul, der udfærdiger de ifølge § 7 Litra c og d paabudne Bevidnelser samt meddeler Oplysning om, hvorvidt den stemmende tilhører Besætning paa norsk Fartøi eller ikke.

Den af den Stemmeberettigede udfærdigede Skrivelse til Valgstyret skal i frankeret og rekommanderet Stand af Konsulen uopholdelig oversendes til Valgstyrets Formand med Oplysning om, naar og hvor Følgeskrivelsen er underskrevet af den Stemmeberettigede. Har denne afgivet Stemme for Konsulen i Kraft af § 11, sidste Afsnit, skal Konsulen tillige meddele Oplysning om den Stemmeberettigedes Rullenummer og — saavidt muligt — hans Bopæl paa Hjemstedet samt om, naar, hvor og med hvilket Skib han sidste Gang er bleven paamønstret eller udexpederet i Norge til Fart paa Udlandet.[2]

Istedetfor norsk Konsulat kan benyttes en notarius publicus paa vedkommende udenrigske Sted.

§ 11*.

Tilhører den Stemmeberettigede derimod Besætning paa norsk Fartøi[1], sker Afgivelse af Stemme fra udenrigs Sted paa følgende Maade:

Den Stemmeberettigede henvender sig til Skibsføreren og foreviser sit Mandtalspas eller henviser til andet saadant Dokument som i § 2 nævnt. Naar saa er skeet, paaligger det Skibsføreren at sammenkalde Besætningen[3] til Valg inden sin Midte af to Mænd. Valget, som sker ved skriftlig Afstemning, forestaaes af Skibsføreren og indføres i den i Sjøfartsloven af 20de Juli 1893 § 35 foreskrevne Dagbog (Journal).[4]

Skibsføreren skal i Overvær af de valgte Mænd meddele Oplysning om gjældende Regler for Stemme-

---

[1] Jfr. § 2 og de der i Note 7 citerede Love samt § 13.
[2] Sidste Punktum i 2det Led indkom ved Lov af 9 Mai 1903.
[3] Jfr. § 13.
[4] Jfr. Rundskr. til Toldkamrene af 30 Juni 1897.

sedlens Udseende[1] og Følgeskrivelsens Affattelse[2] samt Fremgangsmaaden ved Stemmeseddels Indsendelse.

Skibsføreren og de valgte Mænd skal

a. derefter give den Stemmeberettigede Adgang ombord til i Enrum og useet af andre at indlægge sin Stemmeseddel i den paabudne særskilte Konvolut[3], hvorom Indførsel skal ske i Dagbogen;

b. derpaa paase foretaget, hvad der i § 9, Litr. a og b er foreskrevet, og paa Følgeskrivelsen meddele de i § 7, Litr. c og d paabudne Bevidnelser tilligemed Oplysning om, naar og hvor den Stemmeberettigede sidste Gang paamønstredes eller udexpederedes i Norge til Fart paa Udlandet.[4]

I Dagbogen indføres, for hvilke Stemmeberettigede Bevidnelse afgives, saavelsom hvilken Valgkreds de tilhører;

c. efter Forretningens Afslutning oplæse, hvad der er indført i Dagbogen, samt forespørge, om nogen af Besætningen[5] har noget at bemerke ved det, som er passeret eller protokolleret, i hvilket sidste Tilfælde ogsaa de fremkomne Bemærkninger skal indføres i Dagbogen, som undertegnes af Skibsføreren og de af Besætningen valgte Mænd.

Det paahviler Skibsføreren uopholdelig at indsende de færdige Skrivelser i frankeret og rekommanderet Stand til vedkommende Valgstyres Formand med Oplysning om, naar og hvor Følgeskrivelsen er underskrevet af den Stemmeberettigede, og, ifald andet i § 2 nævnt Dokument end Mandtalspas er benyttet, tillige om dennes Rullenummer og — saavidt muligt — hans Bopæl paa Hjemstedet samt om det Skib, med hvilket Paamønstringen eller Udexpederingen fandt Sted.[6] Skibsføreren skal i Dagbogen attestere, at han har afsendt Skrivelserne.

---

[1] Jfr. § 3 b og Mandtalslovens § 20, 2det Led.
[2] Jfr. §§ 6 og 7.
[3] Jfr. § 6 og Mandtalslovens § 23.
[4] Jfr. §§ 1, 3 og 8.
fr. § 13.
r. § 9.

Er Besætningen[1] under Fartøiets Henliggen i Havn mindre end 4 Mand, afgives Stemme paa den i § 10 bestemte Maade.[2]

§ 12.

Det paaligger norske Konsuler og norske Skibsførere uopholdelig at give Justitsdepartementet telegrafisk Underretning, saasnart det kommer til deres Kundskab, at nogen, som har erholdt Bevidnelse overensstemmende med §§ 9, 10 og 11 i Løbet af de nærmest paafølgende 3 Maaneder er afgaaet ved Døden.

§ 13.

Til Besætningen[3] regnes, foruden Skibsføreren og Skibsmandskabet, tillige enhver, som har fast Ansættelse ombord, selv om han ikke er paamønstret.[4]

Om Forfaldsanmeldelsens Opbevaring og Prøvelse.

§ 14.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[5]

§ 15.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[5]

§ 16.

— — — — — — — — — — — — — — — — —.[5]

§ 17.

Stemmeseddel, indsendt i Medfør af nærværende Lov, fritager ikke vedkommende Stemmeberettigede for personligt Møde ved Valgforsamlingen, saafremt Forfaldet maatte hæves saa betimeligt, at Fremmøde kan finde Sted.[6]

[1] Jfr. § 13.
[2] Jfr. Skr. af 11 Oktober 1897.
[3] Jfr. §§ 2, 8, 9, 10 og 11.
[4] Jfr. Lov om Skibsmandskabers Mønstring af 29 Juni 1888 § 7.
[5] Ophævet ved Mandtalslovens § 69.
[6] Jfr. Mandtalslovens § 26.

Stemmeseddel, som er afgivet uden Hjemmel i nærværende Lov, vinder ikke Gyldighed derved, at den Stemmeberettigede inden Valget er kommet tilbage til Riget.

Om Omvalg.

§ 18.

Under de samme Omstændigheder, hvorunder der i Medhold af § 1 skriftlig kan indsendes Stemmeseddel til Valgforsamling, kan der ogsaa indsendes Stemmeseddel for Tilfælde af Omvalg.

Ved Beregningen af de i § 1 og § 3 omhandlede Frister af 36 Maaneder og 3 eller 5 Maaneder tages ved Omvalg kun Hensyn til den oprindelige Valgforsamling, uden at Tiden for Omvalget kommer i Betragtning.

Indsendes med samme Følgeskrivelse Stemmeseddel til det oprindelige Valg og til Omvalget, maa hver af Stemmesedlerne være indlagt i særskilt Konvolut.[1] Er paa Konvolutterne ikke angivet, hvilken af dem der gjælder det ene eller det andet Valg, kan Valgstyret betragte, hvilken af dem det vil, som bestemt for Omvalget. Denne skal i uaabnet Stand tilligemed Følgeskrivelsen eller en bekræftet Gjenpart af denne opbevares under Valgstyrets Segl for Tilfælde af Omvalg[2].

Almindelige Bestemmelser.

§ 19.

Blanketter til de i § 2 bestemte Mandtalspas samt Porto og Telegramudgift ifølge §§ 9, 10, 11 og 12 bekostes af Statskassen.

For Udfærdigelse af Mandtalspas, Attester, Paategninger og Bevidnelser, som afgives i Henhold til nærværende Lov, tilkommer norske offentlige Tjenestemænd og Borgere ingen Betaling.

[1] Jfr. § 6.
[2] Jfr. Mandtalslovens § 24.

§ 20.

Det paaligger Skibsfører paa norsk Fartøi at have denne Lov opslaaet i Mandskabets Opholdsrum ombord.

§ 21.

Saafremt nogen enten forsætlig eller af grov Uagtsomhed tilsidesætter de lovbefalede Forskrifter for Udførelsen af nogen i denne Lov omhandlet Forretning eller undlader at opfylde nogen ham paahvilende Pligt, skal han ansees med en Bod fra Kr. 40,00 til Kr. 800,00 til Hjemstavnskommunens Fattigkasse[1] og erstatte de ved hans Forseelse foranledigede Udgifter.

Ved Bodens Fastsættelse kommer det som skjærpende Omstændighed i Betragtning, om paa Grund af Forseelsen nogen Stemmeberettiget ikke har faaet afgive Stemme ved eller nogen Valgmand er blevet tilbagevist fra Valgforsamling, eller nogen Repræsentants Fuldmagt ved Storthinget kjendt ugyldig, eller at Forseelsen er gjentaget.

Forser nogen sig tredie Gang i Udførelsen af Forretninger, som ifølge nærværende Lov paahviler ham paa Embeds- eller Bestillings Vegne, ansees han med en Bod fra Kr. 1 200,00 til Kr. 3 200,00[1] eller skal efter Omstændighederne have sit Embede eller sin Bestilling forbrudt.[2]

§ 22.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —.[3]

§ 23.

Denne Lov træder i Kraft strax.

---

[1] Jfr. Straffelovens § 27, og Ikrafttrædelseslovens § 4 I og § 7, sidste Led.

[2] Jfr. Straffelovens §§ 108, 120, 123, 124, 324 og 325 samt Mandtalslovens § 67.

[3] Ophævet ved Mandtalslovens § 69.

Skema[1] til Mandtalspas:

Mandtalspas:

N. N.
Mandtalsfører i N. N. Valgkreds
(i N. N. Amt),
gjør vitterligt:

Da N. N. har anmeldt at ville under Ophold i Udlandet deltage i Valgmandsvalget for ovennævnte Valgkreds, saa bevidnes herved, at

N. N.
hvis Signalement er følgende:

Hjemstavn:
Alder:
Høide:
Statur:
Øine:
Haar:
Særkjende:
Egenhændig Underskrift:
er (eller: opfylder Betingelserne for at blive) indført som Stemmeberettiget i Mandtallet for N. N. Valgkreds.

N. N. (Sted) den N. N. (Datum) N. N. (Aar).
(Udstederens Navn)
L. S.

L.-No.

Meddelt
uden Betaling.

---

[1] Skemaet blev ændret ved Lov af 9 Mai 1903. — Jfr. Rundskr. af 30 Juni 1897 og 16 Mai 1903.

Lov

om

Mandtal og Storthingsvalg af 24de Februar 1900,

saaledes som den lyder efter de ved Lov af 10 Marts 1903 foretagne Forandringer.

Forarbeider.

Se vedkommende Lov af 24 Februar 1900: Dok. Nr. 106 og Indst. O. Nr. 116 for 1897 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 1350; Dok. Nr. 53 og Indst. O. Nr. 68 for 1898, Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 154—155; Oth. Prp. Nr. 23 og Indst. O. Nr. 102 for 1898/99, Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 1304, Indst. S. Nr. 222 og 235 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Storth. S. 1711; Indst. O. I med Tillæg, Dok. Nr. 7 og 25 for 1899/1900, Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 15 og 18—164 samt 211 og 214—216, Forhandl. i Lagth. S. 4—76 og 79—80.

Jfr. ogsaa Storth. Besl. af 14 Juli 1896 med Forarbeider til Lov ang. Mandtallene samt Valg- og Distriktsforsamlinger samt Resol. af 27 Juli s. A.

Se vedkommende Lov af 10 Marts 1903: Dok. Nr. 2 og Indst. O. VII for 1902/1903 samt Storthingstid. for s. A. Forhandl. i Oth. S. 423—440 og 512—514 samt i Lagth. S. 83—104.

Se ogsaa Indst. S. XXX for 1902/1903 og Storthingstid for s. A. Forhandl. i Storth. S. 1466—1481.

Første Kapitel.

Om Mandtallet. [1]

§ 1.

Mandtal over dem, som har Stemmeret efter Grundloven, [2] skal i Valgsognet [3] føres for Kjøbstad af Magistraten, for Prestegjeld af Lensmanden. For Ladested med særskilt Bystyre føres Mandtallet af Magistraten, om han bor paa Stedet, men ellers af Lensmanden.

Landdistrikt, som hører til Kjøbstads-Prestekald, danner eget Valgsogn.

Er et Valgsogn delt i eller mellem flere Lensmandsdistrikter, skal særskilt Mandtal føres for hvert af de Stykker, Valgsognet saaledes er delt i.

Kongen eller den, han bemyndiger, giver de fornødne Forskrifter om Mandtallets Indretning. [4]

§ 2.

Mandtal istandbringes de Aar, Storthingsvalg holdes.[5] Til Grund lægges Mandtallet fra forrige Valg. I Mandtallet indføres alle de, som er bosatte i Valgsognet og har Stemmeret efter Grundlovens § 50, medmindre de har tabt Stemmeretten efter Grundlovens § 53. Ligeledes indføres de, som senest paa den fastsatte Valgdag kommer

---

Se med Hensyn til det kommunale Mandtal og Valg Love af 27 Juli 1896 og 29 Mai 1901 indehold. Forandr. i Formandskabslovgivningen.

[1] Jfr. Grl. § 51.

[2] Jfr. Grl. § 50, sammenholdt med § 53.

[3] Jfr. Grl. §§ 57 og 58.

[4] Se Resol. af 17 Marts 1900 samt Rundskr. af 1 Mai 1900 og 16 Mai 1903.

[5] Jfr. Grl. § 54.

til at fylde det 25de Aar og da vil have været bosatte her i Landet i 5 Aar, saafremt de besidder Stemmeretsvilkaarene forøvrigt. De, hvis Stemmeret er suspenderet, indføres med Anmerkning om Suspensionen og om Grunden til denne.[1]

§ 3.

Inden den 42de Dag før Valgthinget[2] (Valgforsamlingen) skal Mandtalsføreren have sat op et Udkast til Mandtal og en Liste over dem, som han ikke har fundet at kunne indføre, forudsat, at han har været i Tvivl om deres Ret, eller de selv har krævet sig indført.

En Mandtalsnævnd, bestaaende af Mandtalsføreren og mindst 2 andre Mænd, som Formandskabet[3] vælger mellem sine egne Medlemmer, skal i Tiden mellem den 42de og den 32te Dag før Valgthinget[2] gjennemgaa Mandtalsudkastet og den nævnte Liste. Er Valgsognet delt i eller mellem flere Kommuner, bør mindst én Formand for hver Del være med i Nævnden. Antallet af Nævndens Medlemmer og disses Fordeling mellem Valgsognets Dele bestemmes i saa Fald af Valgstyret med Samtykke af Amtsudvalget.[4] I det Tilfælde, som § 1 tredie Led nævner, skal hver af Mandtalsførerne deltage i Nævnden, forsaavidt vedkommer hans eget Distrikt. Nævnden vælger selv sin Formand. Dens Vedtag fattes ved Stemmeflerhed. Er Stemmerne lige, gjør Formandens Stemme Udslaget. Vedtagene indføres i en Bog, som er godkjendt af Amtmanden.[5]

Mandtalsføreren skal uopholdelig sende den, som selv har krævet sig indført i Mandtallet, men som Nævn-

---

[1] Jfr. §§ 59 og 67 a, Grl. § 52, Skr. af 20 Marts og Rundskr. af 1 Mai 1900.
[2] Se § 63, sidste Led.
[3] Jfr. § 13 og Formandskabslovene af 27 Juli 1896 og 29 Mai 1901 samt Rundskr. af 1 Mai 1900.
[4] Jfr. Rundskr. af 14 Marts 1903 Post I og Lov om Landkommunernes Skattevæsen af 15 April 1882, § 1 flg.
[5] Jfr. § 67 a og d.

den ikke har fundet at kunne indføre, Underretning[1] om Nævndens Vedtag og om Grunden til dette. Saadan Underretning bør han ogsaa saavidt muligt sende hver den, som stod i det forrige Mandtal, men som Nævnden ikke har indført i det nye.

§ 4.

Senest den 32te Dag før Valgthinget[2] skal Mandtalsføreren udlægge Exemplarer af det Mandtal, som Nævnden har udarbeidet, paa Steder, som Herredsstyret paa Landet og Formandskabet i Byerne vælger.[3] Tiden og Stedet for Udlæggelsen skal Mandtalsføreren betimelig kundgjøre[4] med Opfordring til enhver om at klage, dersom han maatte finde, at han selv eller nogen anden med Urette er indført, udeladt eller indført med eller uden Anmerkning om Suspension. Kundgjørelsen skal desuden gjøre Rede for den lovbefalede Maade at klage paa (§ 6) og for Stedet hvor og Dagen og Klokkeslettet naar Klage senest maa være indgivet.[5]

§ 5.

Naar Mandtallet er udlagt, kan ingen indføres uden efter Kjendelse, som Valgstyret afsiger (§ 7) i Henhold til Klage, som i Tide (§ 6) er indgivet.

Om Udslettelse af Mandtallet og om Tilføielse og Slettelse af Anmerkning om Suspension gjælder samme Regel. Dog kan Valgstyret endog uden Klage afsige Kjendelse herom, naar Feil opdages, eller Forandringer sker.

Urigtige Kjendelser, som kan have havt Indflydelse paa Valget, eller som er indankede for Storthinget[6], om-

---

[1] Sml. §§ 6 og 54 Nr. 1.

[2] Jfr. § 63, sidste Led.

[3] Jfr. Rundskr. af 1 Mai 1900.

[4] Jfr. §§ 54 Nr. 1 og 67 c samt Rundskr. af 14 Marts 1903 Post VI.

[5] Jfr. § 6.

[6] Jfr. §§ 17, sidste Led, 36, 54 og 55 samt Grl. § 55.

gjøres af dette. Andre Forandringer i Mandtallet kan Storthinget ikke gjøre.[1]

§ 6.

Klager over Mandtallets Indhold maa være indgivne til Valgstyret før Kl. 8 den 14de Kveld før Valget.[2] De skal være skriftlige og nævne de Grunde, som de er byggede paa. En Liste over dem, som Klagerne vedkommer, skal udlægges strax efter Fristens Udløb paa de Steder, hvor Mandtallet har været udlagt.[3]

Er Indsigelse fremkommet mod nogens Stemmeret, skal Mandtalsføreren uopholdelig give ham Underretning[4] derom. Saadan Underretning skal han ogsaa saavidt muligt give, om han efter Mandtallets Udlæggelse faar Rede paa saadanne Omstændigheder, som han maa tro vil føre til nogens Udslettelse af Mandtallet eller til Anmerkning om Suspension.

§ 7.

En af de syv sidste Dage før Valget skal Valgstyret (§ 13) komme sammen til Afsigelse af Kjendelser efter § 5. Tiden og Stedet for Mødet, som er offentligt, maa i Forveien være kundgjort.[5] Under Mødet har den, om hvis Stemmeret der handles, og den, som har klaget, Ret til selv og ved Fuldmægtig at udtale sig og føre sine Bevis.[6]

---

[1] Jfr. § 59.
[2] Jfr. § 63, sidste Led.
[3] Jfr. § 4.
[4] Sml. §§ 3, 4 og 54 Nr. 1.
[5] Jfr. § 67 c og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post VI.
[6] Jfr. §§ 4, 5 og 54 Nr. 4.

Andet Kapitel.

Om Valgthing (Valgforsamling).

§ 8.*

Valgthing holdes senest fem Uger, men ikke over ti Uger før Sammentrædet af det første ordentlige Storthing i hver Valgomgang (Grundlovens § 54).[1] Valgthingene holdes i passende Lokaler, som Herredsstyret[2] paa Landet og Formandskabet i Byerne vælger. I Mangel af andet tjenligt Lokale holdes Thinget i Kirke.[3]

Thingdagen skal Valgstyret sætte til saadan Tid, at Grundlovens §§ 57 og 58 sker Fyldest, og give en foreløbig Kundgjørelse[3] om den med et Varsel paa mindst 4 Maaneder.[4]

Vælger flere Kjøbstæder Storthingsmænd sammen, skal Valgstyret i den Kjøbstad, hvor Valgmandsthinget skal holdes, betimelig tilstævne dette efter Samraad med Valgstyrerne i de andre Kjøbstæder og give Magistraten i disse Underretning derom.

Paa Landet skal Amtmanden efter Samraad med Amtsudvalget[5] ligeledes betimelig tilstævne Valgmandsthinget og underrette Mandtalsførerne i Amtet derom.[6]

Mandtalsførerne sørger for, at Valgstyrerne træder sammen og fastsætter Dagen for Valgthinget som foran nævnt.

§ 9.

Hvor Valgstyret finder det nødvendigt, forat Stemmegivningen skal kunne tilendebringes paa én Dag, eller paakrævet til Lettelse for Vælgerne, kan det fastsætte, at

---

* De Paragrafer, som har undergaaet Forandring ved Lov af 10 Marts 1903, er betegnede med *.

[1] Jfr. § 40, Lov af 10 og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post II.

[2] Jfr. Rundskr. af 1 Mai 1900.

[3] Jfr. Rundskr. af 14 Marts 1903 Post VI.

[4] Jfr. § 25 og § 63, sidste Led samt Valgloven af 5 Juni 1897 § 3.

[5] Jfr. Lov om Landkommunernes Skattevæsen af 15 April 1882 § 1 flg.

[6] Jfr. §§ 40 og 67.

der skal holdes Valgthing til Stemmegivning samtidig paa flere Steder, paa hvert Sted for en vis Del af Mandtallet. [1]

Er Valgsognet delt i eller mellem flere Kommuner, kan hvert Kommunestyre kræve, at saadant Valgthing skal holdes mindst paa et Sted i Kommunens Del af Valgsognet. Beslutning herom maa være meddelt Valgstyret senest tre Maaneder før Thingdagen.

§ 10.

I betimelig Tid indkalder Valgstyret de Stemmeberettigede til Valgthinget.

Indkaldelsen skal gjøre Rede for, hvor mange Valgmænd og Varamænd der skal stemmes paa efter de Oplysninger, Valgstyret sidder inde med paa Indkaldelsestiden, og naar Stemmegivningen skal være tilendebragt.

I de Tilfælde, som § 9 nævner, skal Valgstyret i Indkaldelsen desuden gjøre Rede for, hvem der kan stemme paa de forskjellige Steder. [2]

§ 11.

Formanden for Valgstyret indfører alt, som forhandles og afgjøres paa Valgthinget i en Bog (Valgbogen), som Amtmanden har godkjendt for Valgsognet, og som Mandtalsføreren forvarer. [3]

§ 12.

Valgthinget begynder til fastsat Tid, hvad enten faa eller mange Vælgere møder.

Kan Valget ikke blive fuldført paa én Dag, fortsætter man de næste Dage undtagen de Timer, Gudstjeneste holdes. [4]

---

[1] Jfr. §§ 14 og 28 samt Skr. af 17 August 1900 og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post III.

[2] Jfr. § 67 b og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post VI.

[3] Sml. §§ 28 og 67 a.

Angaaende Protokollationen ved Valgthingene se den af Justitsdepartementet under 4 Juli 1903 udfærdigede Formular.

[4] Sml. § 50.

§ 13.

Valgstyret bestaar af Mandtalsføreren [1] — Mandtalsførerne — og Valgsognets Formænd. [2] Er Valgsognet delt i eller mellem flere Kommuner, skal Valgstyret bestaa af Mandtalsføreren (Mandtalsførerne) og saa mange Medlemmer af hvert Formandskab, som Kommunestyrerne med Samtykke af Amtsudvalget [3] fastsætter. [4] Valgstyret vælger selv sin Formand. Det er beslutningsdygtigt, naar to Trediedele af dets Medlemmer er tilstede. I det Tilfælde, som § 7 nævner, bør Mandtalsføreren altid være med.

§ 14.

Skal Stemmegivning foregaa paa flere Steder, forestaar et særskilt Valgstyre paa mindst 3 Mænd Valgthinget paa hvert Sted.[5]

Det sædvanlige Valgstyre (§ 13) opnævner de særskilte Valgstyrer og deres Formænd, saavidt muligt blandt sine egne Medlemmer og forøvrigt blandt Kommunens Repræsentanter. I hvert særskilt Valgstyre skal der være mindst ét Medlem af det sædvanlige.

§ 15.

Formanden for Valgstyret (det sædvanlige eller det særskilte) giver tydelig tilkjende, naar Valgthinget er sat, og oplæser saa Grundlovens §§ 50—64. [6]

Dernæst siger han fra om de Forandringer, som er gjort i Mandtallet ved Kjendelser efter § 5, jfr. § 7, og om Tallet paa Stemmeberettigede og paa de Valgmænd og Varamænd, som skal vælges. [7]

[1] Jfr. §§ 1 og 67.

[2] Se Formandskabslovene af 27 Juli 1896 og 29 Mai 1901.

[3] Jfr. Lov om Landkommunernes Skattevæsen af 15 April 1882 § 1 flg.

[4] Jfr. Rundskr. af 14 Marts 1903 Post I.

[5] Jfr. § 9.

[6] Jfr. Grl. § 56.

[7] Jfr. § 59, sidste Led samt Grl. §§ 57 og 58.

§ 16.

Et Valgsogn skal have en Varamand for hver ti Valgmænd, dog aldrig mindre end 6, uden naar Sognet har mindre end 6 Valgmænd. Da vælges ligesaa mange Varamænd som Valgmænd.[1]

Paa Valgmænd og Varamænd stemmes under et, dog saaledes, at der i Stemmesedlerne og Partilisterne[2] sondres mellem Valgmænd og Varamænd. Er dette ikke gjort, betragtes de først opførte som Valgmænd og Resten som Varamænd.

§ 17.

Paa Valgthinget kan ingen Strid om Stemmeret reises.[3]

Indsigelse mod, at Valget fremmes, skal fremsættes saasnart Thinget er sat,[4] eller det, hvorpaa Indsigelsen bygges, er indtruffet.[5]

Om Forfald er lovligt,[6] afgjøres, naar Stemmesedlerne er afleverede. Indsigelse mod Forfald fremsættes, naar Følgebrevet er aabnet.[7]

Valgstyret afgjør hver Indsigelse, før det gaar videre (jfr. dog § 28).

Storthinget kan altid prøve Afgjørelserne.[8]

§ 18.

Naar Formanden har sagt fra, hvor mange Valgmænd og Varamænd der skal vælges,[9] faar de i Mandtallet indførte Vælgere, hvis Stemmeret ikke er suspen-

---

[1] Jfr. § 59, sidste Led.
[2] Jfr. §§ 20 og 21.
[3] Jfr. §§ 5 og 7.
[4] Jfr. § 15.
[5] Jfr. § 44.
[6] Jfr. Grl. § 60.
[7] Se § 29.
[8] Sml. §§ 5 og 36 samt Kap. 4 og Grl. § 55.
[9] Jfr. § 15, 2det Led og det der citerede.

deret,[1] efterhvert som de møder frem, Adgang til at stemme. Fremgangsmaaden er denne: Først sættes der et Kryds i Mandtallet ved dens Navn, der vil stemme. Saa giver et Medlem af Valgstyret ham en Konvolut med offentligt Stempel og viser ham et afsondret Rum i Valglokalet, hvor han useet af alle kan lægge Stemmesedlen ind i Konvolutten. Konvolutten lægger han saa ned i en Urne, som staar paa Valgstyrets Bord.

Valgstyret kan forlange, at ukjendt Vælger godtgjør, at han er den, han giver sig ud for.

§ 19.

Ogsaa den, som ved Valgstyrets Kjendelse (§ 5, jfr. § 7) er negtet Stemmeret, skal faa Adgang til at aflevere sin Stemmeseddel, om han kræver det.[2] Han skal dog ikke lægge Konvolutten med ilagt Stemmeseddel ned i Valgurnen, men skal klæbe den sammen og give den til Valgstyret. Dette skal skrive hans Navn paa Konvolutten og forvare den ubrudt. Ifald han saa efter Storthingets Afgjørelse faar Stemmeret, gaar man frem efter § 29 andet Led ved den nye Optælling af Stemmerne.

§ 20.*

Konvolutterne skal være ugjennemsigtige, have samme Størrelse, Form og Farve og være uden tilfæstet eller paasat Særmerke.[3]

Stemmesedlerne skal være af hvidt Papir og uden Underskrift eller tilfæstet eller paasat Merke. De skal lyde enten paa navngivne Personer, som Vælgeren ønsker til Valgmænd og Varamænd, eller paa Parti eller Partiliste[4] uden at nævne Personer. Lyder en Stemmeseddel paa flere Personer, end der skal vælges, er det eller de Navn, som staar sidst paa Sedlen, at holde for uskrevne.

---

[1] Jfr. §§ 2 og 54 Nr. 5 samt Grl. § 52.
[2] Jfr. Rundskr. af 14 Marts 1903 Post III.
[3] Jfr. Lov af 10 og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post III.
[4] Jfr. § 21.

Mulige overtallige Valgmænd bliver da de første Varamænd. Lyder Stemmeseddelen derimod paa for faa Valgmænd, rykker det nødvendige Antal op fra Varamandslisten.[1]

§ 21.

Paa Parti eller Partiliste[2] uden at nævne Personer har man Lov at stemme, saafremt Partiet

a. har organiseret sig under et Partinavn og gjennem sit Hovedstyre meldt dette til Justitsdepartementet og
b. senest den 14de Dag før Valgthinget har sendt Valgstyret den Partiliste, som er opstillet for Valgsognet.[3]

Anmeldelser om Partinavn skal Departementet uopholdelig indrykke i den offentlige Kundgjørelsestidende. Naar saadan Anmeldelse er gjort, kan ikke noget andet Parti tage Partinavnet eller et Navn, som er udsat for at forvexles med dette, før det Parti, som først tog Navnet, har sagt fra til Departementet, at Partiet er opløst. Navnet bliver ogsaa frit, naar Partiet ikke paa 3 Valg i Rad har opstillet Partiliste i noget Valgsogn.[4] At et Parti er opløst eller ophørt, skal ogsaa uopholdelig kundgjøres.[5]

En Partiliste skal bære Partinavnet og være underskrevet af Partistyret for Valgsognet eller, om saadant ikke findes, af Partiets Hovedstyre eller den, som dette har bemyndiget dertil.

Valgstyret skal uopholdelig kundgjøre[5] en indsendt Partiliste paa formaalstjenlig Maade.

Lyder en Partiliste paa flere eller færre Personer, end der skal vælges, gaaes frem efter Reglerne i § 20.

Naar Valget er holdt, skal Valgstyret forvare Listen

---

[1] Jfr. § 57.
[2] Se Rundskr. af 26 Juli 1900.
[3] Jfr. § 1.
[4] Jfr. Rundskr. af 30 Juni 1897.
[5] Jfr. § 67 c.

under fælles Forsegling, indtil Storthinget endelig har afgjort Spørgsmaalet om Valgets Gyldighed.[1]

Partilisten gjælder ogsaa for Omvalg, medmindre den er tilbagekaldt, eller en ny Liste er indsendt til Valgstyret.

§ 22.

Er en Konvolut eller Stemmeseddel ikke saa beskaffen, som ovenfor er sagt,[2] skal Stemmesedlen være ugyldig og vrages.

Ligger der flere Stemmesedler i en Konvolut, skal de vrages alle, om de er ulige, men den ene godkjendes, om de alle er enslydende.[3]

§ 23.*

Den, som under Valgthinget opholder sig i Riget[4] og med Hjemmel af Grundlovens § 60 vil stemme uden at møde personlig, skal i Enrum og useet lægge sin Stemmeseddel ind i en særskilt Konvolut og klæbe denne sammen.

Stemmesedlen maa være saaledes beskaffen, som § 20 siger.

Konvolutten med Stemmeseddel tilligemed et dateret[5] Følgebrev, som han har underskrevet, indlægger han i et Omslag. Dette lukker han, adresserer det til Valgstyret og forsyner det med Paaskrift om, at det indeholder en Stemmeseddel.

Han kan lade en anden udføre dette, ifald han selv er ude af Stand dertil paa Grund af Sygdom eller Legemsfeil.

I Følgebrevet skal han:

a. gjøre Rede for Forfaldet;

b. erklære paa Ære og Samvittighed, at han selv fri-

---

[1] Sml. § 32.

[2] Se § 20. Jfr. ogsaa Rundskr. af 14 Marts 1903 Post III.

[3] Jfr. § 30 og Valgloven af 5 Juni 1897 § 6.

[4] Jfr. Valgloven af 5 Juni 1897.

[5] Jfr. §§ 25 og 30.

villig og useet i Enrum har lagt Stemmesedlen ind i den Konvolut, som han sender den i, og selv har klæbet Konvolutten sammen, eller — i Tilfælde — at han af Grunde, som han nævner, ikke har været istand til selv at udføre Indlæggelsen. Underskrift med paaholden Pen skal bekræftes ved Paategning af to Vitterlighedsvidner.[1]

Følgebrevet skal desuden indeholde en egenhændig underskrevet Bevidnelse fra en Person over 21 Aar om, at Underskriften er ægte og skreven paa Tid og Sted som i Brevet nævnt.

§ 24.

Vil nogen, som har Forfald,[2] med samme Følgebrev sende Stemmeseddel baade til det oprindelige Valg og til muligt Omvalg,[3] maa han lægge Stemmesedlerne ind i hver sin Konvolut. Er det ikke paa Konvolutterne skrevet, hvad for en som er bestemt for det ene eller det andet Valg, kan Valgstyret lade den, som det finder for godt, holde tilbage for Omvalget. Den for Omvalget bestemte Konvolut skal ikke aabnes, men sammen med Følgebrevet eller en bekræftet Afskrift deraf for Tilfælde af Omvalg forvares under Valgstyrets Segl.

§ 25.

Stemmesedler, som sendes ind af dem, der er i Riget, men borte fra Valgthinget[4], maa for at være gyldige være afgivne ikke mere end høist tre Maaneder før Valgthinget.[5]

Fristen regnes altid til Dagen for det oprindelige Valg, ikke til Dagen for et Omvalg.[6]

---

[1] Jfr. Lov af 10 Marts 1903.
[2] Se Grl. § 60.
[3] Jfr. Valgloven af 5 Juni 1897 § 18.
[4] Jfr. § 23 og Grl. § 60. Sml. ogsaa ovennævnte Lovs § 3.
[5] Jfr. § 8.
[6] Jfr. § 63, sidste Led samt ovennævnte Lovs § 18.

Stemmesedlen ansees for at være afgiven den Dag, Følgebrevet underskrives.[1]

§ 26.

Bortfalder Grunden til Forfaldet saa tidlig, at Vælgeren kan møde personlig paa Valgthinget, skal den Stemmeseddel vrages, som han har sendt med Forfaldsanmeldelsen.[2]

§ 27.

I en af Amtmanden godkjendt Bog, som indrettes efter et af Justitsdepartementet fastsat Schema, skal Valgstyrets Formand indføre alle Forfaldsanmeldelser i Nummerrække med Angivelse af Tiden, naar han tog imod dem.[3]

De tilsvarende Nummer sætter han paa Omslagene[4], som han ikke skal aabne, hvis de har Paaskrift om, at de indeholder Stemmeseddel. Mangler saadan Paaskrift paa noget Omslag, og han derfor har maattet aabne det, skal han strax lægge det og Indholdet ind i en Konvolut, som han forsegler og sætter Nummer paa, saaledes som før er sagt.

Naar Valgstyret skal begynde at aabne og prøve Forfaldsanmeldelserne, skal Formanden fremlægge denne Bog og alle de Breve, som er indførte før Valgthinget.

De Forfaldsanmeldelser, som kommer ind paa selve Valgthinget, faar ligeledes hver sit Nummer paa Omslaget, men i Bogen skrives alene, hvor mange det er i det hele.

§ 28.

Naar den Tid er udløben, som var fastsat for Stemmegivningen, spørger Formanden, om der er nogen, som har Forfaldsanmeldelser at komme frem med. Naar dette er gjort og mulige Forfaldsanmeldelser er modtagne, aflyser han Stemmegivningen.

---

[1] Jfr. § 23 og Valgloven af 5 Juni 1897, § 8.
[2] Jfr. nævnte Lovs § 17.
[3] Jfr. Rundskr. af 26 Juli 1900.
[4] Jfr. § 29 og Rundskr. af 30 Juni 1897.

Holdes Valgthing til Stemmegivning paa flere Steder,[1] skal det særskilte Valgstyre[2] bogføre alt, som forhandles, i en dertil af Valgstyret godkjendt Bog. Reises ved saadant Valgthing Indsigelse mod Valgets Fremme, bogføres Indsigelsen med Begrundelse.[3] Derefter modtages Stemmesedlerne. Disse tilligemed de indkomne uaabnede Forfaldsanmeldelser og den benyttede Del af Mandtallet samt Valgbogen bringes snarest muligt i en forseglet Pakke det sædvanlige Valgstyre til videre Behandling.

§ 29.

Valgstyret (§ 13) begynder derefter at aabne og prøve alle Forfaldsanmeldelser. Under Aabningen passer det paa at sætte Omslagsnummeret[4] baade paa Følgebrevet og den Konvolut, som Stemmesedlen ligger i, og paa andre Bilag.

Naar Valgstyret har gjennemgaaet og prøvet alle Forfaldsanmeldelser, aabner det, forsaavidt Forfaldene er godkjendte, de Konvolutter, som følger med, tager Stemmesedlerne ud, lægger dem ulæste ind i hver sin Konvolut med offentligt Stempel og lægger disse ned i Urnen.[5]

Er Forfaldet ikke godkjendt, skal den Konvolut, som Stemmesedlen er fremsendt i, forvares ubrudt sammen med Følgebrevet.

§ 30.

Har en Vælger indsendt flere Følgebreve, holdes det eller de tidligere daterede[6] for at være tilbagekaldte ved det, som er dateret sidst.

---

[1] Se § 9.
[2] Se § 14.
[3] Se § 17.
[4] Jfr. § 27.
[5] Jfr. § 19.
[6] Jfr. § 23.

Har en Vælger indsendt flere Følgebreve med samme Datum eller flere konvoluterede Stemmesedler med samme Følgebrev, lægger Valgstyret alle hans Stemmesedler ind i en og samme Konvolut med offentligt Stempel og gaar derpaa frem efter Regelen i § 22 andet Punktum.

§ 31.

Naar Forfaldsanmeldelserne er prøvede, blandes Konvolutterne i Urnen vel om hverandre.

De Stemmesedler, som Valgstyret finder lovlige,[1] læser et Medlem af Valgstyret tydelig op under Tilsyn af et andet Medlem eller, ifald de er trykte, gjennemgaar dem paa anden forsvarlig Maade under samme Tilsyn.

To Medlemmer af Valgstyret eller to andre af Valgstyret opnævnte Mænd skriver op Sedlernes Indhold.

Hele Valgstyret har Tilsyn med Stemmeoptællingen.

Ifald Valget ikke tilendebringes med en Gang, skal Valgstyret forvare Stemmesedlerne og Listerne over de opskrevne Stemmer paa et sikkert Sted under fælles Forsegling.

§ 32.*

Forsaavidt de indkomne Stemmesedler ikke ifølge § 38, 2det Led bliver at indsende til Valgmandsthingets Bestyrer, forvarer Valgstyret dem saaledes, som i § 31 er sagt, indtil Storthinget endelig har afgjort Spørgsmaalet om Valgets Gyldighed. Naar denne Afgjørelse er truffen, skal Sedlerne brændes.[2]

§ 33.

Valget afgjøres ved Stemmeflerhed. Er Stemmerne lige, trækker Valgstyret Lod, som da gjør Udslaget.

[1] Jfr. § 54 Nr. 4.
[2] Jfr. Lov af 10 Marts 1903.

§ 34.

Naar Valget er tilendebragt, skal de udkaarne Valgmænd og Varamænd indskrives i Valgbogen med Tilføielse af Stemmetal.

§ 35.

Valgstyret skal paa Valgthinget udfærdige Fuldmagt for de udkaarede Valgmænd og Varamænd og give eller sende den til første Valgmand. [1]

Kongen eller den, han bemyndiger, foreskriver Fuldmagtens Form. [2]

§ 36.

Valgstyret fatter sine Vedtag og Kjendelser ved Stemmeflerhed. Er Stemmerne lige, gjør Formandens Stemme Udslaget.

Enhver, som staar i Valgsognets Mandtal, og hvis Stemmeret ikke er suspenderet, har Ret til at paaanke Valgstyrets Afgjørelser.

Kjendelser om Stemmeret og om Adgang til at aflevere Stemmeseddel kan derhos paaankes af den, hvem Kjendelsen er gaaet imod. [3]

§ 37.

Valgbogen skal oplæses af Formanden og underskrives af hele Valgstyret.

Dette gjøres hver Dag, ifald Valgthinget varer flere Dage.

§ 38. *

Valgstyrets Formand skal uden Ophold give hver Valgmand og Varamand Underretning om hans Valg og om Tiden og Stedet for Valgmandsthinget.

Desuden skal han uden Ophold sende Bestyreren af Valgmandsthinget bekræftet Afskrift af det bogførte

[1] Jfr. § 43.
[2] Jfr. Resol. af 17 Marts og Rundskr. af 26 Juli 1900.
[3] Jfr. §§ 5 og 17, sidste Led samt Grl. § 55.

paa Valgthinget, Stemmeretsmandtallet eller Afskrift eller Aftryk af samme, samtlige indkomne Forfaldsanmeldelser, indgivne skriftlige Klager og Besværinger saavelsom de Stemmesedler, hvis Antagelse er negtet af Valgstyret, eller som maatte være afleverede til Valgstyret i Henhold til § 19.[1]

§ 39.

Er Valgdagen en Virkedag, gjælder for de Stemmeberettigede, indtil Stemmegivningen er tilendebragt, Reglerne om Ret til Arbeidshvile paa Søndage — Arbeidet ved de store Fiskerier undtaget.[2]

Reglerne om Salg og Skjænkning af berusende Drikke paa Søn- og Helligdage skal ogsaa gjælde paa Stemmegivningsdagen.[3]

Tredie Kapitel.

Om Valgmandsthing (Distriktsforsamling).

§ 40.*

Amtmanden paa Landet og Magistraten og Formandskabet i Kjøbstad tilstævner Valgmandsthinget til et for Valgmændene bekvemt Sted og til saadan Tid, at Valgets Udfald kan være indberettet til Storthingets Kontor senest fjorten Dage før Storthingets Sammentræde.[4]

Vælger flere Kjøbstæder Storthingsmænd i Fællesskab, skal Valgmandsthinget holdes i den Kjøbstad, som

---

[1] Jfr. §§ 32 og 67 samt Lov af 10 og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post IV.

[2] Jfr. § 68.

[3] Jfr. Lov om Brændevins Salg og Udskjænkning af 24 Juli 1894 § 18 (sml. § 25) samt Love om Udskjænkning og Udsalg af Øl m. v. af 18 Juni 1884 henholdsvis §§ 14 og 9 og af 20 Juli 1893 henholdsvis §§ 3 og 10 samt § 24. Se ogsaa Rundskr. af 14 Marts 1903.

[4] Jfr. §§ 8 og 67 b, Grl. §§ 54, 57, 58 og 68 samt Lov af 10 og Rundskr. af 14 Marts 1903 Post II.

har de fleste Valgmænd. Har de lige mange, holdes det skiftevis i disse Kjøbstæder.

§ 41.

Amtmanden paa Landet og Magistraten i Kjøbstad skal styre Valgmandsthinget.[1] Er Bestyreren ikke selv Valgmand, skal han ikke tage Del i Valgmændenes Raadslagninger, Vedtag og Kjendelser.

Han sørger for, at alt, hvad Valgmandsthinget forhandler og afgjør, indføres i en af Justitsdepartementet for Valgfylket (Valgdistriktet) godkjendt Bog, som han forvarer.[2]

§ 42.

Valgmændene skal møde til fastsat Tid og Sted. Faar nogen Forfald, skal han i Tide tilsige Varamanden at møde.[3]

Valg skal holdes af dem, som møder og har faaet sine Fuldmagter godkjendt. Ingen, som er borte, kan stemme paa Valgmandsthinget.

§ 43.

Naar Thinget er sat, fremlægger Valgmændene sine Fuldmagter.[4] Derpaa vælges Opmand. Fuldmagterne oplæses, og Valgmændene afgjør deres Gyldighed. Er der Spørgsmaal om Gyldigheden af et Valg i dets Helhed, er Valgmændene fra dette Valgsogn ogsaa med i Afgjørelsen, men Gyldigheden af en enkelt Valgmands Valg prøves alene af de øvrige Valgmænd. Fuldmagterne fremlægges og prøves i den Orden, Valgsognene har efter Bogstavrækken.

To af Valgmændene skal være Valgvidner og have Tilsyn med Stemmegivningen.

---

[1] Jfr. § 67 d.
[2] Jfr. § 67 a.
[3] Jfr. § 67 d og e.
[4] Jfr. § 35.

§ 44.

Indsigelse mod, at Valget holdes, skal fremsættes og afgjøres, forinden Stemmegivningen paa Storthingsmænd begynder, medmindre Indsigelsen bygges paa noget, som senere er indtruffet.[1]

§ 45.

Naar Valgmændene har prøvet Fuldmagterne og afgjort fremkomne Indsigelser, skal Valget af Storthingsmænd begynde.[2]

Valget sker ved underskrevne Sedler. Hver Seddel skal lyde paa saa mange Navn, som Valgfylket har Ret til at sende Repræsentanter til Storthinget.

Valgmændene leverer sine Stemmesedler i den Orden, Valgsognene har efter Bogstavrækken. Valgmændene fra samme Valgsogn leverer sine Sedler i den Orden, de har i Fuldmagten.

§ 46.

Ved Stemmesedlernes Indlevering paasees, at alle Valgmænd stemmer, og at alle Stemmesedler er underskrevne og indeholder det rette Antal Navn. Findes det, at en Valgmand har taget Feil i saa Maade, skal der gives ham Adgang til at rette Feilen.

§ 47.

Naar alle Stemmesedler er indleverede og fundne i Orden, skal de oplæses, medens Valgvidnerne opskriver Stemmerne.

I Valgbogen indskrives Navnene paa alle dem, som har faaet Stemmer, og Stemmetallet for hver.

Naar Stemmesedlerne er optalte, skal de fremlægges til Eftersyn for Valgmændene. Derpaa tager Bestyreren[3]

---

[1] Jfr. § 17, 2det Led.

[2] Se Skr. af 14 September 1900.

[3] Se § 41.

dem i Forvaring, indtil Storthinget endelig har afgjort Valgets Gyldighed.

§ 48.

Den eller de, som har faaet de fleste Stemmer, er valgt.

Har to eller flere faaet samme Stemmetal, skal der være Omvalg mellem disse. Giver ikke Omvalget noget Udslag, trækkes Lod.

Rækkefølgen mellem Storthingsmændene afgjøres efter Stemmetallet eller, naar Stemmerne er lige, ved Lodtrækning.

Valgvidnerne foretager Lodtrækningen.[1]

§ 49.

Varamændene udkaares efter samme Regler ved særskilt Valg.[2]

Alle Varamænd vælges under ét, hvis ikke noget andet er forud vedtaget.

§ 50.

Kan ikke Valgmandsthinget fuldføre Valget paa én Dag, fortsætter det de næste Dage undtagen de Timer, Gudstjeneste holdes.[3]

Selve Stemmegivningen bør, saavidt muligt, ske i et eneste Møde.

§ 51.

For de udkaarede Storthingsmænd og Varamænd udfærdiger Valgmandsthinget en Fuldmagt (Grundlovens § 64), som gives eller sendes til første Storthingmand.

Kongen eller den, han bemyndiger, foreskriver Fuldmagtens Form.[4]

---

[1] Jfr. § 43, sidste Led.
[2] Jfr. Grl. § 63.
[3] Jfr. § 12, sidste Led.
[4] Se Resol. af 17 Marts og Rundskr. af 21 August 1900.

§ 52.

Naar Valget er udført, skal Valgbogen oplæses og underskrives af Bestyreren og alle Valgmænd.[1]

§ 53.*

Valgmandsthingets Bestyrer skal

sende de Storthingsmænd og Varamænd, som ikke har været med paa Valgmandsthinget som Valgmænd, Underretning om deres Valg;

gjøre Indberetning om Valget til Regjeringen, og

inden 3 Dage efter Valgmandsthinget indsende til Storthingets Kontor en bekræftet Afskrift af det bogførte paa Valgmandsthinget, ledsaget af:

a. de til Valgmandsthinget eller dets Bestyrer indkomne skriftlige Klager eller Besværinger;

b. samtlige fra Valgthingenes Bestyrere indkomne Udskrifter, Dokumenter og Stemmesedler (jfr. § 38).[2]

Fjerde Kapitel.

Om Valgs Ugyldighed.

§ 54.

Valg foretaget paa Valgthing[3] bliver — under de i § 55 nærmere forklarede Betingelser — at kjende ugyldigt:

1. Naar denne Lovs Forskrifter om Mandtallets Istandbringelse[4] er tilsidesatte, saasom naar Mandtallet ikke har været udlagt længe nok eller Udlæggelsen ikke har været kundgjort. At Underretning efter §§ 3 og 6 har været forsømt, er ikke Ugyldighedsgrund.

2. Naar Valget er holdt paa anden Tid, end Loven

---

[1] Jfr. § 37.

[2] Jfr. Rundskr. af 24 August 1900 og 14 Marts 1903 Post V samt Lov af 10 Marts 1903.

[3] Jfr. Kap. 2 og § 60 flg.

[4] Jfr. Kap. 1.

hjemler,[1] eller naar Forskrifterne om, hvorledes Valgene skal forberedes og styres,[2] er tilsidesat.

3. Naar Forskrifterne om Fremgangsmaaden paa Valgthinget[3] er overtraadte, saasom naar Stemmegivningen eller Stemmesedlernes Behandling eller Optælling er foregaaet paa urigtig Maade, eller Vælgerne ikke er levnet rimelig Tid til at afgive Stemme.

4. Naar Valgstyret har afsagt en urigtig Kjendelse om Stemmeret[4] eller truffet en urigtig Afgjørelse om Gyldigheden af en Stemmeseddel.[5]

5. Naar nogen, som ikke staar i Mandtallet, eller nogen, hvis Stemmeret er suspenderet, har stemt, eller nogen har afgivet Stemmeseddel mer end én Gang.[6]

6. Naar nogen paa strafbar Maade har søgt at skaffe sig Indflydelse paa Valget.[7]

§ 55.

Alle de Feil, som omhandles i forrige Paragraf, er Ugyldighedsgrunde, ifald det findes antageligt, at de har havt Indflydelse paa Valgets Udfald.

De Feil, som omhandles i Posterne 3, 4 og 5, er Ugyldighedsgrunde ogsaa, om det blot skjønnes, at de kan have havt saadan Indflydelse.

Er det efter Stemmetallene utvivlsomt, at Feilen har været uden Betydning for nogle af dem, som Valgthinget har udkaaret, kjendes Valget alene ugyldigt for de øvriges Vedkommende.[8]

---

[1] Se § 8.
[2] Jfr. Kap. 2 og § 60 Nr. 1.
[3] Se § 15 flg.
[4] Jfr. § 7.
[5] Jfr. § 31, 2det Led.
[6] Jfr. § 18.
[7] Jfr. § 60 Nr. 4 samt Straffelovens Kap. 10 og § 222.
[8] Jfr. § 60, sidste Led.

§ 56.

Kan Virkningen af nogen i § 54 omhandlet Feil hæves ved Optælling af indgivne Stemmesedler, skal saadan Optælling ske.[1]

§ 57.

Har et Valgsogn udkaaret flere Valgmænd end lovhjemlet,[2] skal den eller de Valgmænd, som er sidst i Rækken, være Varamænd fremfor dem, som er udkaaret paa Valgthinget.

Har et Valgsogn udkaaret for faa Valgmænd eller nogen, som ikke var valgbar, skal Varamændene, saalænge saadanne findes, rykke op i de ledige Pladse.[3]

§ 58.

Naar Storthinget i Henhold til § 62 paabyder nyt Valgmandsthing, paabyder det tillige nyt Valgthing til Udkaarelse af det fornødne Antal Valgmænd og Varamænd for et Valgsogn, saafremt nogen af dets Pladse paa Valgmandsthinget, efterat Reglerne i §§ 56 og 57 er iagttagne, bliver ubesat:

enten fordi et Valgmandsvalg ifølge §§ 54 og 55 er helt eller delvis ugyldigt,

eller fordi et Valgsogn har kaaret for faa Valgmænd eller nogen, som ikke var valgbar,

eller paa Grund af Omstændigheder, som er indtrufne efter Valget.

§ 59.

Nyt Valgthing tilstævnes med et Varsel paa mindst 8 Dage.[4] Ved Omvalget bruges Mandtallet fra det oprindelige Valg.[5] Men Valgstyret skal rette det overensstemmende med Storthingets Afgjørelser og skal desuden stryge dem,

---

[1] Jfr. § 61.
[2] Se Grl. §§ 57 og 58.
[3] Jfr. §§ 20 og 61.
[4] Jfr. §§ 8, 10 og 67 b.
[5] Se § 2.

som efter det oprindelige Valg har mistet sin Stemmeret ifølge Grundlovens § 53, og sætte Anmærkning om Suspension ved dem, hvis Stemmeret siden er suspenderet.[1] Saadan Strygning og Anmærkning maa dog kun gjøres ved Kjendelse, som kan prøves af Storthinget efter Reglerne i § 5 sidste Led.

Er Valget kjendt ugyldigt, fordi Lovens Forskrifter om Mandtallets Istandbringelse er tilsidesatte, skal disse Forskrifter søges fyldestgjorte derved, at Udarbeidelsen af Mandtallet gjenoptages. Berettigede til Indførelse er i dette Tilfælde — under Iagttagelse af Lovens Regler — alle de, som ved det oprindelige Valgs Afholdelse var stemmeberettigede Indvaanere af Valgsognet[2] og ikke senere har tabt sin Stemmeret.[3] Som suspenderet betragtes i samme Tilfælde en Persons Stemmeret, saafremt han enten paa hin Tid var eller ved det nye Valgs Afholdelse er i noget af de Tilfælde, som Grundlovens § 52 nævner.

Ved Omvalg skal Tallet paa Valgmænd og Varamænd rette sig efter Tallet paa dem, som skulde have staaet i Mandtallet, da det oprindelige Valg blev holdt.[4]

§ 60.

Er ved Valg foretaget paa Valgmandsthing[5] indtruffet Feil, saasom:

1. at Valgmandsthinget er holdt til anden Tid, end Loven hjemler,[6] eller Lovens Forskrifter om dets Forberedelse eller Bestyrelse eller om Fremgangsmaaden paa Thinget er tilsidesatte;
2. at Valgmandsthinget har havt for faa Medlemmer;
3. at Valgmandsthinget urettelig har antaget nogen som Medlem,[7] eller

---

[1] Se Grl. § 52.
[2] Se § 2 og Grl. § 50.
[3] Jfr. Grl. § 53.
[4] Se § 16, 1ste Led og Grl. §§ 57 og 58.
[5] Jfr. Kap. 3 og § 54.
[6] Se § 40 og det der citerede.
[7] Jfr. § 42.

4. at nogen paa strafbar Maade har søgt at skaffe sig Indflydelse paa Valget ved Valgmandsthing,[1]

bliver Valget af Storthinget at kjende ugyldigt, ifald det skjønnes, at Feilen kan have havt Indflydelse paa Valgudfaldet.[2]

Ved Afgjørelse af, hvor langt Valget er ugyldigt, kommer § 55 sidste Led til Anvendelse.

§ 61.

De Fremgangsmaader, som anvises i §§ 56 og 57, følges ogsaa, naar det gjælder at rette paa Feil ved Valg, foretagne paa Valgmandsthing.

§ 62.

Nyt Valgmandsthing[3] til Udkaarelse af det fornødne Antal Repræsentanter og Varamænd paabydes af Storthinget, saafremt nogen Repræsentantplads, efterat Forskrifterne i § 61 er iagttagne, bliver ubesat:

enten fordi Storthinget overensstemmende med § 60 har kjendt et Valg, foretaget paa Valgmandsthing, helt eller delvis ugyldigt,

eller fordi Valgmandsthinget har udkaaret for faa Personer eller nogen, som ikke var valgbar,[4]

eller paa Grund af Omstændigheder, som er indtrufne efter Valget.

Femte Kapitel.

Forskjellige Bestemmelser.

§ 63.*

Klager[5] til Storthinget over Feil, som ifølge denne Lov eller Grundloven antages at medføre et Valgs Ugyldighed,

---

[1] Jfr. § 54 Nr. 6 og det der citerede.
[2] Jfr. § 55.
[3] Jfr. § 58.
[4] Se Grl. §§ 57 og 58 samt Grundlovsbest. af 4/22 November 1902. Sml. nærværende Lovs § 57, 2det Led.
[5] Jfr. §§ 5, 17, 36 og Grl. § 55 samt Rundskr. af 14 Marts 1903 i Slutn.

bør være afsendte til Storthingets Kontor inden otte Dage efter vedkommende Storthingsvalgs Tilendebringelse.

Ved Beregning af Fristerne efter denne Lov[1] medregnes ikke Valgdagen.[2]

§ 64.

Alle offentlige Tjenestemænd skal i den Udstrækning, deres offentlige Stilling sætter dem istand til, meddele Mandtalsførerne de Oplysninger, som de maatte forlange til Brug ved Mandtallenes Førelse.[3]

§ 65.

De offentlige Tjenestemænd faar ingen Betaling for de Gjøremaal, som denne Lov[4] paalægger dem, medmindre Storthinget bevilger Midler dertil, men kun Skyds- og Kostgodtgjørelse, forsaavidt saadan ved Lov er dem tillagt.[5]

§ 66.

Statskassen udreder de Summer, som ifølge denne Lov udfordres

til Bøger;

til Gjennemførelse af Forskrifterne om Benyttelsen af afsondrede Rum, af stemplede Konvolutter og af Valgurner;

til Godtgjørelse for Lokaler til Valgmandsthingene;

til Skyds- og Kostgodtgjørelse for Mandtalsførere i Anledning af Reiser til Valgthing eller for at deltage i Mandtalsnævndens og Valgstyrets Møder og

---

[1] Se §§ 3, 4, 6, 7, 8, 21 b, 25, 53 og 59.

[2] Jfr. Valgloven af 5 Juni 1897 § 8 og Lov af 10 Marts 1903.

[3] Jfr. Skr. af 1 Mai, 13 Juni og 30 Juli 1900.

[4] Jfr. Sportelloven af 6 August 1897 §§ 75 og 157, sidste Led samt §§ 143 og 167.

[5] Se Lov om off. Tjenestemænds Skyds- og Kostgodtgjørelse af 10 Juli 1894 og Sportelloven af 6 August 1897 § 141 samt undskr. af 1 Mai 1900 og 14 Marts 1903 Post I.

til Skyds- og Kostgodtgjørelse for Valgmænd og for Valgmandsthingenes Bestyrere.[1]

De øvrige af denne Lov flydende Udgifter, deriblandt til fornøden extraordinær Bistand for Mandtalsførerne ved Istandbringelse af Udkast til Mandtal[2], udredes af Statskassen mod Refusion af vedkommende Valgsogn eller Valgfylke for det halve Beløb.[3]

§ 67.

Forsaavidt ikke nogen strængere Straf[4] kommer til Anvendelse paa Tilfældet, skal Straf af Bøder[5] ilægges den, som enten forsætlig eller uagtsomt forser sig

a. ved urigtig eller uordentlig at indrette, føre eller opbevare de i denne Lov nævnte Bøger,[6] Lister[7] eller Brevskaber;
b. ved ikke betimelig og i behørig Orden at tilstævne, underrette om eller udstede Indkaldelse[8] til noget af de i denne Lov omhandlede Møder;
c. ved ikke at besørge de i denne Lov omhandlede Kundgjørelser[9] behørig udfærdigede og kundgjorte;
d. ved at udeblive fra Valgmandsthing som Bestyrer eller Valgmand, fra Valgthing eller andet foreskrevet Møde som Medlem af Valgstyret eller fra Møde i Mandtalsnævnden som Medlem af denne;
e. ved ikke, naar han har Forfald, at sørge saavidt muligt for, at den, som skulde træde i hans Sted, betimelig underrettes;[10]

---

[1] Se Lov om off. Tjenestemænds Skyds- og Kostgodtgjørelse af 10 Juli 1894 §§ 2 og 17.
[2] Se § 3.
[3] Se Rundskr. af 14 Marts 1903 Post VI.
[4] Jfr. Straffelovens §§ 108, 120, 324 og 325.
[5] Jfr. Straffelovens § 27 og Ikrafttrædelseslovens §§ 4 I og 7, sidste Led.
[6] Jfr. §§ 3, 4, 11, 27, 28 og 41.
[7] Jfr. §§ 3, 6, og 21.
[8] Jfr. §§ 7, 8, 10, 38, 40 og 59.
[9] Jfr. §§ 4, 7, 8 og 21.
[10] Jfr. § 42.

f. ved iøvrigt at tilsidesætte Forskrifterne om de Gjøremaal, som han skal udføre efter denne Lov.

Desuden skal den skyldige erstatte de ved hans Forseelse foranledigede Udgifter, dog kun, forsaavidt han har handlet forsætlig, eller grov Uagtsomhed foreligger.

Forser nogen sig tredie Gang paa forannævnte Maade i Udførelsen af de Forretninger, som paaligger ham paa Embeds, Bestillings eller Ombuds Vegne, straffes han med Bøder eller Tab af offentlig Tjeneste.[1]

§ 68.

Den Arbeidsgiver eller Foresatte, som mod Bestemmelsen i § 39, første Led, hindrer sin stemmeberettigede Underordnede fra at møde ved Valget, straffes med Fængsel eller Bøder.[2]

§ 69.

Denne Lov træder i Kraft fra den Tid, som Kongen bestemmer.[3] Fra samme Tid ophæves Lov om Mandtallene m. v. af 24de Juni 1828 med Tillægslove af 1ste Juli 1884 og 23de Juli 1894 og §§ 4, 5, 14, 15, 16 og 22 i Lov om udenfor Riget værende Stemmeberettigedes Deltagelse i Valgmandsvalgene af 5te Juni 1897.

---

[1] Jfr. Valgloven af 5 Juni 1897 § 21.
[2] Jfr. Straffelovens § 105.
[3] Jfr. Resol. af 17 Marts 1900.

Forretningsorden

vedtagen af

to og femtiende ordentlige Storthing.

Første Kapitel.

Om hvorledes Storthinget konstituerer sig.

§ 1.

Saasnart Fuldmagterne[1] er afleverede til en midlertidig forrettende Præsident, vælges paa hvert efter nyt Valg sammentrædende Storthing en Komite paa 9 Medlemmer til at gjennemgaa Fuldmagterne saavel for Repræsentanters som Suppleanters Vedkommende og afgive Indstilling angaaende Valgenes Godkjendelse. Strax efterat Behandlingen af dens Indstilling er tilendebragt,[2] vælger Storthinget Præsidenter og Sekretærer.[3]

Dernæst foretages Valget af Lagthingets Medlemmer,[4] og naar derpaa Efterretning om, at saavel Lagthinget som Odelsthinget har valgt sine Præsidenter og Sekretærer,[3] er indløben til Storthinget, erklærer Præsidenten paa dettes Vegne Storthinget for lovlig konstitueret og meddeler derom Kongen, om han er tilstede, eller den norske Regjering Underretning.[5]

Det paafølgende Storthing i samme Valgperiode bliver, saafremt ikke anderledes for enkelt Tilfælde besluttes, at konstituere uden Undersøgelse af anmeldte Forfald.[6] Disses Prøvelse foretages derefter saa snart

---

Se Grl. §§ 66, sidste Punktum og 82 b.

[1] Jfr. Grl. § 64.

[2] Se Grl. § 82 c og d.

[3] Jfr. Kap. 2 og Grl. § 73.

[4] Jfr. Grl. §§ 73 og 86.

[5] Jfr. Grl. §§ 74 og 82 a.

[6] Jfr. Grl. § 63.

ske kan. Indtil denne Prøvelse er foretaget, har de nye mødende Medlemmer, hvis Fuldmagter er prøvede, Sæde og Stemme.

§ 2.

I det samlede Storthing og i Odelsthinget tager Medlemmerne Plads efter den alfabetiske Orden af de Valgdistrikter, hvorfra de er sendte, i Lagthinget efter Antallet af de Stemmer, hvormed de er valgte.[1]

§ 3.

Naar noget nyt Medlem møder, efterat Storthinget har delt sig i Lagthing og Odelsthing, tager han Sæde i Odelsthinget. Ved Valg, der foretages for at erstatte indtruffen Afgang blandt Lagthingets Medlemmer, kan de Medlemmer af Odelsthinget, der sidder i den i § 10 omhandlede Komite, ikke indvælges i Lagthinget.

Andet Kapitel.

Om Præsidenterne og Sekretærerne.

§ 4.

Naar Valg sker paa Præsident og Sekretær,[2] skal tillige vælges en Vicepræsident og en Vicesekretær. I paatrængende Forfaldstilfælde kan desuden den, som ved sidste Valg næst de valgte har opnaaet de fleste Stemmer, tilkaldes for at forrette som midlertidig Vicepræsident og Vicesekretær.

§ 5.

Ingen kan være Præsident eller Sekretær paa samme Tid i mere end ét Ting[3], og den, der er Præsident i et Thing, kan ikke være Sekretær i noget af Thingene.

---

[1] Jfr. § 38 b, sidste Led.
[2] Jfr. § 1 og Grl. § 73.
[3] Jfr. Grl. § 73.

§ 6.

Præsidenter og Sekretærer forretter som saadanne i 4 Uger, inden hvis Udløb nyt Valg foretages — saavidt muligt i et Forhandlingsmøde. Den aftrædende kan vælges paany, men er ikke forpligtet til at modtage Gjenvalg for de nærmest paafølgende 4 Uger. Vil han frasige sig Gjenvalg, bør dette ske, inden Valghandlingen begynder.

§ 7.

Præsidenterne foredrager Sagerne i Thingene; Storthingets og Odelsthingets Præsidenter har derhos sammen med Komiteernes Formænd at sørge for, at der fra Samlingens Begyndelse søges lagt en hensigtsmæssig Plan for Udførelsen af det foreliggende Arbeide, samt at vaage over, at denne Arbeidsplan befølges.[1] Præsidenterne har iøvrigt at iagttage alt, hvad Grundloven og Forretningsordenen paalægger dem, saavelsom at paase, at begge nøiagtig overholdes.

§ 8.

Sekretærerne fører vedkommende Things Forhandlingsprotokoller, paaser, at Extrakt- og Expeditionsprotokollerne udfyldes, samt at Expeditionerne udfærdiges — overensstemmende med de desangaaende givne Forskrifter.[2] Vicesekretærerne pligter at bistaa Sekretærerne.

Tredie Kapitel.

Om Komiteerne og Arbeidsordningen.

§ 9.

Umiddelbart efterat Storthinget har konstitueret sig,[3] nedsættes en Valgkomite paa 23 Medlemmer. Denne

[1] Jfr. § 20.
[2] Jfr. Kap. 10.
[3] Jfr. § 1.

har at afgive Bestemmelse om Sammensætningen af Storthingets faste Komiteer.[1]

Valgkomiteen har derhos i Fællesmøde med den Komite, til hvem Forberedelsen af Sager vedkommende Bankvæsenet er overdraget,[2] at opnævne de aarlige Eftersynskomiteer ved Norges Bank, hvilke Opnævnelser foregaar uden Ophold og strax meddeles Storthinget.

Valgkomiteen har endelig, snarest muligt efterat den har modtaget Paalæg derom, at afgive Indstilling angaaende alle andre Valg, som Storthinget overdrager den at forberede.

Valgkomiteens Medlemmer forretter som saadanne for Samlingen. Tilfældig Afgang erstattes gjennem nyt Valg i første Storthingsmøde, efterat den er indtruffen.

§ 10.

Strax efterat Valgkomiteen er nedsat, sammentræder de af dens Medlemmer, som har Sæde i Odelsthinget, for — under Ledelse af en i Tilfælde særskilt valgt Formand — at afgive Indstilling til dette, angaaende hvilke 9 af denne Afdelings Medlemmer der bør udgjøre Protokolkomiteen.[3] Denne har:

a. at gjennemgaa de Protokoller m. v., der omhandles i Grundlovens § 75 f, og derom at gjøre Indstilling til Odelsthinget;

b. at gjennemgaa Statsrevisionens Antegnelser til Regnskaberne med tilhørende Besvarelser og Vedtegninger og at afgive Indstilling til Odelsthinget om Decision af hvert Aars Regnskaber saavelsom angaaende de Beslutninger eller Foranstaltninger, som i Anledning deraf maatte ansees fornødne,[4] samt

c. at meddele Odelsthinget Underretning om, hvorvidt Revisionen af Regnskaberne har været udført over-

---

[1] Se § 11.

[2] For Tiden Næringskomiteen Nr. 1.

[3] Jfr. §§ 3 og 11.

[4] Jfr. Grl. § 75 k.

ensstemmende med den Statsrevisorerne meddelte Instrux.[1]

§ 11.

Naar Storthingets Præsident har erholdt Meddelelse om Udfaldet af Valget paa Protokolkomite og derom givet Valgkomiteen Underretning, træder denne strax sammen for at afgive Bestemmelse angaaende Besættelsen af Storthingets faste Komiteer.[2] Udfaldet af denne bliver uden Ophold at trykke og omdele til Storthingets Medlemmer.

Ved Sammensætningen af disse Komiteer gaaes der ud fra, at alle Budget- og Lovforslag samt andre til Komiteforberedelse overgivne Sager — udenfor dem, Protokolkomiteen har at forberede — regelmæssigen fordeles paa følgende Maade til de faste Komiteer:[3]

1. Forandringer i og Tillæg til Grundloven, unionelle Anliggender, Bevilgninger til udenlandske Anliggender, Fremmedes Naturalisation samt Reglementsforandringer. Denne Komite har tillige at undersøge Arkivet og give Indstilling angaaende dettes Tilstand.
2. Kirke- og Undervisningsvæsenet.
3. Justits- og Politivæsenet.
4. Toldvæsen, Malt- og Brændevinsafgift samt de dermed i Forbindelse staaende Lønninger.

---

[1] Se Instrux for Statsrevisionen af 12 September 1845.

[2] Jfr. §§ 9 og 13.

[3] Jfr. § 14.

Disse Komiteer benævnes henholdsvis: 1. Konstitutionskomiteen, 2. Kirkekomiteen, 3. Justiskomiteen, 4. Toldkomiteen, 5. Militærkomiteen, 6. Gage- og Pensionskomiteen, 7. Landbrugskomiteen, 8. Næringskomiteen Nr. 1 (Bank- og Pengevæsen, Bev. til Fiskerierne, Fyr-, Mærke- og Ringvæsenet, Rednings-, Lods- og Havnevæsenet, Myntindretningen m. m.), 9. Næringskomiteen Nr. 2 (Medicinalvæsenet, Juster-, Varemærke- og Patentvæsenet, Rusdriklovgivningen og Byudvidelser samt Sager vedkommende Handel, Haandværk og Industri m. v.), 10. Komiteen for sociale Spørgsmaal, 11. Veikomiteen, 12. Jernbanekomiteen og 13. Budgetkomiteen.

5. Militære Gjenstande.
6. Gage- og Pensionslisterne.
7. Bevilgninger vedkommende Landboforholdene, saasom til Jordbruget, Skog- og Udskiftningsvæsenet og Kongsberg Sølvværk.
8 og 9. Andre Næringsveie, derunder indbefattet Bank- og Pengevæsenet samt Bevilgninger til Fiskerierne, Fyr-, Mærke- og Ringvæsenet, Rednings-, Lods- og Havnevæsenet og Mynten. Til disse Gjenstandes Behandling udnævnes to Komiteer under Betegnelsen Nr. 1 og 2.
10. Sager vedkommende sociale Spørgsmaal.
11. Vei-, Post- og Skydsvæsen samt Bidrag til privat Dampskibsfart.
12. Jernbanernes Driftsberetninger, Undersøgelser om og Anlæg af nye Jernbaner og Telegrafvæsenet.
13. Opgjør af Budgettet samt alle til Budgettet og Skattevæsenet henhørende Sager, der ikke er henviste til andre Komiteer.

Den sidstnævnte Komite har derhos at paase, at der føres en nøiagtig posteret Fortegnelse over alle i Samlingens Løb for det kommende Finantsaar besluttede Indtægts- og Udgiftsbevilgninger, efterhvert som disse gives af Storthinget, af hvilken Budgetfortegnelse der med passende Mellemrum jevnlig besørges omdelt Aftryk til Thingets Medlemmer.

Budgetkomiteens Formand kan, naar han finder det fornødent, kalde Formændene i de Komiteer, der behandler Budgetsager, til fælles Overlægning.

Naar Storthinget har afsluttet Behandlingen af Indtægts- og Udgiftsbevilgningerne for det kommende Budgetaar, har Budgetkomiteen at udarbeide og forelægge Storthinget et samlet Budget, hvori alle Indtægter og Udgifter efter Finants- og Administrationsgrene er henført til Hovedposter, Kapitler og Titler.

§ 12.

Samtlige Storthingets Medlemmer, som ikke har Sæde i Protokolkomiteen, fordeles paa de faste Komiteer,[1] saavidt muligt med et lige stort Antal paa hver. Naar undtages Protokolkomiteen, er ved Besættelsen af Komiteer Valget frit mellem Storthingets Medlemmer. Dog bør de Repræsentanter, der har Sæde i Lagthinget, saavidt muligt fordeles ligeligt paa samtlige faste Komiteer,[1] til hvilke de er valgbare.[2]

§ 13.

Storthinget og dets Afdelinger kan, naar saadant undtagelsesvis findes fornødent, nedsætte særskilte Komiteer til Behandling af en enkelt Sag eller et enkelt Slags Sager.

Ligeledes kan Storthinget til enhver Tid beslutte at forøge eller formindske Antallet af de faste Komiteer saavelsom af deres Medlemmer.

Naar Storthinget ikke ved særskilt Beslutning har fattet anden Bestemmelse, forbliver de engang nedsatte Komiteers Sammensætning uforandret[3] paa alle Storthing i samme Valgperiode, undtagen forsaavidt Afgang blandt Medlemmerne gjør Forandring nødvendig.

§ 14.

Paa Forslag af Præsidenten — for Budgetposters Vedkommende, efterat han har indhentet Budgetkomiteens Formening — fordeler Storthinget eller vedkommende Afdeling alle indkommende Sager, som findes at egne sig for Komiteforberedelse og at udkræve saadan, til de faste Komiteer,[1] forsaavidt det ikke angaaende nogen Sag undtagelsesvis bestemmes, at den skal forberedes af en derfor nedsat særskilt Komite. Ved Fordelingen gaaes der i Almindelighed frem efter de i § 11 indeholdte Regler.

---

[1] Jfr. § 11.
[2] Jfr. § 3.
[3] Sml. §§ 9 og 15.

Skulde Befølgelsen af disse lede til, at en eller nogle Komiteer erholder uforholdsmæssig meget eller uforholdsmæssig lidet Arbeide, kan Afvigelse finde Sted. Efter Anbefaling af Komiteen for Arbeidsordningen (§ 20) kan der foregaa Omfordeling af allerede oversendte Sager.

Det kan ogsaa besluttes, at en Sag overdrages til Forberedelse af to faste Komiteer i Fællesskab. Sagen bliver da i Almindelighed foreløbig at behandle af et Fællesudvalg, bestaaende af lige mange fra hver af Komiteerne valgte Medlemmer.

Dette Udvalg vælger Ordføreren i Sagen.[1]

§ 15.

Saasnart Komitebesættelsen er bestemt, træder hver Komites Medlemmer strax sammen for at vælge Komiteens Formand og Sekretær. Disse Valg, hvis Udfald uden Ophold indberettes til Storthinget, gjælder for Samlingen og foretages paany paa det andet og tredie Thing i Valgperioden,[2] snarest muligt efterat Storthinget har konstitueret sig.[3]

Komiteens Forhandlinger indføres i en af Formanden autoriseret Protokol.

Til gyldig Komitebeslutning udfordres Tilstedeværelse af mindst $^2/_3$ af Komiteens Medlemmer.

Komiteerne drager Omsorg for, at de dem fra Storthinget eller dets Afdelinger oversendte Dokumenter med Bilage, forsaavidt deres Trykning ansees hensigtsmæssig, besørges trykte og omdelte blandt Thingets Medlemmer.

§ 16.

Komiteerne har Adgang til at anvende et af Komiteen for Arbeidsordningen[4] nærmere begrænset Beløb til lønnet Bistand. Saadan Arbeidshjælp søges fornemlig

---

[1] Jfr. § 19.
[2] Jfr. § 13.
[3] Jfr. § 1.
[4] Jfr. § 20.

benyttet for Tilveiebringelsen af Forarbeider og Materialier ved Sagernes Behandling — saasom Uddrag, statistiske Sammenstillinger, Gjengivelse af Forelæggenes Indhold, hvor saadan findes nødvendig, m. v. Indstillingernes Begrundelse bliver derimod altid at forfatte ved Komiteens Medlemmer.

Enhver Komite har Adgang til at nedsætte Udvalg af sine Medlemmer til Granskning og forberedende Behandling af enkelte Sager; dog maa den endelige Behandling altid foregaa i samlet Komite.

§ 17.

Komiteerne kan enten afgive skriftlig Indstilling eller lade Sagerne foredrage for vedkommende Thing uden skriftlig Begrundelse. I sidste Fald maa Udkast til Beslutning trykkes og omdeles. Saadanne mundtlige Indstillinger maa kun anvendes i Sager, hvorom der i Komiteen er Enstemmighed i Beslutning og Begrundelse, og fortrinsvis i aarlig gjenkommende Sager, ved hvilke Komiteen ikke har fundet Grund til nogen væsentlig Bemærkning.

Enhver Indstilling bør gives i kortest mulig Affatning. Sammenhørende Sager bør saavidt gjørligt behandles i én Indstilling.

§ 18.

Formanden berammer Komiteens Møder og leder Forhandlingerne i disse;[1] han har snarest muligt at foredrage til foreløbig Behandling alle Sager, som Komiteen har modtaget fra Storthinget eller Afdelingerne, og derunder at indhente Komiteens Formening om, hvorvidt Sagen kan fremmes i Samlingen til Afgjørelse eller til endelig Komitebehandling, samt til hvilken Tid og i hvilken Orden Sagerne bliver at opføre i Arbeidsplanen.[2]

Det paaligger derefter Formanden at paase, at enhver Sag fremmes med Orden og Hurtighed overensstemmende

[1] Jfr. § 15.
[2] Se § 20.

med den vedtagne Arbeidsplan,[1] at sørge for, at der gjennem den for Sagen valgte Ordfører[2] anstilles de Undersøgelser og indhentes de Oplysninger, som Komiteen anser fornødne til Sagens nøiagtige og fuldstændige Behandling i vedkommende Thing, ligesom det endelig paaligger ham at drage Omsorg for, at Indstillingerne betimelig indleveres til Storthingets Kontor.

Komiteens Sekretær har at føre Forhandlingsprotokollen[3] i Komiteens Møder og at modtage, bogføre og opbevare alle til Komiteen oversendte Sager. Skrivelser, Andragender eller Forslag vedkommende nogen oversendt Sag, hvilke indkommer direkte til Komiteen, bliver ikke at bogføre og tages kun Hensyn til, forsaavidt noget Medlem optager dem som sine.

§ 19.

For hver Sag, der bliver at fremme i Samlingen, vælger Komiteen blandt sine Medlemmer en Ordfører[4] eller om fornødent flere. Skulde det under Sagens Komitebehandling vise sig, at den valgte Ordfører med Hensyn til Indstillingens Resultat kommer i væsentlig Uoverensstemmelse med den raadende Mening i Komiteen, kan han forlange en anden opnævnt i sit Sted. Ethvert Mindretal inden Komiteen kan vælge sin særskilte Ordfører.

Medlem, som ikke er Formand i Komiteen, kan undslaa sig for at være Ordfører for flere end to Indstillinger.

Det paaligger Ordføreren under Formandens Ledelse at udrede Sagen i Komiteen, efter Raadførsel med Formanden at indhente de Oplysninger og anstille de Undersøgelser, Komiteen finder paakrævede, samt at affatte Indstillingen og underskrive den sammen med Formanden og Sekretæren.

[1] Se § 20.
[2] Jfr. § 19.
[3] Jfr. § 15.
[4] Jfr. § 14, sidste Led og § 32, 3dje Led.

Ordføreren bærer det nærmeste Ansvar for Indstillingens Indhold.

§ 20.

Storthingets og Odelsthingets Præsidenter og Vicepræsidenter udgjør sammen med de faste Komiteers Formænd Komiteen for Arbeidsordningen. Den forrettende Storthingspræsident er Komiteens Formand.

Denne Komite har at forfatte Planen for Udførelsen af det foreliggende Arbeide i Samlingen.[1]

Den sammentræder snarest muligt efter Storthingets Aabning[2] til Overlægning angaaende Ordenen og Tidsfølgen for Foretagelsen i Komiteerne, Storthinget og Odelsthinget af alle indkomne, til Komiteerne henviste Sager, som antages at kunne føres frem til Afgjørelse eller til endelig Komitebehandling i Samlingen.

I Komiteen for Arbeidsordningen har Komiteformændene at fremlægge Forslag hver fra sine Komiteer angaaende Ordenen og Tidsfølgen for Udførelsen af det dem paaliggende Arbeide.[3] Disse Forslag bør i Almindelighed danne Grundlaget for Arbeidsplanen, men der kan derfra gjøres de Afvigelser,[4] som Komiteen af Hensyn til Arbeidsordningen i det hele finder paakrævede eller anser tjenlige for paa den hurtigste og hensigtsmæssigste Maade at fremme Sagernes Afgjørelse i Samlingen eller deres Forberedelse for den følgende Storthingssamling.

Ved Opstillingen af Arbeidsplanen gaaes der ud fra, at større Lovsager og Grundlovsforslag[5], der skal bringes til Afslutning i Samlingen, i Almindelighed bør foreligge forberedte fra Komiteerne senest inden Udgangen af dennes tredie Maaned.

---

[1] Jfr. §§ 7 og 16.
[2] Se Grl. § 74, 1ste Led.
[3] Jfr. § 18, 1ste Led.
[4] Jfr. § 14, 2det Led.
[5] Jfr. Grl. § 112.

Udkastet til Arbeidsplanen besørges strax trykt og omdelt blandt Thingets Medlemmer[1] tilligemed de ved samme optagne Dissenser. Saafremt der ikke inden 2 Dage efter Udlæggelsen anmeldes for Storthingets Præsident nogen Indsigelse mod Planen, ledsaget af bestemt formuleret Forslag til anden Arbeidsplan og understøttet for hvert saadant Forslags Vedkommende af mindst 12 af Storthingets Medlemmer, erklærer Præsidenten paa Storthingets Vegne i et Møde den følgende Dag Planen for gjældende med Hensyn til Foretagelsen af alle i Forslagstiden indkomne Sager, der bliver at behandle af Komiteerne. Den i Planen fastsatte Tid og Orden for Sagernes Foretagelse maa da ikke fraviges, medmindre Storthinget for nogen enkelt Sag anderledes bestemmer — med ²/₃ af Stemmerne, forsaavidt det ikke sker efter Forslag af Komiteen for Arbeidsordningen. Forberedte Sager, hvis Behandling i Storthinget eller Odelsthinget ikke har kunnet paabegyndes inden den forudsatte Tid, foretages dog snarest muligt derefter, uden at derom tiltrænges særskilt Beslutning paa Forhaand.

Nedlægges der saadan Indsigelse som nævnt mod Komiteens Udkast til Arbeidsplan, foretages dette og det eller de derfra afvigende Forslag, der i Forveien besørges trykte og omdelte, til Afgjørelse i Storthinget paa den tredie Dag efter Planens Udlæggelse. Afgjørelsen finder Sted ved Afstemning over de afvigende Forslag, efterat én Taler har havt Ordet for hvert af disse og den af Komiteen valgte Ordfører for Indstillingen. Bifaldes intet af de afvigende Forslag, erklærer Præsidenten den af Komiteen foreslaaede Arbeidsplan for vedtaget.

Komiteen for Arbeidsordningen sammentræder senere efter Formandens Tilsigelse som Regel hver 14de Dag for at indordne i Planen senere indkomne Sager, der findes under Samlingen at kunne fremmes til Afgjørelse eller til endelig Komitebehandling. Disse Tillæg bliver gyldige

---

[1] Jfr. § 30.

paa samme Maade som den oprindelige Arbeidsplan, kun at Udlæggelsestiden forkortes til 1 Dag.

Komiteen har tillige i sine senere Møder at overlægge og i Tilfælde fremsætte Forslag om, hvorvidt Afvigelser fra den oprindelige Plan bør finde Sted for nogen enkelt Sag, hvorvidt Omfordeling bør ske af de til Komite henviste Sager, samt — inden Udgangen af Samlingens 2den Maaned — at udtale sig om Tiden, naar Storthingets Forhandlinger kan ventes tilendebragte,[1] saavelsom senere angaaende i Tilfælde yderligere Forlængelse af Samlingstiden samt om Opløsningsdagen.

Saalænge der ikke foreligger nogen vedtagen Arbeidsplan, foretages i Storthinget og Odelsthinget hvilende Komiteindstillinger fra den foregaaende Samling samt andre Sager, hvis Behandling ikke antages at ville foregribe den tilsigtede Arbeidsordning.

Fjerde Kapitel.

Om hvorledes Storthinget og dets Afdelinger sammenkaldes og sættes.

§ 21.

Thingenes Præsidenter sørger ved Overenskomst indbyrdes saavidt muligt for, at det ene Things Forretninger ikke stanser det andets Virksomhed.

Det samlede Storthings Forretninger[2] har Fortrinet, naar Spørgsmaal derom maatte opstaa.

§ 22.

Sammenkaldelse til Møder i Storthinget og dets Afdelinger sker ved Opslag i Storthingsbygningen af vedkommende Sekretær efter Præsidentens Forskrift 24 Timer før Mødet. Opslaget skal indeholde Mødets Dags-

[1] Jfr. Grl. § 80.
[2] Jfr. § 42.

orden[1] (§ 31). I overordentlige Tilfælde kan Sammenkaldelsen ske ved Budsendelse til Thingets samtlige Medlemmer med kortere Varsel.

§ 23.

Thingmøderne holdes om Formiddagen fra Kl. 10 til Kl. 2 og om Eftermiddagen fra Kl. 5 til Kl. 8 — udenfor overordentlige Tilfælde alene paa Søgnedage. Til Møde baade Formiddag og Eftermiddag den samme Dag udkræves Samtykke af vedkommende Thing.

§ 24.

Enhver Udeblivende pligter til vedkommende Thing at indsende skriftlig Anmeldelse i Tilfælde af Forfald. Præsidenten kan ved Mødets Begyndelse lade Sekretæren opraabe Thingets Medlemmer efter Navnelisten og Navnene optegne paa enhver Fraværende, fra hvem der ikke foreligger Forfaldsanmeldelse. Om Permission andrages paa Forhaand hos Storthinget.

Naar Præsidenten har forvisset sig om, at det grundlovmæssige Antal Medlemmer[2] er tilstede, erklærer han Thinget lovlig sat og begynder Forretningerne.

Femte Kapitel.

Om Forslag og Andragender.

§ 25.

Regjeringens Forslag[3] ved Statsraader modtages, naar det forlanges, da andre Forretninger imidlertid stanser.

§ 26.

Præsidenterne skal i en efter Omstændighederne afpasset Tid ved Slutningen af hvert Møde modtage nye

[1] Jfr. §§ 28 og 31.
[2] Se Grl. § 73.
[3] Jfr. § 29, 1ste Led.

Forslag og Andragender samt referere disse saavelsom andre til Præsidenten gjennem Storthingets Kontor indkomne.[1]

§ 27.

Forslag eller Andragender skal indleveres skriftlig.[1] Intet saadant maa være underskrevet af flere end 10 af Storthingets Medlemmer. Lovforslag skal være affattede i Lovsform.

Mundtlig kan dog Forslag foredrages, som staar i umiddelbar Forbindelse med den Sag, der er under Behandling, og som fremsættes, medens Sagen debatteres; ligeledes de Forslag, som gjøres af vedkommende Præsident som saadan.

§ 28.

Naar et Forslag, et Andragende eller en anden Sag er refereret, indhenter Præsidenten Thingets Bestemmelse, om Sagen skal

a. foretages strax til Afgjørelse, eller
b. udlægges til Eftersyn for Thingets Medlemmer — efter sin Vidtløftighed og øvrige Beskaffenhed i 2 eller flere Dage — og derefter opslaaes til Behandling, eller
c. sendes til en Komite.

Til at forhindre, at en ny Sag strax foretages til Afgjørelse, udfordres kun, at Præsidenten eller $^1/_5$ af vedkommende Things tilstedeværende Medlemmer modsætter sig dette.

Præsidenten besørger snarest muligt det fornødne til Opfyldelse af Thingets Beslutning.

Paa Dagsordenen[2] bør, naar Sager skal refereres, der af Præsidenten skjønnes at egne sig til strax at afgjøres, disse særskilt anføres med Forklaring om, at de vil blive foreslaaede strax behandlede.

---

[1] Jfr. § 29.
[2] Jfr. §§ 22 og 31.

Naar en Sag kommer forberedt tilbage fra en Komite, behandles den som nye Sager overensstemmende med Bogstav a eller b.

§ 29.

Private[1] Forslag og Andragender, som indleveres senere end 11te December, tages ikke under Behandling, medmindre vedkommende Thing fatter udtrykkelig Beslutning derom.

Forslag til Forandringer i Grundloven og i Storthingets Forretningsorden samt de Forslag, som efter § 27 fremsættes under Debatterne, er ikke underkastede denne Indskrænkning.

Forslag og Andragender, fremsatte paa et foregaaende Storthing i samme Valgperiode, men ikke der afgjorte, ansees fremdeles henstaaende til Behandling, medmindre der af Forslagsstilleren er taget Forbehold om det modsatte.

Vil en Forslagsstiller tage sit Forslag tilbage, maa han afgive Erklæring derom i Møde af det Thing, for hvilket Forslaget er fremsat. Afgives saadan Erklæring efter Forslagstidens Udløb, kan enhver anden Forslagsberettiget[2] inden det næste Mødes Slutning optage Forslaget som sit med den Virkning, at det betragtes som betimelig fremsat. Grundlovsforslag kan ikke tages tilbage, efterat Storthinget har besluttet, at det skal kundgjøres ved Trykken.[3]

Naar en Komiteindstilling, som behandler en Sag i dens Realitet uden Forbehold om Gjenoptagelse af Komiteforberedelsen, ikke kommer under endelig Afgjørelse i Thinget inden Samlingens Slutning, bliver Indstillingen hvilende til Foretagelse ved Begyndelsen af den følgende Samling i samme Valgperiode uden at gjennemgaa ny Komitebehandling.

---

[1] Jfr. § 25.
[2] Jfr. Grl. § 76.
[3] Jfr. Grl. § 112.

§ 30.

Komiteen for Arbeidsordningen[1] paaser, at der sammen med Arbeidsplanen[1] trykkes og til Thingets Medlemmer omdeles en ordnet og klassificeret Fortegnelse over samtlige i Forslagstiden indkomne Sager.

Denne Sageliste fuldstændiggjøres i Tilfælde hver 14de Dag ved Tilføielse af senere indkomne Sager. I Tillæggene, der ligeledes trykkes og omdeles, anføres tillige, hvilke Sager der er expederede fra Komiteerne og i Thingene, samt naar dette er skeet.

Sjette Kapitel.

Om Debatterne.

§ 31.

I Thingenes Møder foretages Sagerne almindeligvis efter den af Præsidenten fremlagte Dagsorden.[2] Ved dennes Affattelse iagttages, at Sager, der handler om samme Gjenstand, saa vidt muligt opslaaes samtidig og til Behandling i Sammenhæng.

Naar Præsidenten finder det hensigtsmæssigt, og vedkommende Thing deri samtykker, eller naar Thinget med ²/₃ Stemmeflerhed saa beslutter, kan Dagsordenens Rækkefølge fraviges og endog Sager, som ikke er opførte paa denne, foretages, saafremt der forøvrigt efter Forretningsordenen dertil gives Adgang.

Bliver nogen af de paa Dagsordenen opførte Sager tilovers, foretages de først i det følgende Møde. Sager, der er udsatte til en vis Tid, bør dog altid foretages paa denne.

§ 32.

Naar en Sag sættes under Debat,[3] skal Præsidenten som Regel først opfordre Thingets Medlemmer til at ytre

[1] Jfr. § 20.
[2] Jfr. §§ 22 og 28.
[3] Jfr. § 40.

sig om Sagen i dens Almindelighed. Før denne Præsidentens Opfordring maa ingen Taler indtegnes.

Under Specialdebatten oplæses — udenfor Undtagelsestilfælde —, hvad der er Gjenstand for Afstemning, og alene dette.

Den, som vil tale, reiser sig og forlanger Ordet. Reiser flere sig paa én Gang, bestemmer Præsidenten, hvem af dem det tilkommer at tale først. Dog har Forslagsstiller, Ordfører,[1] Medlemmer af Statsraadet samt af den Komite, der har forberedt Sagen, Fortrinet — i den her nævnte Orden.

Vil Præsidenten som Repræsentant deltage i Debatten, har han — udenfor ganske korte Bemærkninger — at overlade Ledelsen af Forhandlingerne angaaende den foreliggende Sag i Resten af Mødet til Vicepræsidenten. Naar den forrettende Sekretær vil deltage i Debatten, har han ligesom Forsamlingens øvrige Medlemmer at tale enten fra Talerstolen eller fra en Medlemsplads i Salen.[2]

§ 33.

Den Talende henvender sig stedse med sin Tale til Præsidenten. Han bør nøie holde sig til den under Debat satte Sag og ikke tillade sig fornærmende Udtryk mod Storthinget, dets Afdelinger eller noget af deres Medlemmer.[2]

§ 34.

Under Forhandlingerne maa intet Medlem passere mellem den, der har Ordet, og Præsidenten.

Larmende Ytringer af Misnøie eller Bifald ved Forhandlingerne er utilladelige.[2]

§ 35.

Statsraadets Medlemmer har overensstemmende med vedkommende Grundlovsbestemmelse[3] under sin Del-

[1] Jfr. § 14, sidste Led og § 19.
[2] Se § 36 og Grl. § 66.
[3] Grundlovsbest. af 30 Juni/1 Juli 1884 (Grl. § 74).

tagelse i Forhandlingerne Repræsentanters Rettigheder og Forpligtelser efter Forretningsordenen.

§ 36.

Dersom noget Medlem afviger fra den i §§ 32—34 foreskrevne Orden,[1] kan han advares af Præsidenten. Denne Advarsel gjentages, om fornødent.

Skulde Medlemmet endda ikke holde sig den vedtagne Orden efterrettelig, lader Præsidenten, efterat der er givet Vedkommende Anledning til at forklare sig, afstemme over, hvorvidt han endelig bør fratages Ordet eller i Tilfælde endog udvises under den Dags Forhandlinger.

Udenfor de her nævnte Tilfælde maa Præsidenten ikke afbryde en Repræsentant, som har Ordet.

Syvende Kapitel.

Om Afstemning.

§ 37.

Naar Debatterne er endte, sætter Præsidenten Sagen under Afstemning. Er Sagen enten delt eller under Forhandlingerne opløst i flere Spørgsmaal, skal Præsidenten lade ethvert af disse efter dets Orden afgjøre ved Afstemning. Voteringsordenen maa forud være opgiven og antagen.

§ 38.

Afstemningen iværksættes paa én af følgende Maader:

a. Ved at Præsidenten opfordrer de Medlemmer, som er mod et Forslag, til at reise sig.
b. Ved Navneopraab, hvilken Afstemningsmaade anvendes, forsaavidt Meningsulighed antages at finde Sted, i alle Sager af nogen Vigtighed. Anser Præsi-

[1] Jfr. Grl. § 66 og Ansvarlighedslovens § 13.

denten Navneopraab unfornødent, men noget andet Medlem fremsætter Forlangende derom, afgjøres Voteringsmaaden uden Debat ved Afstemning efter Bogstav a. Ligeledes finder Navneopraab Sted, naar den under Bogstav a nævnte Afstemningsmaade er benyttet, men Præsidenten eller en Femtepart af de Stemmegivende erklærer, at Udfaldet ikke med Sikkerhed kan erfares.

Opraabet begynder i Storthinget og Odelsthinget med det Valgdistrikt[1] og i Lagthinget med det Medlem, hvis Navn ved forudgaaende Lodtrækning er udtrukket af Sekretæren. Opraabet fortsættes derpaa efter Medlemmernes Orden.[2]

c. Ved lukkede Sedler uden Underskrift, hvilken Afstemningsmaade alene bruges ved Valg. I Stemmesedlen, som enhver Stemmegivende indleverer, anføres deres Navne, paa hvilke han stemmer. Stemmes der paa flere, end der skal vælges, er saadan Stemmeseddel ugyldig. Hvor dette hensigtsmæssig kan ske, foregaar Optællingen af Stemmesedler udenfor Møderne under Opsigt af dertil af Præsidenten opnævnte Medlemmer af Thinget.

Ingen Repræsentant, som er fraværende, naar en Sag erklæres optagen til Votering, maa afgive Stemme, og ingen, som da er tilstede og berettiget til at stemme, maa forlade Forsamlingen, førend Afstemningen er endt.

§ 39.

I alle Tilfælde, hvor ikke anderledes er foreskrevet, afgjøres Sagerne ved simpel Stemmeflerhed. Staar ved Afstemninger efter § 38 a og b Stemmerne lige, gjør Præsidentens Stemme Udslaget. Skulde ved Afstemning efter § 38 Bogstav c de høieste Stemmetal falde lige paa flere, kan ethvert af vedkommende Things Medlemmer

---

[1] Jfr. Grl. §§ 57 og 58 og Grundlovsbest. af 4/22 November 1902.
[2] Se § 2.

strax forlange ny Afstemning mellem disse. Forlanges ikke saadan, eller bliver ved denne Stemmetallet atter lige fordelt mellem flere, trækker disse Lod, Fraværende ved dertil af Præsidenten opnævnte Medlemmer af Thinget.

§ 40.

Naar et Spørgsmaal er sat under Debat[1], maa Mødet ikke hæves, førend Spørgsmaalet er afgjort ved Afstemning eller Udsættelse af Forhandlingerne er besluttet.

§ 41.

Naar en Sag er endelig afgjort, maa den ikke mere oprippes eller foretages i samme Samling.

Ottende Kapitel.

Om Thingenes Forretninger efter Grundlovens § 75.

§ 42.

De i Grundlovens § 75 anførte Sager foredrages og afgjøres i det samlede Storthing med Undtagelse af det i Begyndelsen af Paragrafens Bogstav a nævnte: «at give og ophæve Love», hvormed forholdes efter Grundlovens § 76 og følgende Paragrafer, samt af de sammesteds under Bogstaverne f og h omhandlede Rettigheder, der kan udøves baade af det samlede Storthing og af Odelsthinget særskilt.

§ 43.

Naar Storthinget eller Odelsthinget anser det fornødent, at nogen efter Grundlovens § 75 h indkaldes til Møde, skal vedkommende Things Præsident foranstalte Indkaldelsen med passende Varsel.

---

[1] Jfr. § 32.

I Indkaldelsen bliver at angive den eller de Sager, hvorom Thinget ønsker at modtage Forklaringer, samt vedkommende Things Beslutning om, paa hvilken Maade — om med Ed eller med høitidelig Forsikring — den Indkaldte vil have at bekræfte sin Forklaring, hvorhos den Indkaldte tilstilles en Gjenpart af de i nærværende Kapitel af Forretningsordenen fastsatte Bestemmelser.[1]

§ 44.

De Spørgsmaal, hvorom Oplysninger attraaes, bliver efter vedkommende Things Beslutning af Præsidenten at forelægge den Indkaldte ved Mødet, efterat den Indkaldte af Præsidenten er formanet til at forklare den fulde og rene Sandhed og intet at fordølge, samt foreholdt Betydningen og Ansvaret[2] af, at den Indkaldte skal bekræfte sine afgivne Forklaringer paa saadan Maade som i Indkaldelsen meddelt.

Under Mødet kan enhver Repræsentant stille Spørgsmaal for at æske nærmere Forklaring angaaende den Sag, der har foranlediget Indkaldelsen. Naar en Repræsentant har stillet saadant Spørgsmaal, har Præsidenten uden foregaaende Debat, og forinden yderligere Spørgsmaal af nogen anden kan stilles, at undergive det Thingets Votering, hvorvidt det bliver at forelægge den Indkaldte.

Efterat de saaledes forelagte Spørgsmaal er besvarede, har den Indkaldte at bekræfte sin Forklaring.

Skal den Indkaldte afkræves Ed,[1] tilspørger Præsidenten den Indkaldte: «Sværger De, at De ved Besvarelsen af de forelagte Spørgsmaal har forklaret Sandheden ren og uforfalsket, og intet af Sandheden fordulgt?», hvorpaa den Tilspurgte staaende og med oprakt høire

---

[1] Jfr. Lov om særlige Straffebest. m. v. for Personer, som i H. t. Grls. § 75 h indkaldes til at møde for Storthinget, af 3 August 1897.

[2] Se Straffelovens Kap. 15.

Haand svarer: «Det sværger jeg, saa sandt hjælpe mig Gud den Almægtige og Alvidende.» [1]

Skal den Indkaldte afkræves høitidelig Forsikring, tilspørger Præsidenten den Indkaldte: «Forsikrer De, at De ved Besvarelsen af de forelagte Spørgsmaal har forklaret Sandheden ren og uforfalsket, og intet af Sandheden fordulgt?», hvorpaa den Tilspurgte staaende og med oprakt høire Haand svarer: «Det forsikrer jeg paa Ære og Samvittighed.»

Den Indkaldte kan ogsaa meddele skriftlige Oplysninger, der vedlægges Sagen.

Afgiver den Indkaldte, uden selv at møde, skriftlig Besvarelse af de af vedkommende Thing besluttede Spørgsmaal, har den Indkaldte skriftlig at bekræfte sin Forklaring paa den i Indkaldelsen meddelte Maade, saaledes at, hvis Ed skal aflægges, følgende Bekræftelsesord benyttes: «Dette sværger jeg, saasandt hjælpe mig Gud den Almægtige og Alvidende», og, hvis høitidelig Forsikring skal afgives, følgende Bekræftelsesord benyttes: «Dette forsikrer jeg paa Ære og Samvittighed».

Niende Kapitel.

Om Lovforslags Behandling i samlet Storthing.

§ 45.

Naar et Lovforslag efter Grundlovens § 76 foretages i samlet Storthing, har dette under ét at afgjøre, om Odelsthingets Beslutning til Lov, saaledes som denne sidste Gang har været Lagthinget forelagt, skal antages eller ikke. Bliver denne da antagen, oversendes Sagen til Lagthinget for paa sædvanlig Maade at expederes som Lovbeslutning; [2] erholdes derimod ikke det i Grundloven bestemte Antal Stemmer for Antagelsen, ansees det hele som forkastet.

---

[1] Jfr. Lov om Ed af 10 Mai 1893.

[2] Se Grl. § 77.

Tiende Kapitel.

Om Thingenes Protokoller og Sagernes Expedition.

§ 46.

For Storthinget og hver af dets Afdelinger autoriseres der af vedkommende Præsident Forhandlings-, Extrakt- og Expeditionsprotokoller[1] i to Exemplarer for hvert Thing, det ene for Sager, der foretages for aabne Døre,[2] det andet for dem, der behandles inden lukkede Døre.[3]

§ 47.

Naar en Sag foredrages, anføres den i Forhandlingsprotokollen blot med sit Nummer i Extraktprotokollen og den Dagsordens Nummer, hvorpaa den er opslaaet. Stemmerne for eller imod antegnes med Tal i den dertil bestemte Rubrik, men Thingets Beslutning indtages ordlydende i Forhandlingsprotokollen efter Præsidentens Diktat.

Efter hvert Møde, der har været holdt for aabne Døre, eller hvis Forhandlinger for lukkede Døre i Mødet er besluttet at kunne offentliggjøres,[3] udlægges Forhandlingsprotokollen til Eftersyn paa Storthingets Kontor. Fremkommer der ikke inden Slutningen af det følgende Møde i vedkommende Thing nogen Indsigelse mod Protokollationen, underskrives Protokollen af det Mødes Præsident og Sekretær, hvis Forhandlinger er protokolleret. Fremkommer der Indsigelse mod Protokollationen, fatter vedkommende Thing Bestemmelse om, hvorvidt Rettelse bør finde Sted, gjennem Afstemning uden Debat, efterat Præsidenten har svaret paa den nedlagte Indsigelse. Forhandlinger, der føres for lukkede Døre uden derefter at besluttes offentliggjorte, protokolleres og oplæses til Vedtagelse i Mødet.

---

[1] Jfr. § 8.
[2] Se Grl. § 84.
[3] Jfr. § 52 og Grl. § 84.

§ 48.

Naar en Sag er afgjort, paaser Sekretæren Udkast til Expedition forfattet og, naar dette af Præsidenten er bifaldt, Expeditionen protokolleret og udfærdiget. Dog skal ved Adresser, der efter Thingets Beslutning indgives til Kongen, ved Foredrag, der gaar ud paa i overordentlige Anledninger at udtrykke Nationens eller Storthingets Ønsker, Meninger eller Følelser, samt ved Taler, der fremføres ligeoverfor den anden Statsmagt ved Storthingets Aabning eller Opløsning, Udkast dertil forelæses og bifaldes af vedkommende Thing, forinden de afsendes eller foredrages.

§ 49.

Alle Expeditioner underskrives af Præsidenten og Sekretæren. Beslutninger til Love[1], som fra Lagthinget og Odelsthinget eller det samlede Storthing sendes Kongen til Sanktion, expederes i Lagthingets Sekretariat, underskrives af Lagthingets og Odelsthingets Præsidenter samt af begge Things Sekretærer og indføres i Lagthingets Expeditionsprotokol. Beslutninger til Forandringer i eller Tillæg til Grundloven[2] underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og indføres i Storthingets Expeditionsprotokol. Formændene for de Deputationer,[3] der overbringer saadanne eller andre Meddelelser, har i Expeditionsprotokollen at give Tilstaaelse for Modtagelsen.

§ 50.

Naar Storthinget og dets Afdelinger har endt sine Forhandlinger, underskrives Forhandlingsprotokollerne[4] af hvert Things Medlemmer. Sekretærerne for Thingets Afdelinger og Komiteer indleverer de sluttede Protokoller med tilhørende Dokumenter til Storthingets Sekretær.

---

[1] Jfr. Grl. § 77.
[2] Jfr. Grl. § 112.
[3] Se Kap. 12.
[4] Jfr. § 46.

Denne afleverer derpaa samtlige Protokoller og Dokumenter til Storthingets Arkivar[1] mod Tilstaaelse, som indtages i Storthingsforhandlingerne.

Ellevte Kapitel.

Om Thingenes Bestillingsmænd m. m.

§ 51.

Efter Indstilling af Thingenes Præsidenter og Vicepræsidenter udnævner det første Storthing i hver Valgperiode en Kontorchef, der tillige er Arkivar, samt en Fuldmægtig[2] ved Storthingets Kontor.

Paa samme Maade kan Bestemmelse naarsomhelst tages om nævnte Bestillingsmænds Afskedigelse.

Under Storthingets Kontor henhører Sekretariatets Forretninger, Bestyrelsen af Arkiv og Bibliothek, Ledelsen af Referentvæsenet og Udarbeidelsen af Registret til Storthingstidenden samt Udgivelsen af Storthingsforhandlingerne.

Forsaavidt saadant forlanges, har Kontorchefen derhos at føre Tilsyn med Storthingsbygningen og dens Inventarium samt at forrette som Storthingets Økonom.

Naar det findes hensigtsmæssigt, har Kontorchefen eller Fuldmægtigen tillige mod en af Storthinget bestemt Godtgjørelse at overtage Oplærelse af Hurtigskrivere.

Storthingets og dets Afdelingers Præsidenter udfærdiger Instrux for Kontorchefen og hans Fuldmægtig samt giver i fornødent Fald Bestemmelse om den yderligere Medhjælp til Besørgelse af Forretningerne ved Sekretariat, Arkiv og Bibliothek, som maatte findes fornøden.

Efter Indstilling af Valgkomiteen vælger det første Storthing i hver Valgperiode 3 Mænd, der har at føre Overtilsynet med Storthingets Bibliothek og at bestemme Anvendelsen af de dertil bevilgede Midler samt i Tilfælde

---

[1] Jfr. § 51.

[2] Kaldes nu Førstesekretær.

af Ledighed at afgive Indstilling om Bibliothekarpostens Besættelse. For disse Mænd vælges en Suppleant.

§ 52.

Til Forhandlingerne inden lukkede Døre[1] kan der gives Adgang for et af Præsidenten nærmere bestemt Antal af de i Storthingets Tjeneste ansatte Referenter, efterat de har forpligtet sig til Taushed. Det af dem optagne Referat af Forhandlingerne bliver at indføre i den til dette Øiemed indrettede Protokol og sammen med forefindende Referatkoncepter i forseglet Stand at opbevare i Arkivet. Hvorvidt saadanne Forhandlinger bliver at offentliggjøre, bestemmes af Storthinget.

Tolvte Kapitel.

Om Deputationer m. m.

§ 53.

Deputationer[2] vælges blandt Thingenes Medlemmer i Ærinder til Kongen, Dronningen, Kronprinsen og Kronprinsessen, de øvrige arveberettigede Prinser og til den norske Regjering.

De skal nøiagtig følge de Forskrifter, som gives dem af Thinget eller dets Præsident.

§ 54.

En Deputation til Kongen og Dronningen skal bestaa af en Ordfører og 6 Medlemmer, til Kronprinsen, Kronprinsessen og den norske Regjering af en Ordfører og 4 Medlemmer, til andre Prinser af en Ordfører og 2 Medlemmer. Grundlovsbeslutninger[3] overbringes Regjeringen af en Ordfører og 2 Medlemmer. Forrettende Præsidenter og Sekretærer samt Komiteformænd er fritagne for at vælges til Medlemmer af andre Deputationer end saadanne, som for at udføre sit Ærinde maa foretage Reiser.

[1] Jfr. §§ 46 og 47 samt Grl. § 84.

[2] Jfr. § 49.

[3] Jfr. Grl. § 112.

Den sidste Slags Deputationer vælges af Storthinget selv. Alle andre Deputationer opnævnes af Præsidenten i vedkommende Thing, hvorfra de sendes.

§ 55.

Storthingets forrettende Præsident — og for Afdelingernes Vedkommende under Møder i disse deres Præsidenter — har selv eller gjennem Aftale med vedkommende Myndigheder at foranstalte det fornødne til Ordens Overholdelse inden Storthingets Bygning, dog at det paasees, at Adgangen til Tilhørerpladsene er saa fri, som med saadan Orden kan bestaa.

Tillæg til Storthingets Forretningsorden

angaaende Forberedelsen af Fuldmagternes Prøvelse efter de treaarige Valg. [1]

a. Ved Udgangen af den tredje ordentlige Samling i Valgperioden vælger Storthinget inden sin Midte efter Indstilling fra Valgkomiteen en Komite paa 6 Medlemmer tilligemed et tilsvarende Antal Suppleanter til at forberede Prøvelsen af det følgende Storthings Medlemmers og deres Suppleanters Fuldmagter.

b. Naar Komiteen er valgt, bestemmer Storthinget ved de fleste Stemmer, hvem af de valgte der skal forrette som denne Komites Formand og Næstformand. Som Komiteens Sekretær fungerer en af Kontorets Tjenestemænd efter Komiteens nærmere Bestemmelse.

c. Den forberedende Komite træder sammen i Storthingsbygningen omkring Midten af den paafølgende September Maaned efter Formandens Berammelse. Komiteen har efterhaanden i fornøden Udstrækning at gjennemgaa og redegjøre for Indholdet af de fra Valg- og Valgmandsthingene indkomne Dokumenter

[1] Jfr. Lov af 10 Marts 1903 om Forandringer i og Tillæg til Mandtalsloven.

og for alle i betimelig Tid indsendte Klager og Besværinger, som maatte have Betydning for Fuldmagtsafgjørelserne. Komiteen befuldmægtiges til paa Storthingets Vegne at søge indhentet alle de Oplysninger, som den maatte anse fornødne.

d. Den forberedende Komite skal have afleveret, saavidt muligt i færdigtrykt Stand, til Storthingets Kontor inden Storthingets Sammentræden en foreløbig Indstilling om alle Valg- og Fuldmagtsspørgsmaal, som antages at ville have Indflydelse paa det følgende Storthings Sammensætning. Dagen før det nye Storthing træder sammen[1], ophører den forberedende Komites Funktion.

e. Har det for nogen Fuldmagts Vedkommende ikke lykkes den forberedende Komite at faa tilendebragt Indhentningen af de Oplysninger, den anser nødvendige for Afgivelse af sin foreløbige Indstilling om en Fuldmagts Godkjendelse eller Forkastelse, skal der i dens Indstilling gjøres særskilt Rede for de desangaaende i Gang satte Undersøgelser samt for, naar Resultatet af disse kan ventes at ville foreligge.

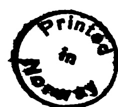
f. Komiteens foreløbige Indstilling, der ikke af den maa bringes til offentlig Kundskab, fremlægges i det nye Storthings Fuldmagtskomite tilligemed alt Bilagsmateriale i ordnet og registreret Stand strax ved dennes Sammentræde.

g. Den forberedende Komites Medlemmer erholder Skyds- og Kostgodtgjørelse som for Storthingsmænd bestemt[2] og antager gjennem Kontoret den Arbeidshjælp, som den finder fornøden.

---

[1] Jfr. Grl. § 68.

[2] Jfr. Lov ang. off. Tjenestemænds Skyds- og Kostgodtgjørelse af 10 Juli 1894 §§ 2 og 19.

Printed
in
Norway

7-50

